

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4896/A/4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4896/A/4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4896/A/4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4896/A/4

4796 (14)

N. VI

16/p

p. 67 numbered

76

A

46569
BERNARDI PENO-
A PORTV S. MARIAE A-
VITANI, DE DENARIO MEDICO,
QVO DECEM MEDICAMINIBVS,
omnibus morbis internis me-
dendi Via docetur.

*Cui plures alij Tractatus additi sunt, quorum Titulos
indicat versa pagina: Cum Indice, ad calcē adiecto.*

OMNIA ABVNO

ORDO NATVRÆ

OMNIA AD

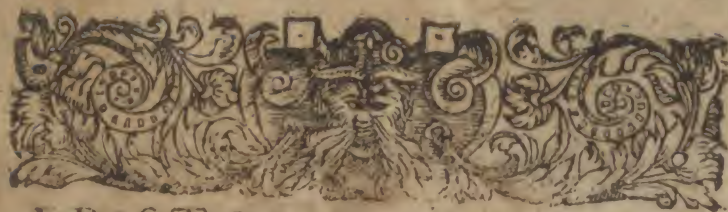
WANA

BERNÆ HELVETIORVM,
Excudebat IOANNES LE PREVX, Illustriss.
DD. Bernensium Typographus.
M. DC. VIII.

ELENCHVS BREVIS O-
RVM, QVÆ IN HOC VOLV-
mine continentur.

- I. Epistola ad Doctiss: Andream Libavium.
- II. Præfatio, in qua varia exempla, & alia lectu-
guissima habentur.
- III. Tractatus de Denario Medico.
- IIII. Notæ castigatoriæ in eundem.
- V. Balsami cuiusdam simplicis descriptio, non
guo labore parabilis, quo omnibus vulncribus
desperatis mederi potest, intra spaciũ
horarum.
- VI. Specificæ Receptæ ad quosdam morbos speci-
ficos, & particulares
- VII. Specificum remedium ad Cancrum.
- VIII. Alius Tractatus, continens varia, de vera mate-
ria lapidis Philosophorum; dicatus Doctori &
Professori Medicinæ Clarissimo, D. Ioachimo
Tanchio.
- IX. Præfatio Apologetica aduersus D. Nicolaum Gui-
bertum Lotharingum, qui artis Chemicæ Ve-
ritatem, eiusque certitudinem conatus est, scri-
pto suo, euertere.
- X. Item alij duo Tractatus aquarum Mercurialium,
quibus quæque metalla in Mercurium curren-
tem vtuntur.
- XI. Quædam Axiomata Physica, quibus Lapidis
materia notatur, & describitur.
- XII. Item Isaaci Hollandi Clavis artis Chemicæ; Illu-
strissimo Principi Friderico, Duci Wirtember-
gico &c. dicata,

EPISTOLA

EPISTOLA DEDICA-
TORIA.

*Præclarissimo, omnique cœlesti
dono ornato viro, Domino
Andrea Libauio, Med. Doct.
& Poëta Laureato, Bernardus
Penotus à Portu S. Mariæ A-
quitanus, summam fœlicita-
tem precatur.*

ITTO ad te (Libauio Do-
ctissime) scriptum, no-
uam quandam meden-
di methodum conti-
nens, ab insigni Medico conscri-
ptum, mihi verò duabus condi-
tionibus commissum, vt scriptum
nimirum illud meis scholis illu-

A ij

strarem; deinde, ut in Vulgus illustratum emitterem. At tenuitatis mihi meæ conscius, priorem quidem primò rejeci conditionem. Verùm quum postea in animum inducerem illam methodum in vulgus dare: cœpi apud me cogitare, insurrecturos in me plurimos, qui factum id meum damnerent; Blateronēsque qui in meturpia effutirent; accusarent, quod hūc Denarium ederem, ut ita Practicis iniuriam facerem, & studiosam iuventutem à vero philosophiæ studio reuocarem: dejerarent, ostentationis gratia, non communis utilitatis ratione, hunc me suscepisse laborem. Contrahas omnes calumnias, ut tuerer me, Patrono mihi opus esse, iudicaui: & sese offerebant quidem plurimi, qui me, qui meum hoc factum

DEDICATORIA. 3

Etum, qui vltimas meas defende-
 rent lucubrationes. At aliis deerat
 authoritas, aliis rerum cognitio, &
 scientia, aliis splendor generis, a-
 liis vitæ integritas, & morum faci-
 litas, quibus tamen omnibus orna-
 tum esse debere existimabam eum,
 qui istud posset præstare. Circum-
 spicienti igitur mihi vndiquaque;
 Tu vnus occurristi, LIB A VI, Ger-
 mania, & literarum decus, apud
 quem, veluti conspiratione facta,
 artes, disciplina, virtutes denique
 omnes sedem suam posuerunt.
 Fortunæ etiam, & animi ditissi-
 mus, generis nobilitate, & rerum
 omnium, & disciplinarum scien-
 tia clarissimus in Germania. Sed
 an, accensa face, Soli clarissimo lu-
 cem afferam? Ad te igitur accedo,
 tuæque fidei, & protectioni quic-
 quid istius mei laboris est, trado,
 committo, commendo: spero enim

A iij

E P I S T O L A.

*
me tua humanitate, fide, & nomi-
ne tanquam Miltiadis clypeo te-
ctum, omnes aduersariorum ictus
elufurum, neque futurum quem-
quam, qui, si te mihi, operique
meo defensorem esse intellexerit,
non statim obmutescat. Verum
hic forsan occlamabis; Ecquis tu
es, homo, qui ista a me petis? Qui
studiis obstrepis? Quæ Patria, at-
que Parentes; Respondebo, LIBA-
VI doctissime, Homericò versu,
illud mihi accommodans, quod is
de Vlyffe scripsit.

*Qui mores hominum multo-
rum vidit, & vrbes.* Cum enim
in Aquitania Gallix nobilissima
Prouincia natus essem, natale so-
lum derelinquens, Europæ & con-
tinentem peragrani & Insulas; ac
maiorẽ ætatis meæ partem, vt
mihi artis Chemiæ perfectã scien-
tiam compararem, in peregrina-

DEDICATIO. 5

tionibus consumsi. Is igitur sum
qui senex septuagenarius, atq; a-
deo fractus annis & laboribus post
multas easque periculosas pere-
grinationes, nunc tandem Yuer-
dunum (ea est vrbs ditionis Ma-
gnificorum Dominorum Bernen-
sium in Heluetia) appuli, vbi iam
senex ago. Is sum Bernardus à Por-
tu S. Mariæ, cuius mentionem
sæpius honorificam in tuis diui-
nis scriptis dignatus es facere. Age
igitur, LIBAVI doctissime, Vlti-
mos hosce nostros labores, rudes
quidem illos & impolitos, meæ
tamen in te voluntatis & obser-
uantia sempiternæ testes, & mo-
numenta, accipe; eosque, pro tua
sapientia, fove vt, qui me tui stu-
diosum fuisse audierint, itidem in-
telligant, quòd cum tibi omnia de-
berem, denuo tamen maiora tu in
me contuleris. Experientur enim,

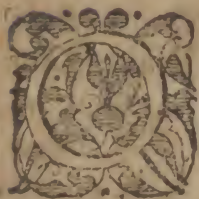
A iij

6 E P I S T O L A.

his lectis additamentis, me fortasse cōmuni utilitati inservire, voluif se ideoq; id, quod à te postulo, faciliùs impetrasse. Quod, vt facias, vehemēter oro. Efficies enim, vt qui in puluere & tenebris haftenus vixi, excusso nunc puluere, & fugatis tenebris, per te, in loca clariora euadam, omnēque laborem contemnam, si hunc tibi gratum cognouerim. Vale Literarum decus, totiùsque Germaniæ ornāmētum; Tuum quoque Portum exhaustū, nominis tui, & gloriæ propugnatore acerrimū amādo ama. Quod, si feceris, & me iam tibi maximē deuinctum summo beneficio in perpetuum obligabis, & ad maiora aggredienda nunc, quasi dormientem, excitabis. Iterum bene vale, & præsidium & dulce decus meum. Yuerduni, Calendis Ianuarij An. 1608.

BERNARDI P. A PORTV
AQVITANI PRÆFATIO,

IN QVA VARIA RERV
ab litaturum differuntur.

VI uniuersum in parua tabula de-
pingunt, nihil detrahunt de eius Ma-
iestate: nec ergo ullum afferunt
scientiis præiudicium, qui illas in
compendia redigunt; Immo magnam
merentur laudem, qui illud pelagus vix per vitam
emensibile, qua ratione paucis diebus enauiges,
viam scrutantur, sine vlllo Veritatis aut faciliatis
dispendio. Huc tendit libellus, quem tibi exhibe-
mus; cuius nostri institui paucis rationes accipe.
Magnam artium partem esse, iudicium facere, ne-
minem puto negaturum. Qui enim (inquit Hippo-
crates) hoc norunt, non videntur mihi in arte mul-
tum falli posse. Cum igitur author hunc nobis par-
uum Tractatum exhibuerit illustrandum, ut emit-
teretur in lucem, cur lectu dignus mihi videatur,
paucis attingam. Quamuis idem sit, quod aliorum,
meum iudicium, nihilominus, hoc consensu, magis
firmabitur hominum opinio; addeque etiam hinc
excitabitur, qui idem, aut meliora, quam ego, præ-
stet. Præterea ex hac mea sententia non parua ad
huius operis elucidationem, ni fallor, accessio fiet,
atque etiam ad aliorum authorum consimilium in-
telligentiam. Vt rem aggrediar: scribit Galenus, si-
cut Hippocrates etiam asserit, & olim testatus est

8 PRÆFATIO IN TRACTATVM

Plato : Non communem tantum omnium hominum naturam medico cognoscendam, sed vnius cuiusque propriam : Deinde verò addit : Esi in ipsis artibus operibus, circa id sufficienter studuerimus, non tamen propriam singulorum naturam, æque ac communem, possibile esse scribere; scripta enim contrario modo se habent operibus, tum in pluribus alijs rebus, tum præsertim in his, quæ spectant ad præsentem intentionem, hoc est, in præscribenda vniuersali methodo medendi, atque in tractandis particularijs singulorum morborum remedijs. Nam operamur particularia, quæ sunt innumera, & quorum ars non est; scribuntur verò in arte vniuersalia præcepta. Quicunque igitur ita scribere potest vniuersalia præcepta, ut maximè promptum sit, ea singularibus, & indiuiduis accommodare, in propria quantitate, qualitate, vtendi modo, & ratione ac tempore conuenienti, hic in scribendo maximè laudandus erit. Quam plurimi graues viri id præstare conati sunt, inter quos Galenus, ut in sua arte parua testatur. Idem tentauit Conciliator Petrus Aponensis; sic enim ille : Et vos iam vidistis, ô doctissimi Candidati Philosophi rerumque naturalium, signorum Cælestium, & motuum bene eruditi, varias ægritudines, super quibus medicorum multitudo laborauerunt, ab alienigenis, cum pauco fundamento artis, curari, quandoque à mulierculis. Audiamus omnium scientiarum fontem vberissimum Arnaldum Villanouanum Tractatu de Dosis theriacalibus, sub finem. Vnus sapientum (inquit) respuit credere, quod in modica quantitate, maxima sit virtus. At Galenus Galenus agnoscit, quod modicæ quantitatis humi-

Arnaldus de
dosis
theriacalibus.

Galenus

DE DENARIO MEDICO 9

humiditas venenosa quædam è summitate caudæ scorpionis eiicitur, ita potenter & terribiliter, ut citò alteret corpus ictu. Scimus etiam, quod lapis ille theriacalis, quem Arabes vocant Bezoar, non viridis, sed gypseus, qui de corpore animalis repentis, extrahitur. sumptus in quantitate semilenticulæ potentissime liberet à veneno cuiuslibet animalis nocui. Nec mirabimur ista, cum viderimus magnam medicinam, quam Lapidem Rubrum vocauerunt, in quantitate vnius granj milij, quolibet die sumptum, collectionem duram quindecim annorum, exterius eminentem in latere, infra tres hebdomadas resoluisse. His adnumerandus est Isaacus Hollandus, qui tot virtutes tribuit Roris solis herbæ, ut nullum efficacius, credam reperiri posse remedium, cuius & nos tractamus magisterium, quantis admirandis sit viribus prædita doctes. Tria simplicia ponit in suo Vegetabili, scilicet Zaccharum, Mel, & herbam Roris solis. Istis tribus omnes morbi desperati medentur. Referam Roris solis proprietatem, ob eam rem, quia in eius præparatione versor. Iam docebo, inquit ille, maximum in Vegetabilibus rebus mysterium, cuius vis & potestas ab omnibus artificibus occultata est, sese quo alij alijs iureiurando obstrinxerunt, ne libris suis aut scriptis vires herbæ Roris solis, Germanicè Sîndauw dicitur, proderent. Quisquis igitur integrum opus Vegetabile non habet, non potest vim herbæ illius penetrare. In eo enim opere comprehenduntur omnes vires rerum medicinalium. Iam verò, fili mi, aperiā, cum adiuratione, ut scientiam hanc occultam serues, scire enim debes hanc herbam esse herbam solis super quam Sol suos radios, & influen-

Bezoar
qualis.

Lapis
philoso-
phorum
quid præ-
stet.

Ros so-
lis, eius-
que vi-
res.

Quere in
opusculo
nostro
supra ex-
perimen-
ta Para-
cellsi.

10 PRÆFATIO IN TRACTATVM

lias expandit, (quemadmodum super aurum in V e-
nis subterraneis) & influit, in hanc herbam plus,
quàm in aliam a Deo creatam, ut dilucidè ab anti-
quis Philosophis cognitum est. Itaque alio colore, a-
liis foliis, aliaque figura prædita est hæc herba,
quàm aliæ omnes; eaque est eius natura, ut quo ca-
lidior & acrior est regio, & tempus anni, solisque
ardor maior, quoque sol eam diutius torret, eo ma-
gis hæc herba madescit. Est enim rore referta, ita ut
in eius una caule plus mille gutte pendcant. Fac
periculum, percutie herbam ferula flexili, ita ut de-
identes guttule in vas vitreum latum incidant, re-
plebitur vas illud rore mirifico. Quòd si sol vehemē-
ter ardeat, ramuli illi brevi tempore, puta semi ho-
ra spatio, magis roridi erunt, quam antea. Quòd si
vigesies ferula rorem deieceris, toties denuò guttis o-
nusta erit. Et, si nihil aliud miraculi cerneretur,
quàm unde roridus hic humor oriri possit, qui tam
brevi temporis spatio ita copiosus manat, & quò
magis sol torridus alias herbas arefacit, eò magis
hæc herba madida, & guttis referta sit, quasi aqua
perfusa foret. Hinc tamen vires admirandas conij-
cere possumus, eamque aliquid occulti in se habere.
Illam igitur aquam in V iro collectam, si recondas,
ea omnes oculorum morbos, siue a defluxionibus
sint, siue ab inflammationibus, sanat. Præterea om-
nes cordis affectus, & punctiones, hepar & ventri-
culum calefactum refrigerat, omnemque capitis do-
lorem a calore provenientes, mitigat; omniâque
phantasmata tollit. Valet etiam ad cancrum morti-
ficandum, ad lupum, & morsum venenatorum a-
animalium, & ad venena hausta, si per os sumatur.
Pestem etiam auxiliatur, & ad alia multa valet,
quæ

DE DENARIO MEDICO 11

quare recensere nimis longum foret. Insuper hæc herba solis colorem præ se fert. Est enim color rubicundus, obscurus, flavis radiis interseptus; estque eius figura in modum stellæ, eiusque proportio Planeta cælestis instar, constatque septem ramulis in extremo latis, estque veluti pilis referta. Consistentia tennella, extrinsecus, calida & humida, intrinsecus frigida & sicca: estque temperatissima, ut aurum. Quare eius elementa separari non possunt ab invicem, ut ex aliis herbis: attamen a fœcibus suis purgari potest. Impedit eius fixio, ne elementa separari queat: ascendit enim ignis cū aëre per balneū, ut postea docebimus. Terra verò a fœcibus secerni potest, & fæces ab igne & aëre, licet fæces non adeo multas habeat. Latini quibusdam, Lingua Anis dicitur: alij solariam, a sole: quemadmodum lunariam a luna: Belgæ viri, Sindaw vocant. At veteres Philosophi vires eius occultarunt, propter eius miranda effecta. Mirumque hominem posse mori (ut ait Arnaldus,) qui quotidie de ea aliquid sumpserit in crassa sua substantia. Quid igitur efficeret, si ad suam tenuitatem adduceretur, & fœcibus suis purgaretur? Hac vi prædita est, ut si in virum proyiciatur, in quo venenum vino dilutum continetur, aut aliquod poculum venenatum, statim dissiliat virum. Si etiam ventri puerperæ alligetur, statim elicietur fœtus, & si intus iam putridus esset. ut sæpe experimento comprobatum est. Hæc herba gestata, & paululum eius quotidie degustatum, quoad id fiet, ab epilepsia immunē servat. Ad hæc, si quis Apoplexia corripitur ita, ut os eius contorqueatur, & loquendi facultas corrumpatur sensu quæ omnes; unâ restituntur omnia, si ager huius herba line

succum traiectum, bibat, ut saepe comprobatum est. Experire; verum deprehendes. Scias, fili, venera rullam in terris herbam nasci huic comparandam, viribus, & bonitatis. Vide igitur ne parui facias. Nisi enim hac herba adeò copiosa nasceretur, eiusque vires nota essent, pluris auro, & lapidibus preciosis aestimaretur. Superest, ut doceamus, quomodo progrediendum sit, ut eam ad summum gradum, & quintam essentiam perducamus. At refricare ista, quæ iam dudum in lucem edidi, nauseam pareret: Iliccirco Lectorem ad commentarium nostrum supra Paracelsi experimenta, circa finem libri, relegamus; ubi plura, & maiora designantur. Tu verò, humane lector, eò recurre. Si hoc unico simplici tot agritudines curantur, quid cum nostro? Audiamus quid Paracelsus ait. Ex una arbore sexcentæ imagines exculpanitur, quæ tamen unico igne consumi possunt. Pari modo innumera ferè sunt agritudines, quæ tandem unica temperatissima aquari, & restitui possunt in summam sanitatem. Ast, quid mirum? Nonne Doctissimi Martini Rullandi Centuriæ extant: quibus docemur agritudines ferè incurabiles, paucis admodum & simplicibus medicaminibus curari? Addam in nostro Denario, quæ comperta habemus, tam intra, quàm extra corpus. At va va, & iterum va illis, qui Isaci Hollandi opera detinent: præcipuè vegetabilia; quæ ad medicinam faciunt; quasi verò author pro ipsis solis tantum laboris insumpsisset; imò tales infideles venalia undique circumferunt mutilata. Sed quid opus tot testimoniis? cum omnes norint illum naturæ genium Raymundum Lullium unico medicamine innumeris penè morbis remedium polliceri,

Lib. la-
byrinth.
Medico-
rum et
rantium.

Rulandi
Cēturiæ.

Isaci o-
pera de-
tinentur.

teri. Et quis nescit decantatam illam panaceam antiquis? Quis illud Moly Homero celebratum? Quibus, si adnumeremus hujus aui clariorum luminum testimonia, quis erit adeo perfrecte frontis, ut audeat negare, possibile decem medicamentis, quae summi viri unico praestari posse docent?

PETRVS Seuerinus Danus in sua IDEA Medic. refert, quatuor principales morbos esse, ad quos feremur, omnes referri possunt. I. Lepra est, cuius insignia gerunt ulcera omnia, pruritus, scabies, Alopecia, furfur, squamae, scissurae, cutis foeditates, malum mortuum, & similes effectus.

II. Gutta, seu Podagra est ad quam pertinent Colica Nephritides, oves redentium dolores, Arthritides dolorifica, fluxiones, Capitis dolor Cephalaea, Emicranæa &c.

III. Ad Hydropem referuntur Febres omnes, Apostemata, Icterus, Cachexia &c.

IIII. Epilepsia est, ad quam pertinet Catarrhi, Paralyses, Cordis palpitationes, Spasmi, Vertigines, Melancholia, Apoplexia, suffocationes matricis. &c.

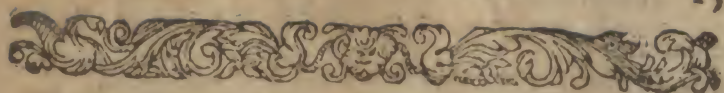
Si aliquis horum morborum summus sanatur, sanantur omnes inferiores. Si iuditio polles, praecedentia quatuor particularia tibi sufficiunt. Primum particulare est Antimonij Magisterium per me descriptum supra Paracelsi experimenta, pag. 76. ubi etiam de ceteris. Omnium membrorum unica est conuenientia (inquit Hippocrates) omnium virtutum, spirituumq; unicum subiectum est. Itcirco omnia membra ad inuicem dolent. In cerebro enim omnes operationes incipiunt; eius virtus tamquam forma omnium membrorum ea irradians & viuificans. Multae passionnes incōprehensibiles atq; occultae in corde & toto corpore delitescunt, nobis incognitae. A-

14 PRÆFATIO IN TRACTATVM

liquando vermis ad ipsum cor graditur, & cum mordet, interficit. Extrema gaudia tristitiæque maxima, inter eius passiones existunt. & c.

Natura vniuersalis cum paucis principiis operatur mirabilia. Et Medico ingenioso pauca sunt necessaria.

ADMONITIO AD LE- CTOREM.

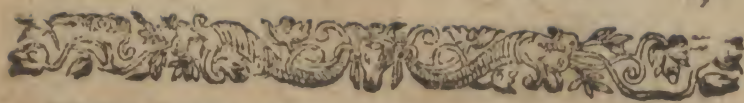
Sicuti nullum est periculosius Venenum, quàm id, quod clam, & specie boni fallit: Ita nullus error magis pertimescendus eo, qui occultè, sub alicuius boni prætextu, animis sese insinuat. Eiusmodi multa habent plurimi libelli, qui inter literatos clam versantur, & tanquam arcana asseruantur: à quibus incautiores, dum in iis eximia quædam vident, sæpius portentosarum opinionum venena hauriunt. Inter illos, quem exhibeo Tractatum, non inuitus annumerarim. Fateor equidem me, prima fronte, quàm illius lectionem cœpi, seridè stomachatum; Vulcano illum voluisse. Occurrebant enim ab initio hirsuta æquè, ac insulsa quædam, absurda pleraque, plurima etiam impia, quæ nauseam primum; dein verò haud iniustam bilem mouebant. At mox mihi recurrens, illud Iurisconsulti, de lege non iudicanda ex sola linea sicuti nec de Musica ex sola nota; quinimò legi, & explicari in scholis & Academiis authores magis impios, ideo solum, quia tersi & politici sermonis ornatui seruiant: hæc inquam, & alia tacitè mecum reuoluens, quem indignabundus abiectam, resumpsi: & demum ad vmbilicum perlecto, mutato consilio, quem prius flammis adiudicaram, luci consecraui, rei tum excellentia, tum utilitate permorus. Quid enim humanis corporibus salutaris, aut Medicinæ studiosis gratus, quàm immensum illud scientiæ pelagus, cui emeriendo, non sufficerent anni Nestoris, in Decem præcepta breuissima æquè, ac facilia, certaque, ac tuta redigere? Tantò vt te defraudem bono, futuri spes emolumenti haud permittit: prohibet Charitas, & quo in tuum feror commodum, verat Zelus. Hæc igitur publici iuris ideo esse, volui, sed hac addita conditione, vt nimirum aut spongiam prius paterentur, aut cæsoriam virgam comitem

B j

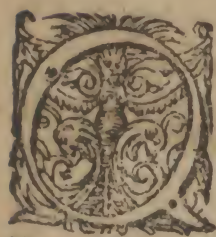
16 ADMONITIO AD LECTOREM

haberent : prius illud nefas duxi , tum quòd scirem ea
ratione non tamen obliterari in aliis manuscriptis , pe-
nè vt (probè scio) infinitis , quæ in meo aut editis ex-
emplaribus litura repurgasset ; tum etiam præuiderem
quantis clamoribus multi contendissent non mihi id
esse iuris , vt aliorum opera detruncem. Hoc verò po-
sterius pernecessarium duxi , tum vt illi qui hunc libel-
lum versant , cum que penes se sacro sub silentio seruāt ,
me monitore , sibi cauere possint , tum vt eò tutius ab
omnibus aliis exciperetur , tum etiam vt me omni su-
spicione qua potuissem apud te laborare , si sine notis
emissem , purgarem. Has notas si attentè prius lege-
ris , tunc sine vllò periculo , absque vllò pestilentis erro-
ris afflatu , hunc Denarium deuorare , & quæ in eo re-
peries saluberrima præcepta haurire , & viam tutissi-
mam æquè ac facilem , quæ tibi monstrabitur , sequi li-
cebit : omnia (inquit Apostolus) probate , quæ bona
sunt , tenere. His fructuere , in DEI gloriam , proximi auxi-
lium & tuum commodum. Vale feliciter.

Tuus B. P. A Portu.

TEXTVS DENARII.

QUOD sum pollicitus aliis meis scriptis, ostendere nunc breuiter conabor, sic tamen, vt, si Deus permittat, ad altiora & grauiora progredi possitis; quomodo scilicet Decem tantum medicamentis quilibet morbus curetur.

Ante Hippocratem^a vnico medicamento progressi sunt, pro vt cōpertū est. Duplex^b itaq; via tenenda est antequam ad Denarium nostrum progrediar; qua viri docti in restituenda & perscrutanda valetudine vsi sunt.

VNA^c pertinet ad Animam, altera Corpus diligenter respicit. Nam quemadmodum homo Anima & Corpore constat; Sic morbi reperiuntur ferē infiniti, qui circa vtramque partem versantur. Nonnulli oriuntur ex^d Anima, vel mente diffida, & imbecilli, quippe quæ vires & facultates proprias non cognoscens, omni se subdit malo: Vnde omnia malorum genera, quæ oriuntur ex Dæmone meridiano; sub quo continentur incantationes, opera magica, influxus, Dæmonum maleficia aliaque mala, quæ singulis dominantur. Quum autem vnicuique potentia abstractæ subdita sit potentia corporea, vt experientia compertum est, nihil produci nihilq; agi, quod nō^e oriatur a potentia abstracta, a potentia inquam corporea; Ideo

B ij

fuert, ante Hippocratem, multi viri docti,
qui nulla prorsus medicina corporea vfi sunt,

H

^bSed sola spiritus, & animæ facultate.

I

Non modo morbos curabant, inon modo
mortuos excitabant, sed elementis imperabant,
vt aqua euaderet solida, & Calybs aër: quod se-
querentur pluuiæ, iam grandines, iam nubes,
& quidem nullo obseruato ordine. Terra fiebat
rara, vt vsque ad abyssum viri illi penetrare pos-
sent, quomodo de ORPHEO, scribitur. Ignis,
qui, sua natura, non potest non comburere, fri-
gidior Aqua reddebatur, quibus de rebus mul-
ti scripserunt. Hoc in præstando, velut vna qua-
que in re, reperitur vehiculum, seu coniunctio
quædam; quæ constat ex re omninò ab-
stracta & simplicissima, & ex re, quæ me-
dium quoddam obtinens, abstractum cum cor-
pore connectit. Sic duæ repertæ facultates; ^kV-
na quæ solo velle, solo intuitu, sola imaginatio-
ne operatur; sic volo, sic iubeo, nullo addito ad-
miniculo. Illa est ⁱCABALA, qua operati sunt
omnes, quicunque ab initio mundi, miracula e-
diderunt.

K

L

M

Dolendum est sanè, quòd hæc facultas, ^min
Christi aduentu, sit extincta; adeo vt ferè nul-
lum extet vestigium eorum, quæ satis apertè,
antè Christi aduentum, florebant. Idque euenit
propter excæcationem, & incredulitates homi-
num, & ignorantiam, quæ homines submersos
retinet, vt nimirum verbo Dei, & promissioni-
bus Christi, & Apostolorum non credant. Ha-
bemus hac de re satis apertum dictum; Quic-
quid petieritis, sine hæsitatione, in nomine meo,
dabi-

dabitur vobis sic, quod magis est admirandū, si tantum petenti fuerit fidei, quantum est granum sinapis, plura & maiora cum posse præstare, quàm Christus. Hinc patet præcipuum instrumentum non modò ad curandos morbos, sed ad alia multa præstanda, ratione illius primæ, & præcipuæ partis hominis, ^P scilicet Animæ, consistere in forti, & non cadente imaginatione.

Altera via, qua progressi sunt viri Doctissimi, miraculorum effectores, fuit a rei proprietate. Deplorandum sanè, quod hac tempestate non modò non sint notæ facultates, & proprietates rerum, sed etiam nomina, & vocabula lateant. Vt ad rem accedam, dico, dicuntque alij, veræ Philosophiæ inuestigatores, D E V M abundanter concessisse, pro omni morbo curando, remedia, quæ subsistunt in herbis, fontibus, mineralibus. Ita vt etiam proculdubio cuilibet morbo suum remedium assignatum sit, & vnicuique regioni sint concessa quædam naturalia, ad morbos curandos, ea in regione. Et hinc, ex magna D E I providentia, in I T A L I A vbi dominantur, vt plurimum, morbi calidi, rarò Absinthium reperitur, & illud quidem in hortis: sed Cicuta, papauer, & alia frigida, magna copia. Hinc colligitur, ibi plus esse oportuna refrigerantia, quàm calida. Sic in P O L O N I A, & Germania, Vrtica, Absinthium vbique locorum, magna copia crescit. Hinc patet, in illis locis, magis esse oportuna calida, quàm frigida. Et hac ratione ductus quidam Fuchsius Norimbergensis Medicus, quàm primùm in aliquam

villam venit: accersitus ad aliquem curandum, considerauit circumcirca villam illam simplicia, & ea frequentiora, quæ distillabat cum rebus calidis: (Secum enim Alembicum argenteum ferebat) & sic faciebat quintam quandam essentiam, qua in Polonia omnes morbos curabat: &c. Et vt progrediar; Hæc facultas, quæ magica dicitur, consistit in⁹ herbis, verbis, & characteribus. Scio, & DEVM testem inuoco, illud verissimum esse characteres^r quò minus significant, rebus longè valentiores, & præstantiores; & Verba, quæ rebus accommodari non possunt, quæque nihil significant: vt sic non modò decem medicamentis, sed etiam tribus vel quatuor verbis, vel tribus characteribus, omnis morbus leuari possit, qui non est ad mortem; quandoquidem nemo potest superare horam mortis à Deo constitutam.

Ars Cabalæ, quæ procedit per ineffabile nomen IESV, plura efficit, quàm apud Iudæos nomen IEHŌVÆ. Sed de his, & aliis eiusmodi, alibi, &c.

Decem illa medicamenta, quibus omnis morbus curabilis curatur, persequamur. Sed hoc secretum, rego, ne cuiquam legendum præbeatis. PICVS Mirandula inquit: Qui nouit quaternarium, per denarium expandere, est in abyssum scientiarum penetrare. Dum igitur dico, decem medicamentis posse curari omnem morbum, sic intellige, vt primùm vnura medicamentum vsurpetur, quàm cætera: dum dico vnum, multa intelligo, quæ vobis nunc aperiam. VNVM significat motorem operatorem.

Hinc

Hinc collige, nullum medicamentum posse esse efficacem, nisi Medicus fuerit simplicis & fortis imaginationis, ut scilicet cognoscat, posse DEVM OPT. MAX. per medicamentum aliquod efficacem, ægrum leuare, ut non desperet à misericordia DEI. Deinde illud Vnum debet expandi per quaternarium. Nam in Vno nulla est operatio; pro ut apud Pythagoram legere poteris: si vnum debet progredi in operationem, opus est, ut diuidatur per quaternarium, & ut mysterium aperiam: VNVS morbus variis nominibus appellatus à partium & materiae concurrentis varietate. VNUS, inquam, morbus est affectio præter naturam, immediate impediens functionem & operationem; quod vos intelligere debetis, de triplici functione naturali, vitali, & animali. Hic non potest esse nisi offensio vnus, & offensio quaternarij: Vnius inquam, facultatis, Caloris scilicet naturalis: quippe sub se habere debet organa non impedita, spiritus, & omnem materiam subministratam, quibus officiis fungi possis. Hinc collige, ratione vnus offensionis, quemadmodum fusius habuisti hactenus, summum respectum habendum esse ad calorem naturalem, ad facultatem, & vires, quæ naturâ vnum significant. Et quoniam illa, tanquam quæ diriguntur ad simplex, & abstractum; sunt præcipuæ, semper ab illis ducere initium tenemini, ut nihil aggredi tentetis nisi hæc a vobis bene considerentur. Cæterum ut illud VNVM bene examinetur, & ad operationem traducatur, opus est, ut intelligatis semper ut in quinarium expandetur, quinque in se retinere,

B iij

alteritatem sub materia, & materiam sine alteritate, & quod postea inde oritur, alteritatem cum materia; id est, morbum oriri vel ex simplici intēperie, vel cū materia. Sub vno itaq; medicamēto habebis medicamēta quatuor; quæ respiciūt materiā peccantē, & vnū quod respicit alterationē. Quòd ad alterantia, DEVM testor, me felicissime vsq; in hodiernū diem, progressum esse, calida alterando Endiuiā, Cichorea, & Sandalis: Frigida Absinthio, Menta & Origano. Humida, Gallis immaturis, radicibus quercus plantagine præ cæteris, papauere, succo Anagallidis, Endiuiā, & Beta præ cæteris. Quod ad alia pertinet, Firmamentum vnitatis in quaternarium intensæ, intelligitur, etiam Rheubarbarum, Colocinthis, Agaricus, Helleborus, & Phlebotomia. Vtor felicissime Rheubarbaro, & Manna, ad bilem euacuandam; Agarico & Colocinthide ad pituitam; Helleboro, id est, corticibus Hellebori nigri, quibus vsus est Hippocrates, ad bilem atram euacuandam. Dosis Rheubarbari ʒj cum ʒij Mannæ dissolutæ cum Cichoreæ vel Endiuiæ aqua. Agarici trochiscati puluerati ʒj. cum melle rosato solutiuo ad ʒij: Sirupi de tribus radicibus & aquæ endiuiæ ʒij. addendo, propter torsiones, aquæ cinnamomj ʒj. Corticis Hellebori nigri, gr. xv. cum ʒβ pulueris Sennæ præparatæ, & ʒj syrapi de Borragine, seu Lupuli, &c.

Cæterum vt in vnico hoc medicamento, id, quod intendo, concludatur: Intelligite, omnem causam morbi, vel esse frigidam, vel calidam. Curando morbo frigido, vbicumque locorum

corum fuerit, vtor foelicissime ꝓ iij. electuarij Hierælogodij cum aqua endiuia, seu hyssopi, & cum ꝓ mellis rosati simplicis, olei vitrioli guttis vj. In morbis calidis, præsertim ex materia, vtor ꝓ. Rheubarbari cum ꝓ Mannæ, in ꝓ aquæ Endiuia.

Secundum medicamentum, quod continetur in numero Denario. Illud respicit mulieres, exceptis medicaminibus Vulgaribus, nihil inuenio præstantius ad omnes morbos mulierum Musa Aenac: dosis ꝓ, vel ꝓ, cum syrupo Arthemisia, vel Triphera magna seu minore. Galcum syrupo hyssopi, omnes morbos mulierum his curabat, nisi sint a causa immanifesta, de quibus alibi: &c.

Tertium medicamentum est Requies Nicolai, quo vtor ad prouocandum somnum, ad restituendas vires: dosis ꝓ. seu ꝓ. cum ꝓ. syrupi papaueris & ꝓ. aquæ endiuia. Hoc medicamentum talem facultatem habet, vt possitis cognoscere, quid cum ægro sit agendum, si enim quieuerit, & melius habuerit; bonum. Si verò non quieuerit, & peius habuerit, desperandum.

Quartum medicamen, Vesicatoria sunt; quæ perficiuntur ex cantharidibus, & fermento. Illa, & præsertim in morbis cordialibus, & quæ spectant ad internas facultates corporis humani, in quinque diebus conualescunt.

Expertus sum; si post vesicatoria, æger non melius habuerit, despero, &c.

Quintum medicamentum; Olei oliuarum inunctio, quod ego vsurpo, vt cognoscam euentum morborum. Sic illud vsurpo. Recipitur oleum

oliuarum, & eo, lentis fricationibus, totum corpus, excepto capite, vngitur; atque iteratur. Si tribus vicibus modicus sudor apparuerit in vniuerso, morbus est diuturnus, & curabilis: si nullus est sudor; omnino lethalis est morbus. Si sudor comparuerit, tutus est æger.

Sextum est, Cornorum, Aspargi, Rubeæ tinctorum, Aristolochiæ rotundæ, ana ℥j. Cornorum, Aspargi, M. ij. fiat decoctio in suff. quant. aquæ Aspargi: & huius decoctionis cum Saccharo rub. dulcoratæ, præbeantur ægro ℥iij. Si leuabitur morbus, signum est bonum: si minus, contrà. Qualiscunque fuerit morbus calidus, siue frigidus, & hoc in casu sudor: est optimum signum.

Septimum est, Clyster, sed non est applicandus nec porrigendus nec nisi in morbis ventris inferioris, vt est morbus Iliacus, & in summa omnes morbi, qui sentiuntur in ventre inferiori. In hoc vsu, duas species habeo: vna est simplex, quæ fit hoc modo. R. Foliorum Maluæ, Bismal, Mercurialis, & Parietariæ, florum Camomil. anapugj. furfuris in petia lini ligati. M. ij. fiat decoctio in suff. q. Iusculi carniū. Huius R. ℥j. sacchari rub. olei Camomillæ, Rutæ, ana ℥j. vitellorum ouorum n. ij. Salis communis ℥j. misce. Notate, hoc in casu, reperiri morbos calidos, & frigidos in inferiori ventre: cum superiore decoctione, in morbis calidis, semper vursupate oleum Mandragoræ, Papaueris, Nymphetæ, Iusquiamj, quibus feliciter semper vsus sum. &c.

Notate, in prouocando somno, & aliquibus affe-

affectibus capitis, tam frigidis, quam calidis, saepe posse vsurpari clysteres alterantes, si tamdiu retinentur. Alia species clysteris est ex eadem decoctione, & ʒj. in morbo frigido, Electuarij hierælogodij, seu benedictæ. Vel, in morbis calidis, superioris decoctionis vsus esse potest Cassiæ recentè extractæ, vt sit cassiæ recentis ʒ ij. cum syrupis proportionalib. vt Nenuphar, semper sum vsus & lino.

Octauum sum vsus sternutationibus, & præsertim in morbis capitis, & ventriculi: vt est puluis Italicus ille. Si illius vsu, in morbis capitis, & ventriculi, non perspicio leuamen, incipio desperare.

Nonum apud me habetur pro summo, in morbis intestinorum, & ventriculi, & capitis: sunt species hieræ picæ simplicis Galeni, & loco suppositoriorum, hieræ picæ compositæ, vt, si detur in potu ʒj. specierum hieræ, cum syrupo rosato simplici, & aquis pectoralibus proportionatis: vel si in duobus suppositoriis ʒj. ponatur specierum hieræ compositæ, cum mellis portione quadam fiunt suppositoria. His sceleriter vsus sum in multis morbis.

Decimum est: Vsus ligni Guaiaci, in morbis frigidis.

Morbi Hispanici dignotio

Quādo defluuiū capillorū adest. Quādo vlcera sese patefaciunt in locis tenuiorib. in ore, collo, locis obscœnis. Quando maculæ crustosæ in capite erumpunt. Quando dolor in membris corporis exterioribus inest; Vt capite, pedibus, digitis. Differt defluuium capillorum in morbo

Hispanico, ab Alopecia, quia Alopecia, per areas: Sed in Hispanico depilantur ægri alio modo. Crustosæ maculæ in capite, & collo, sunt instar verrucarum: Dolor affligit grauitè, qui fit circa longitudinem ossium, non circa articulos. Cura istius Hispanici morbi in Mercurio optimè cum auro præperato, constat. Vide librum de præparatione, & usu medicamentorum chymicorum fol.

34.co vtere, & Vale.

TEXTVS DENARII.

F I N I S.

ARNALDVS

ARNALDVS DE SIM- PLICIBVS.

NSIPIENTES cūm legerint in Ca. lxxx
viii.
libris prudentum medicorum,
& senum : qui sciuerunt iam es-
se secretum medicinæ, cūm vi-
dente eos facere bonum intelle-

ctum, & facere prudentem, & facere fidelem
fortunatum: Valde deridente eos, & derisi valde
elongati sunt à secretis medicinæ & non volunt
audire, nec credūt, quod ad medicinam spectet,
nisi curare dolorem capitis, aut apostema, aut fe-
brem & ipsi deberent curare seipsos de grossitie
intellectus, donec possent intelligere, ea quæ no-
stri Senes in medicina nobis scripserunt. Et pro-
pter tales, qui vituperant secretorum Invento-
res, Tu audiuiti, quod Hippocrates præcepit
Physicis, quos docebat, quod secreta non pādāt,
quia redundat in vituperiū sapientum, & in infā-
miam. Quia si homo sit Sapiens, & inuestigans,
bene veniet ad ipsa, & participabit nobiscum
donum philosophiæ. Item, & si ipse non est di-
gnus eo, nec inuestigans, nec intelligens, quic-
quid dicatur ei, perditur; imò dedecus est
talibus secreta pandere. Radix ergò agen-
di secreta medicinalia, circa corpus, est,
vt attendas circa sanguinem minuendum,
aut augendum, & operaberis omne, quod vo-
lueris: & tu extrahes ab eo coleram, phleg-

*Dama-
scenus.*

ma, & melancholiam; cum quibus etiam medicinis hoc facies tibi est notum: unde sciunt hoc multi: sed quod ex hoc consequitur, nesciunt, nec percipiunt. Et Secunda Radix secretorum est imaginatio, confidentia, & generaliter, Animæ passiones, quas debes imprimere in mentes hominum: Vnde Damascenus oportet infirmo salutem imprimere, & promittere; nec velis vnquam à spe deponere, etiam si ipse desperet. Quia dicit Galenus primo pronosticorū, Quod bona confidentia & spes plus valent, quàm medicina; Ille enim plures sanat, de quo plures confidunt: Vnde Hippocrates: In omni ægritudine cōfortari mēte &c. Vnde ex eis exit magnum secretum, imò maximum, & si tu cogitaueris profunda mente, quanta possit imaginatio, & ratio animæ, dicas actu nihil esse pulchrius, neque verius neque secretius neque securius, quàm illud. Et tu vidisti in lib. experimentorum philosophorum, quod circa animæ passiones, posuerunt pulcherrima & mirabilia. Quæ enim medicina est, plus calefaciens, quàm ira? & magis priuans amorem & generans discordiam, & quæ magis infrigidat quàm timor? & quæ magis confortat, quàm gaudium? Et quæ magis nutrit & cibatur, quàm bona spes! Et, quæ magis interficit, quàm desperatio? Cum istis enim Philosophi fecerunt res valde pulchras: & dicerem tibi, quàm super his fundatur vna scientia secretorum, quàm Philosophi Nigromantiam & diuinationem & auguriū dicūt: & si recoleres de potentia, quam ascripsit Anaxagoras imaginationi, & æstimationi, & illud,

& illud, quod Auicennas dedit ei, de posse, tu non debes vereri, quin in his sit magnum secretum, & qui non credit, fleat super se. In his igitur rebus, & supra dictis, est omne secretum medicinæ, Et tu excita te super hoc, & vigila: Quia tu audiuiſti Pythagoram ad Philosophos dicere: Tantum magis dictis attollas mentem, quanto magis Doctor abbreviat sermonem. Nam de secretis multa docet intelligere, sed semper pauca dicere, vel scribere, &c. Hactenus Arnaldus de secretis medicinæ.

Cur tu, PENOIRE, nobis offers ex Arnaldo ista? Paucis admodum respondebo: Plures legerunt hunc Denarium, cuius, editionem conati sunt impedire, dicentes, nullos veteres Patres medicos quicquã horum vnquam tractasse, minus credidisse. At ego è contra, Galenum vsum fuisse, in difficili partu, (vt Bayrus refert) verbis, & carachteribus CostabenLucæ, de physicis ligaturis, translatus à magistro Arnaldo, de Græco in Latinum: Vt in sequentibus dicetur, cum agemus de forti imaginatione, & animæ facultatibus. Nunc sequamur nostrum institutum, scilicet de Notis castigatoriis à quodam Anonymo compositis.

AB ANONYMO NOTÆ
EMENDATORIÆ IN DENA-
RIVM MEDICVM.

A

*N*te Hippocratem unico medica-
mento progressi sunt &c. Vixit ille
circiter annū mundi creati 443.
sub Rege Artaxerxe, circa redi-
tum Populi Israelitici ex capti-
uitate Babilonica, & tempore belli Pelopo-
nenfis. Id ex eo colligitur, quod de inaudita illa
peste, quæ Athenis grassabatur, ipse met narrat,
quem etiam referunt, accensis syluis, ne Thessa-
liam inficeret, cauisse. Ante illū, celebrantur flo-
ruisse Chyrō, Æsculapius, Machaō, Podalyrius:
de quib. Xenophō lib. de venatione. Hi certè in-
ter primos fuere, quibúsq; antiqui diuinos hono-
res tribuerūt. At illos nō fuisse vnico tātū medi-
camēto vsos, eoq; incorporeo, author loquitur,
ex iis, quæ postea hac de re annotabimus, ad lite-
rā (H) videre est. Interim tamen quæritur Hip-
pocrates, nec immerito, ante sua tempora fuisse
artem rudem, & imperfectam, quod verissimè
apparet ex iis, quæ Herodotus lib. j. de Babylo-
niis enarrat. Strabo lib 16. sicut & de Ægyptiis,
nullos ipsis fuisse professione medicos, sed vni-
cuique obuio suos ægrotos obtulisse, & horta-
tos esse, vt si quando eodem morbo laborassent,
aut alios laborasse nouissēt, quonam tunc sæli-
citer vsi fuissent remedio, aperirent. Tunc ergo
medici

EMENDATORIAE.

31

medicinarū Empirici, de quib. Gal. li. 7. Method. medēd: nondū methodici nec logici. Hippocrates verò experientia methodum addidit, & vtrumque ad rationis stateram expendere cœpit.

DVPLEX IGITVR VIA. &c.

B

Hæc sic intellige; cum duplex sit obiectum, circa quod medicina versatur, Anima nimirum, & corpus ægrum: ita quoque duplex est via, qua vtrique tum restituitur, tum conseruatur valetudo.

Cum vnusquisque reperiatur morbus non tantum in corpore solo, sicut in anima sola, sed etiam in vtroque simul, ex mutua sympathia: ideo, vt enumeratio sit sufficiens, & perfecta, triplex erit curandi via, Prima merè spiritualis, Secunda merè corporalis, & Tertia denique mixta.

In Anima, morbi dicuntur omnes illi prauis affectus, repugnantes legi diuinæ, seu contrarij perfectæ illi iustitiæ & imagini diuinæ, ad quam creati eramus, quæ verissima nostra erat sanitas: Sunt verò nihil aliud, quàm inordinata charitatis dispositio, tum in excessu amoris terrestrium, tum in defectu amoris Dei, Auaritia, ira, odium, ambitio, inuidia, &c.

C

Sunt verò curabiles, aut incurabiles: Illi, quos effusus sanguis Domini sanat: hi verò sunt desperatio, induratio, præsumptio, & huiusmodi alia, de quibus Ierem. 46. v. 11. Frustra multiplicabis medicamina, nulla erit tibi sanitas.

Quæ oriuntur ex Dæmone meridiano: &c.

D

C j

Hinc morbi qui oriuntur, non sunt propriè in anima sola, sed in corpore & anima simul, ex compassione. Ergo scopus authoris non est agere de morbis merè spiritualibus, de quibus in præcedentibus notis: quamvis etiam Diabolum habeant authorem, quia illorum remedia tantum petuntur ex veræ Philosophiæ aut potius Theologiæ præceptis. Sed de morbis aut merè mixtis, aut corporalibus, & de his quidem dicit quod a Dæmone Meridiano immittantur, per incantationes, maleficia, operas magicas, quib. Sathan non corpus solum, sed & simul animam lædit, dum perturbat, aut phantasiam aut temperamentum quatuor humorum: quibus male dispositis, ipsa anima, cuius sunt organa, suas functiones perfectè exerere non potest.

Hic autem duo sunt obiter consideranda. 1. an sit aliqua Dæmonum potentia. 2. an sint probanda illa nomina, quæ illis à quibusdam imponuntur. Magna quidem & timenda Dæmonum potentia: attamen sine DEI iussu aut permissione, ne quidem in porcos, sæuire possunt. Insuper nulla est illis concessa potentia in voluntatem aut intellectum hominum; sed tantum in sensus, aut phantasiam, ut doctè Francis. Pic. Mirad. cap. 3. lib. 2. de Prænot. diuin. Extra hominem verò magna certè, & stupenda operanter, non quidem immediatè, per motum generationis aut alterationis, quem efficere non possunt; ut fusius ostenditur ad notam (G) sed tantummodo per motum localem. Sic fulgura, tonitrua, ventos, procellas concitare, & elementa miscere possunt. Sed quæ DEI sunt pro-

propria, imitari nequeunt. Ideò nouas non creant species. Exod. ca. 8. neque vera miracula possunt edere: Sed tantum aut apparenter talia, quæ Thessal. 2. signa mendacia vocantur, dum præstigiis suis oculos fallunt, & tamquam ludiones, visus aciem perstringunt, atque falsas species in phantasia excitant: aut, quæ per causas naturales sunt producta. Ideòque non propriè miracula. Sic morbos Sathan immittit, vt in Sacris passim obuia exēpla docent, aut iubente, aut permittēte Deo, corporis crasim & humorū symmetriam perturbās, prauos animi affectus gignēs, lætitiā, tristitiam, timorem, iracundiam & similes affectus, quos postea sequitur corporis complexio. Secūda huius loci obseruatio est, vt dicā quid de hac Dæmonis meridiani appellatione sentiā: Superstitiosa quorundam curiositas tāta fuit, vt Angelorum tum bonorum tum malorum quēdā hyerarchicū ordinē finxerint. Imo sūt eō remerarij ausus progressi vt illos numerare, in classes diuidere, in certos gradus distinguere, & deniq; unicuiq; nomē indere nō sint veriti, ad suæ vanitatis fulcrū, abutētes quibusdā S. Scripturæ locis, & inter alia, Psal. 90. v. 6. Vnde conatisūt elicere, esse duo nomina Dæmonū, DEBER & KETEV, quorū alter meridiano tempore, alter nocturno grassetur. At quū nec Psalmi verba tale quicquā sonēt, nec sēsus includat, quūq; etiā nō tātū in meridie, sed sēper, & quauis hora nobis insidiētur maligni spiritus, has Dæmonū onomathesias, curiosorū hominū somnia cēseo, & ideo valde perniciosas iudicio, quod ad magicū Dæmonū cultū viā sternāt: nihil interim moratus,

quæ sub falso Dionysij Arcopagitæ nomine,
aut B. Brigiddæ vulgò feruntur.

G *Nihil produci nihilque agi &c.* Ergone nihil à
Substâtiis corporeis? Hæc fuit Platonis, sicut e-
tiam Auicennæ opinio. Quid verò abstractam,
aut incorpoream potentiam intelligat au-
thor, vix liquet. Hoc tamen constat illum & pa-
rum Philosophicè, & minus Theologicè aut
sentire, aut saltem loqui. Abstracta vocat for-
mam, aut materiam per se abstractas à se inui-
cem, & extra compositionem consideratas; &
substantias incorporeas, seu spirituales, Ange-
los tam bonos quàm malos, item & animas
hominum, potentias abstractas. Vtunque sit,
turpiter errat author, dum vnicuique potentia
abstractæ subdi corporeas ait, nihilque agunt
produci, quod non oriatur à potentia incorpo-
rea. Quantam ergo substantiis incorporeis effi-
ciendi vim tribuant Metaphysici, paucis accipe.
Disputatur primò: Num res creatæ possint ali-
quid verè efficere. Negatiuam tueri videtur
Philo lib. de Cherub. & flammeo gladio: allerès,
proprium esse DEI, efficere. Creaturæ verò, pa-
ti. Secundò, quæritur, An substantiæ corporales
possint aliquid operari, an verò solæ spirituales
sint actiua. Tertiò denique, an Creaturæ corpo-
ræ possint aut substantias, aut quædam acci-
dentia producere, quod etiam de spiritualibus
quæritur? Ad primam quæstionem respondent
saniores tum Philosophi, tum Theologi: a Cre-
aturis agentibus effectus produci posse natura-
les: quæ assertio nititur autoritatibus, expe-
rientia, & rationibus inuictissimis. De volunta-
riis

riis actionibus, quæ sunt fructus veræ fidei, aliter sentiendum cum Apost. dicente: Nos, ex nobis ipsis, non esse idoneos ad cogitandum quicquam. 2. Corin. 3

Secundæ verò quæstionis partem primam videtur Author negare, alteram autem, affirmare, & quidē vniuersaliter, dum affirmat, Omnes substantias corporeas ab incorporeis pendere, & oriri: at facillè euincitur, substantias corporeas æquè, ac spirituales, naturalem suam actiuitatem, seu efficientiam habere. Quinimò, si de actionibus transeuntibus fit sermo, longè manifestius patet, de corporibus, quod sint actiua, quàm de spiritibus, omnium propè consensu, experientia, & testibus. Nihil esse notius & certius, quàm a Sole lucem, ab igne calorem, & ab aqua frigus produci. Terram germinare herbam, spicam, frumentum, proferre. Quamuis enim nec materia, nec quantitas corporum sit actiua, tamē neutra impedit actiuitatem formæ, quæ est principium actionis. Non igitur solæ substantiæ incorporeæ vim efficiendi habent: &c. Aristot. 7. Metaphys. vbi concludit, Abstractas substantiales, seu intelligentias separatas nihil efficere posse in hac sublunarij, intellige, præter motum localem: Quæ sententia videtur apprimè illis consona Hebreor. 2. De v s non subiecit mundum Angelis. Interim tamen Angelos vim habere corpora localiter, immediatè mouendi, tam est in Philosophia, & Theologia clarum, vt negari non possit. Per hunc autem motum

*Forma est
principiū
actionis*

localem Angeli possunt multa efficere in rebus corporeis : aut dum cœlos mouent, aut dum aëtiua passiuis applicant, & a se inuicem remouent. Iamen non minus est impium, quàm absurdum, dicere, Nihil quidquam esse, quod à potentiis incorporeis non producat. Quid aliud, quàm vana, quàm absurda, & impia?

Ideò fuerunt ante Hippocratem &c.

H

Quid intelligat per spiritus & animæ facultatem, an fortem imaginationem, aut incantationes, aut Magicam, aut Cabalisticam artem, aut quid aliud, vix liquet. Hoc quidem constat, non sic fuisse progressos antiquos illos Chyronē, Machaonem Podalirium &c. Quo tempore vixit Hippocrates, diximus ad notam (A) Fuerit tunc sènè parum culta medicinæ scientia, fuerit multis salebris obsita, fuerit, quātum quis volet, informis: at verò tam fuisse vanam & mōstrosā, vt hic depingit, credat aliquis Barbarus, priscæ Antiquitatis hospes. Plutarchus libro de Homero, sub finem. Ex quibus luce meridiana sit manifestius, priscos illos vsos fuisse medicinæ corporea. Imo legimus, ipsum de signis & causis morborum differentem, victus modum præscribentem, manuum operam, medicamina, exercitia, somnum, aëris temperiem, vñctiones, frictiones, & lotiones, quæ omnia corporea sunt, commendantem. &c.

NON

EMENDATORIÆ. 37
NON MODO MORTUOS
excitabant.

I
Hic libenter (amice Lector) id exclamem,
quod Antiqui in atriis adscribebant pone depi-
ctos canes cathena vinctos; Caue, caue canem.
Quid enim hîc audio? An Christiani, aut Ethni-
ci, aut Magi alicuius voces? Quinam hi, qui an-
te Hippocratis tempora, sola Medicina incor-
porea, aut Animæ facultate, mortuos excitabât?
Elementis imperabant? An Moses, Elias, Elize-
us, aut quis alius Prophetarum? Excitarunt hi
quidem mortuos, imperarunt Elementis: at
non artis alicuius dexteritate, non propria in-
dustria. Agnosce in his non Magicam im-
pietatem, non Cabalisticam vanitatem,
non phantasticam aliquam imaginationem,
sicut tamen hic paulò post asserere audet:
Sed DE I brachium, vt suo loco euince-
mus. Quæ hic narrantur, seu ab Orpheo,
seu a quoquam alio Ethnicorum, qui Hippo-
cratem præcesserunt, aut sequuti sunt, præstita,
aut falsa, aut Diabolica fuerunt: sed falsa pe-
nè omnia. Fabulantur quidem Poëtæ, Hyp-
politem membratim discerptum, fuisse ab
Æsculapio ex infernis reuocatum, & vitæ
restitutum: Sed hæc aut hyperbolicè di-
cta, aut a Pictoribus & Poëtis Picta, & fi-
cta. Testatur hoc Plato, qui in Cratylo
hanc esse fabulam dicit. Philostratus re-
fert, ab Apollonio, vmbra Achillis, id
est potius Dæmonis, excitam: quod verò etiam
hodie Sortilegi quidam præstant. Apuleius

C iij

Medaurensis, omnium Magorum, qui fœre,
 primos, quid horum, quæ recensentur præstitit?
 Fuere, fateor, antiquitus, qui cum Enothea Pe-
 troniana gloriabantur:

*Quicquid in orbe vides, paret mihi florida Tel-
 lus.*

*Cum volo, spissatis, arescit languida succis:
 Cum volo, fundit opes, scopulique atque horrida
 saxa,*

*Niliacas iaculantur aquas: mihi Pontus iner-
 tes*

*Summittit fluctus, Zephirique iacentia po-
 nunt*

*Ante meos, sua flabra, pedes: mihi flumina pa-
 rent,*

Hircanaque Tygres, & iussi stare dracones.

*Quid leniora loquor? Luna descendit ima-
 go,*

*Carminibus deducta meis, trepidæque furen-
 tes*

*Flectere Phœbus equos, reuoluto cogitur orbe,
 Tantum dicta valent.*

Sed quid hæc aliud, quàm fabulosæ pollici-
 tationes æquæ, ac mōstrosæ? Aut, si quid habue-
 re prisca illa sæcula, quod inter Ethnicos admi-
 rationi esset, mendacia fuere signa. Talia erant
 quæ Sathan per Magos Ægyptios, tempore Mo-
 sis operabatur, aut naturalia proflus, aut meræ
 putidæque illusiones. Huiusmodi erant, quæ in
 Idolis, antris, delubris aut fanis, antiqui admi-
 ratæ sunt. Inter quæ tamen nihil, quod propriè
 m r r r

miraculi nomen increatur. Legimus apud Iosephum lib 20. cap. 6. nullo vnquam xuo magis cultam fuisse Magiam, quàm suo: & Plinius nunquam (inquit) tot Magi quàm temporibus Neronis. At nunquam (addit ille) euidentius agnita eius vanitas: tunc nimirum cum Iosephus, & plures alij Christi opera miraculosa attoniti mirabantur: tunc etiam testantur Sathanam per Magos, si quid habebat viriũ, exercuisse, vt suis conatibus, florentis Christiani nominis, splendori, tenebras offenderet. At tunc, quid præstitum ab eius Satellitibus, quod vel plebeiorum animos perculerit? Iulianus cum Iamblico, & naturalem, & Theurgicam Magiam, quantum potuit, recoluit; vt discipulorum Christi opera imitari posset: quem verò audimus ab illo vitæ restitutum? Quando imperasse ventis? Quando visum restituisse? Nihil quidquam etiam eiusmodi auditur de hodiernis Magis, Iudæis quidem, à quibus tam familiariter teritur Cabala, sicut nec de alijs, quos hodie quidam Principes, summo cum nominis Christiani dedecore, penes se habent? Quid enim tandem post multas fabulosas pollicitationes? Ludicra quædam, nãnias pueriles, illusiones, imposturas. Quis ergo credat ab illis, qui anteq̃ Hippocratis tempora vixere, tam magna & stupenda edita miracula? Sed hæc omnia aut Dæmonum ope, & auxilio, aut per naturales causas, ac proinde non propterea dicenda miracula: neque a medicina incorporea; seu aliqua animæ facultate promanantia. Verbi gratia, efficere vt aqua in glaciem obrigeret, pluuiæ grandi-

nes, & nives cicerentur, aut illusoria quædam. At mortuos suscitare, novas substantias creare, Terram, usque ad abyssum, reddere transflucidam; Ignis naturam immutare, non est creaturæ, sed creatoris; qui Dominus naturæ, nullis obstringitur naturæ legibus. Etiam si olim Menecrates multos satis feliciter à morbo Herculeo liberasset, nūquam in publicū prodibat, nisi instar alicuius Dei, habitu Iouis, indutus purpura, in capite coronam, in manibus sceptrum gestans, & suis, quos curauerat, tanquam dijs stipatus: Athenæus lib 7. dipnos: Qui, si potuisset, Iouem è cælo deturbasset. Quis enim nescit, quæ fuerit Simonis Magi, Manes Agyræ, & similium insania?

*SIC DVÆ FACULTATES
reperta, &c. non cadente imaginatione*

K

In his tam multa falsa, absurda, & impia occurrunt, vt lituram, ne quid dicam grauius, mereantur: Sed, ne quis queratur vim à me auctori illatam, neque mihi esse iuris, vt in eo quicquam rescindam, ea exhibeo integra. Ne tamen me interim tantæ impietatis consortem putares; has dare volui animi mei testes notas, quæ te insuper mouebunt, ne ad eosdem errorum scopulos allidas. Primò cum dicit Cabalam esse facultatem, quæ solo velle, solo intuitu, sola imaginatione operatur: lōge aliter Cornelius Agrippa, cuius hæc sunt verba. *Est nihil aliud hæc Iudeorum Cabala, quam perniciosissima superstitio, qua verba, & nomina, & literas sparsim in Scriptura*
piura

ptura positis, pro arbitrio suo colligunt, diuidunt, transferunt, & alterum ex altero facientes, soluunt membra veritatis, sermones, inductiones, & parabolas, hinc inde, ex proprijs fictionibus, aptare illis valunt DEI Eloquia; & per imprudenter extortas supputationes, dictionum, syllabarum, literarum, numerorum, tentant violentas perfidie sue inferre probationes. Preterea his nugis inflati, ineffabilia DEI Myſteria, & quæ sunt supra Scripturam arcana; sese inuenire, & scire iactant; per quæ etiam prophetare, & virtutes, & miracula sese perficere, sine rubore, magnæque audacia mentiri, non erubescunt. Hætenus Agrippa.

Insuper hanc Cabalam vniuersam duabus partibus concludunt, quarum primam vocant de Bresilij, quæ nihil differt à Magia naturali. Alteram de Marcana, quæ Theurgicam refert. Est enim (inquit Agrippa) quasi symbolica quædam Theologia, in qua literæ, numeri figuræ, & nomina, & Elementorum apices, ac lineæ, puncti, & accentus, omnia putantur profundissimarum rerum, & arcanorum magnorum significatiua. Rursus hanc partem subdividit in Arithmeticam, & Theomantiam; illa de Angelis & Dæmonibus, eorum virtutibus, & nominibus agit. Hæc diuina myſteria, & nomina scrutatur. Vides ergo paucis, quid sit Cabala. At foret adhuc hæc tolerabilis ignorantia, si sine Iudaicæ impietatis veneno, propinaretur, cum dicit:

L

*CABALA OPERAT I sunt Propheta,
& omnes qui ab initio mudi miracula edidere. &c.*

Quid magis impium, aut blasphemum posset proferre perfidus Iudæus? Sunt hæc desperata illius voces, Mosena Deo, in monte artem Cabalæ accepisse; Sic dictam, quod sine ullis literarum monumentis, sola viva voce, successivè posteris, instar Pithagoricæ Philosophiæ, traderetur, hac instructum Mosem fabulantur tot miracula, quæ in Sacris celebrantur, præstitisse: virgam in colubrum, fluvios in sanguinem commutasse; tot clades Ægyptiis intulisse: Iosuan cursum Solis stitisse: Eliam mortuum luci reddidisse; ignem è cælo evocasse. Sed hoc esse hominum superstitiosè desperatum, non modò vanum, sed etiam impium figmentum, istaque, & alia omnia admiranda Dei opera, non posse, nisi manifesto cum sacrilegio, arti aut industria hominum tribui; fatebitur. Fingunt Rabini Cabalam illam successivè traditam à Mose, ad posteros exinde, inter Iudæos durasse, fuisseque notam non solummodo illis Prophetis, quorum in sacris fit mentio; sed etiam quàm pluribus aliis. Constat insuper nec Mosem, nec Eliam, nec quemquam alium prophetarum, hæc opera edidisse, nisi prius à Deo iussos. Non ergò proprio motu, non arte aliqua, imo non ab iis exquisita, non prævixa, sed nequidem cogitata, quæ per illos Deus operatus est, Moses, & alij, ut Deo opera hæc omnia tribuant, toties inculcant. Sic dicit Dominus: Hoc iussit: Verbum Domini ad me factum est, &c. Deniq; si tanta sit huius Cabalæ vis, ut impudenter mē-
tiuntur,

tuntur ludæi, qui fit, ut tamdiu ab illis & hodierno, & prioribus seculis culta, tamtoque studio trita, nihil tamen operentur, quod vel Pueris possit esse admirationi? Præcipue cum Iosephus lib. 20. cap. vj. testetur suo ævo fuisse admodum vulgarem, & familiarissimam. At nihil operati sūt, quod inter mirabilia locum habere possit. Concludo ergo, cum eodem Agrippa, totum hoc nihil aliud esse, quàm ludum quendam allego-
 riarum, quas ocie si homines, in singulis literis, & punctis, & numeris, occupati, quod lingua Hebraica facile patitur, pro suo arbitrio fingunt. Vterius pergit perditissimum hoc genus ludæorum, & dum Christi miracula tam illustria, tamque manifesta negare non potest, neque interim illum pro Messia, & Semine promisso agnoscit, illa desperatè tribuit modò Magiæ, modò Cabalæ, tamque horrenda contra Filium æternum vomit, ut eorum memoria nunc mihi silentium imponat.

*D O L E N D U M est sanè, quod hæc
 faculas in Christi aduentu extinctæ sūt,
 &c.*

Ex his, quæ hætenus obiter attigimus, facile est videre, primò hanc Cabalæ superstitionem vanitatem, in Christi aduentu non esse abolitam, ut abundè tastantur frequentissimi, qui, ab eò tempore, ea de re scripserunt Auctores. Quini mo, ea quæ hodierno tempore non modò à Iudæis, sed etiam a pluribus, nomine tenus Christianis, curiosè teruntur, & non minus

M

supercilioſe iactantur, arguunt eam, vt tamen par erat, nondum extincta; ſed e contra, pro dolor, nunquam æuo tam ſtudioſe cultam. Præterea, quum ſatis ſuperque ex iſdem, quamuis paucis, conſtet vanam, mendacem, ſuperſtitioſam, impiam, & blaſphemam eſſe, tantum a-
beſt, vt iſs authoris querulis vocibus, al quis dari debeat locus, quum e contra, ſi ſuo officio ri-
tè fungeretur Magiſtratus, in tales hoſtes Chri-
ſtianismi, & Rerum publicarum periculoſiſſi-
mas peſtes animaduertere deberet.

N

Idque euenit propter excacationem, &c.

Quaſi verò, ſi id à Deo, tot ſupernis donis, quibus, præ omnibus præcedentibus ſeculis, hoc noſtrum beaui, ſuperadditum foret, vt hæc Theurgica, & Arithmetica Magia, ad Principē tenebrarum, tanquam ad ſuum primæuum au-
thorem, ablegaretur; id accideret propter ho-
minum incredulitatem? Imo hæc ſunt fidei præ-
clara trophæa, quòd olim Idolis Gentium ora obſtructa, Dæmonum oracula abolita, horrēda illa Magia extincta, Serpentes Ægyptij deuorati, Dæmones proſtrati, &c. Quæ ergo Magiæ Cabaliſticæ extirpatio tribui poterit hominum infidelitati! quæ potius & Cabalæ, & Lecanomatia, Gaſtromantia, Exatopætiomatia, Hydromantia, Aëromantia Pyromantia, Geomantia, Oenimantia, Onecoromatia: &c. & aliorum ſine numero Magiæ monſtrorum mater, & progenitrix? Si igitur Sacro ſancti nominis Dei prophanatio, ſi eius verbi improba, & impia violatio, ſi horrendus dæmonum cultus.

&c.

&c. sunt fidei effectus, tunc demum verum euincetur, hominum infidelitate abolitam Cabalam, impietatis, sacrilegij, & blasphemiae, multis nominibus ream.

Habemus hac de re satis apertum dictum. &c.

O

Promissionum quæ afferuntur, prima adhuc dum hodie impletur, Sic intelligēda, nimirum si quod petimus, cum fide petamus. Fides autem has condiciones habet: Primò ad DEVM dirigatur, eius mandato nitamur: De his, quæ petuntur, attentè cogitemus, ardentè, cum sensu nostræ miseriae, cum humilitate agnoscentes verum Mediatorem, eique fidentes, cum certa spe exauditionis, proueniēte ex agnitione promissionum diuinarū. Altera vero harum promissionum respicit miraculorum fidem, quæ nihil aliud est, quàm peculiare quoddam donum, ex reuelatione diuina proueniens, quo datur facultas aut edendi aliquod opus extraordinarium, aut prædicendi, quod futurum est: de qua 1. Corinth. cap. 13. *Si habeam omnem fidem adeò ut montes transferam, &c.* Distinguitur autem hæc fides tum à Iustificante, tum ab Historica, temporaria, & hypocritica. Nam Abraham Isaac & Jacob, Dauid, Iohannes Baptista, & multi alij habuerunt veram fidem, viamque; hanc tamen non habuerunt: è contrario verò Iudas habuit quidē fidem historicam, temporariam atque etiam miraculorum, cum nihil hominis Ioh. 6. cap. dicatur Diabolus. Non ergo habuit Iustificantem. Hoc etiam euidentissimè docuit Christus Matth. 7. ubi prædicit se iis, qui ultimo illo die gloriabuntur: Domine

Domine, Nos in nomine tuo Damonia eiecimus; respondurum: Nunquam noui vos. Neque etiam ad perpetuum facta est hæc promissio; sed solummodo ad tempus; nimirum donec doctrina satis esset confirmata. Neque etiam solis fidelibus hoc miraculorum donum datum est, id enim habuere etiam aliqui inter reprobos.

HINC patet in forti, & non cadente imaginatione; &c.

P

Nunquam eiusmodi erroris portentum audiuit prior ætas. Fateor equidem in morbis imaginariis magnam esse imaginationis vim; imaginationis inquam, quæ in ægroto, non quæ in medico. Vnde Paracelsus lib de causis morb. inuisibilium, de iis, quæ homini eueniunt, ratione fidei, nemo potest seipsum credendo sanare, nisi credendo. j. abusu fidei, ægrotus factus sit. Ratio est manifesta: Quia morbis proportionari debent remedia: si illi naturales, & hæc naturalia: si verò imaginarij, etiã talia requiruntur medicamina. At medicum propria sua imaginatione alterius morbo, siue is sit naturalis, siue imaginarius mederi posse, quis cradat? Hæc vidit Paracelsus, Tractatu de iis, quæ proueniunt ex imaginatione: dicens: *Extra corpus proprium mulieris imaginatio non habet ullam potestatem: idco in illo loco perficitur, ubi dominatur.* Si quastamen habeat vires, eas in his potissimum cernere licet, quorum prægnantium forti imaginatione, varia accidunt infantibus, qui continuo nexu cum matribus coniuncti, tandem cum illis anima-

animalem viuentes vitam, nihil mirum, si etiam cum illis compatiantur, iisdem afficiantur, in tenerrimis corporibus, impressionibus, quas matres firmiter conceperunt, præcipuè cum imaginatio sit a facultate animali, quæ in fœtus formatione dominatur. Hinc diuersæ figuræ, varia monstra, sicut & pleræque affectiones, quæ in infantibus, hinc etiam, quod sæpius referunt parentes. (Est enim commune omnibus animalibus) vt in coitus feruore, viuam illam imaginem, quam fortiter intuentur, spermati imprimant. Quod cum nosset Iacob, hanc sagaciter rationem inuenit, qua discolors oues haberet. Inde etiam partus ille albus, quem Heliodorus ex Æthyopiâ matre natum refert. Non abs re igitur Thomas Morus:

Graues tradunt Sophi,

Quodcunque matres interius

Imaginantur fortiter,

Dum liberis datur opera,

Eius latenter & notas,

Ceras & indelebiles,

Modoque inexplicabiles,

In semen ipsum congeri.

Sed hinc insuper horrendi illi vermes, qui aliquando fœminis, hinc incubi, & succubi, unde rumores ventris in pathicis Vetulis, ac si essent gravidæ. Variè etiam corpus suum alterat vehemens imaginatio. Sic, in timore, contrahit spiritus, quos in gaudio propellit. Hæc, & alia pleraque, quæ longius persequi nostri instituti non est, verissima sunt.

D j

Qua ratione hæc fiant, S V A R E S Metaph. Disp. 18. sect. 8. art. 25. Imaginatio, inquit, mouet corpus, ad cuius motum excitantur humores, & spiritus vitales, quibus alteratur corpus. Quod neutiquam dici potest, nisi de proprio corpore animalis, quod imaginatione operatur. Nam alioquin impossibile est, ab alterius imaginatione, alterari posse alterius corpus: tum quia nulla vnquam allata est experientia, quæ id confirmare, vel tantum apparenter videatur: tum etiam, quia rationi nullatenus consonum esse potest, dictanti actum imaginationi esse immanentem.

Quî nam igitur fieri poterit, vt Medicus, sola sua forti imaginatione, alterius morbis medeatur, tum magna, & stupenda extra se opere-
tur?

Q ET VT PROGREDIAR, HÆC
facultas, quæ Magica dicitur, consistit in Ver-
bis & Characteribus.

R Ne minima apud te veneni oblatis suspitione laborarem, absque vlllo antidoto, venenosa hæc verba propinare, nec potui, nec debui. Quænam verò illa? Hæc facultas, quæ Magica dicitur, constat in herbis, verbis, & Characteribus. Primū agnosco; sequentia, tanquam pestilenti afflatu periculosiora, ipsaque impietate magis impia, detestor, & abominor. Noui equidem, Antiquis sacra fuisse, & Magiæ & Magorum, nomina: Noui etiam adhuc hodie, hunc speciosum titulum, a quibusdam tribui horrendis illis artibus, quibus Sathan Dei gloriam offuscare, homi-
numque

numque salutem impedire nititur. Sicut res, ita etiam nomen, cuilibet pio, abominationi esse debet. Mox enim ac, Diaboli astutia, verbum DEI inter homines negligi, deinde paulatim obscurari, & tandem prorsus extingui cœpit; tunc etiam, totis viribus, successu temporis, conatus est vetus ille serpens hominem a Deo ad creaturas auertere; & pactum cum Diabolo inire, horrendis sub quibusdam conditionibus, quibus se illi obstringunt, tum quibus idem vicissim illis permittit se includendum vitro speculis, annulis, & huiusmodi aliis: itemque se inuocatū, aut quouis modo adiuratum, ceremoniis, verbis, characterib. imprecationib. sistēdū, sub forma aliqua visibili; aut responderū voce, signis, imaginibus, aut solo euentu, quæstionibus propositis, & hoc vt suam tyrannidem stabiliret, suas fallacias hoc fuco obtegeret, & mortalibus persuaderet, idem posse præstari, paucis quibusdam verbis, characteribus, quod digito DEI tantum dicta valere, quantum Diuinum brachium; & sic tandem hic opifex in contemptum veniret. Vnde creditum est quibusdam, tum DEI tum Angelorum nominibus prolatis, barbaris & nihil significantibus, rerum immutari substantias; vires adaugeri, minui, & adimi, fulmen concitari, stellas e Cælo in terrā euelli, venena repelli, ferocia bruta cicurari. Imo noua corpora creari; nubes, vētos, pluias cieri. Hinc, quas toties à Poëtis decantātur, Homero, Odyss. 31. Vlyssē à Minerua incognitū factū; postea pulcherrimæ formæ restitutū. Alibi verò ab Vlyssē sanguinis profluiū carmine fuisse inhibītū.

Pyndarus in Pithiis Ode 3. Chyronē lenibus incantationibus vsum esse: Ammianus Marcellinus lib. 16. histor. Rom. asserens per medicinæ authoritatem, licere vti anilibus incantamētis: Theophrastus existimat verbis Ischiadicos sanari: Caro luxatis mēbris eadē auxiliari. Vnde etiā antiquis erāt, qui ex colore nubiū pramonebāt aduētatiū grādinū, quas auerti carminib., aut de nudata muliere mēstruata, credebāt. Omitto alia, quæ nimis frequētia, apud authores, & vtinā hodie nō æquē familiaria Solent certis temporibus, cum quorundam verborum magica recitatione, herbas colligere, quas sine verbis, aut alio incantationis modo, nullas vires habituras, putant: tales etiam fuisse Pythagoram, & Democritum, testatur Plin. lib. 24. hist. natur. cap. 17. quos insignes Veneficos dicit. Prior enim magicas quasdam herbas vterpauit Coracesiam Callicciam, Mænaidem, Chorinthiadem, Aproxim, Hippophonadem, Adamātidem. Quorum omnium tam prodigiosos effectus, suis magicis incantationib., adscribebant. Neque ab iis differunt, qui hodie sal, aquam; & herbas consecrantes, ei transferunt in vsus, iis contrarios, quibus à Deo sunt destinata. Quibus addendi sunt illi, qui hodie pocula amatoria præparant, & qui characteres iactitant contra omnes ictus gladij, aut tormenti bellici. Quorum omnium abominatio satis deplorari nequit. Vnde meritò D. Augustinus lib. 10. de Ciuit. Dei cap. 9. & 11 probat, illa, quæ tribui solent figuris, & imaginibus Astronomicis, fieri non propria, sed Dæmonum virtute. Ratio est manifestissi-

nifestissima. Quia nulla dari potest figura, quæ in se habeat vim agendi, vt docet Aristoteles 12. Methap. cap. 3. & Thomas contra Gentil. cap. 76. & lib. 2. cap. 185. Quia figura nihil aliud est, præter quendam situm, & ordinem partium, ex quo quidam modus quantitatis consurgit. Ideoque cum Quantitas per se actiua non sit, neque etiam figura; quæ tantum modus est, & quantitatis consequens motus, aut actionis principiū esse potest. Neque enim statua, quæ talis, potest aliam statuam aut qualitatem efficere. Vnde igitur illa vis, & efficacia, quam magi tribuunt verbis, & Characteribus, si neque à Deo, neque à Natura, neque ab Arte: vtique ab illo antiquo Serpente, qui huiusmodi illecebris, miseros mortales in sui cultum pellicere conatur. Merito igitur tum iure diuino, tum ciuili: P. 3 I nemo §. l. culpa de malefic. & c. Concludimus omnes, qui eiusmodi nefandas artes colunt, supremo supplicio afficiendos. & c.

Hæc sunt, quorum te præmonitum volui, antequam huius scripti lectionem accederes: tum, ne quod incurreres periculum, tum etiam, ne ob næuos, qui prima frōte turpissimi occurrunt, aliquam tibi incurreret nausea, tum denique, ne, dum hæc profero integra, vt ab authore profecta, me eiusdem cum illo, hoc nomine impietatis consortem putares. Vtere ergo & fruiere hoc Medicinæ compendio, quod diutius latuisse, serius proferri, mecum, quisquis es, quæreris: pro meo in literariâ rempub. studio, mihi satis gratiæ, apponi duxero, si tibi, sicut vtile, ita gratum fuisse, intelligam. Fœliciter Vale.

D iij

INCIPIT LIBER COSTABEN

LVCAE, DE PHYSICIS LIGATVRIS,

translatus per Magistrum Arnaldum

de Villa Noua, &c.

Pollicitus sum superius, aliquid horum ex Arnaldo commemorare. Quicquid in rerum natura scibile fuit, Arnaldus sciuit. Ille vero lib. de Physicis ligaturis, respondens cuidam petenti, sic incipit.

QVÆSIVISTI, Fili charissime, de Incantatione, de Adiuratione, & colli suspensione, si quidem possint prodesse: & si inuenerim in Libris Græcorum, hoc, & qualiter in Libris Indorum ista conuineantur, cui quæstionem compendiosè in hac Epistola cogor respondere: omnes inquam antiqui in hoc videntur esse concordati, corporis complexiōnem animi sequi virtutem, quæ virtus si sit equaliter temperata: actio quoque correspondens erit perfecta: si autem præcedens fuerit intemperata & subsequens erit imperfecta. Vnde quia virtutes actionis anime in pueris & senibus & mulieribus imperfectæ esse videntur: Complexio quoque eorum corporum imperfecta esse comprobatur, & hæc imperfectio habitationibus intemperate regionis, ut potè caliditatis Æthiopie, & frigiditatis Scotie. Inde Plato (inquit) mens humana aliquam rem, licet non iuuantem, sibi prodesse certificat sola mentis intentione, corpori illa res iuuat: verbi gratia; Siquis incantationem sibi prodesse considat, qualiscunque fuerit, eum tamen iuuat. Si tum, ut diximus, complexio corporis virtutem anime sequatur, necesse est taliter rem se habere. Quod certificatur: quia ex timore, tristitia, lætitia & stupore non solum corpus incolumne mutatur, sed etiam in aliis rebus, utpote venteris solutio, sue constipatio, vel nimia defectio. E-

DE PHYSICIS LIGATVRIS. 53

go autem vidi istas sanitatis fuisse causas, & diuturnarum passionum, maxime illarum, quae corruptiones sunt initij. In sanis autem fuisse infirmitatis causas hac eadem. Vnde SOCRATES, Incantationes sunt verba decipientia rationales animas, secundum timoris impressiones, vel secundum desperationes. Indi autem Medici bene confidunt incantationem suae admiratione adiuuare. Graeci vero Medici antiqui intendunt hic animam erroneam imperfectionem suam reuocare; quae reuocata, necesse est, ut corpus reuocetur ab ipsa, cum corporis complexione virtute animae constet sequi. Vnde Galen. supra lib. Hippocrat De humorib. Si quis (inquit) dixerit, humoribus corporis mutatis, inde mutari actiones animae: ut actio animae mutata, mutet eosdem, non metuitur: quod certificatur, quia cum colerica passio dominatur, sit iracundus, & conuerso, in saepe irascentibus: quia cum colera augmentatur, necesse est complexione animae, & corporis animale moueri. Item Galen. intelligit: & scientia in anima ex complexione colorica augmentari. Contrariantia, & studiositas, ex melancholia: deambulatio & delectatio ex complexione sanguinea: phlegma nihil adiuuat animae virtutem, nisi in ipsa mutatione statorum. Constat ergo, quia si Medicus animae complexionem iuuauerit quoquomodo incantatione, adiuratione, siue colli suspensione, corporis quoque complexionem adiuuari. Si autem his conueniens adiungitur medicamen, velocior sequitur sanitas, cum medicina corpus, incantatione anima adiuuetur, quibus coniunctis, necesse est sanitatem utriusque citius sequi. Item Galenus: sunt homines leti naturaliter, & delitiosi, quicum infirmantur, sanos eos subito futuros, confirmat

D iiij

Medicus, & diatam eorum, cum exercitiis ad memoriam reuocat, quorum spes sanitatis eorum causa est. Sunt autem aliquando & contrarij naturâ tristes, unde tristantur, & angustiantur eorum animi, per cogitationes, quorum cogitationes oportet fallere Medicum, & letificare intentionem, mutare animos eorum, sed non excedere letificandi modum, ne magnitudine promissionum negligant se medicandos. Memini quendam nostræ Terræ nobilissimum, murmurasse, se esse ligatum, ne cum mulieribus coiret: quem adiui, falsificando intentionem eius, & hoc magnis ingenus, sed nunquam potui eum reuocare: propter quod, certificare, & confirmare cœpi, quod ipse prius intendit, adducens sibi librum Cleopatra, quem fecerat, de Fœminarum informanda speciositate: legensque locum, ubi dixit, Ligatusque taliter, fel cum viuum accipiat mixtum cum si Zamelon quoque inungens totum corpus, adiuuatur: ipse audiens, confusus libri verbis, sic fecit, citoque euasit, augmentata est concupiscentia coeundi.

Ego in multis antiquorum libris legi, suspensa in collo suffragari cum proprietate, non cum sua natura, quod non denego posse fieri propter confortationem mentis, ut dixi. De quibus, cum multa sint, pauca tibi tangere disposui. Aristot. lib. de lapidibus ait, Smaragdum collo, aut digito portans, defenditur à causa Epilepsia suspecta. Vnde propter hoc mandamus nobilibus, ut collis filiorum suorum suspendatur Smaragdus; ne hanc infirmitatem incurrant. Item Aristot. eodem lib. Quodlibet hyacintorum genus suspendens collo, sine digito, si intret regionem pestiferam, non leditur; sed potius mentibus hominum honoratur, & a maioribus petitiones eius complentur.

DE PHYSICIS LIGATVRIS 55

tur. Viginti granorum ordeï pondus portans in collo suo, vel digito, non videbit timorosa in somno.

Cor miluinum in collo portans, seu digito, mitigat iram contentionem; cuius color est sicut lotura carnis; sanguinis fluxum cuiuslibet membri stringit, maximè in fœminis. Cynthinnus suspensus collo, vel digito portatus, augmentat in somno terribilia, & timorosa, & tristia, & inter homines contentiosa. In pueris suspensus saliuam oris augmentat. Gal. stercorea laporum ossa comedētium, in ventre Iliaca dolentium, vel in collo patientium suspensa, statim dolorem mitigant.

Aliquando etiam in coxis suspenduntur, & cum filo Laneo ligantur, vnius scilicet Ovis, quæ à Lupis commesta fuerit; quod filum, si non inueniatur, cum corrigia ceruina ligetur. Item Gal. in Vase argenteo posuit, cuius quantitas, sicut faba fuit; & in Coxis suspendit, multumque profuit. Hoc autem dicit in lib. de simplici Medicina.

In lib. verò, qui dicitur Medicorum medicina; quòd si serpentem Tyrie, suffocati collo cum filo lineo suspenderis, absoluitur à suffocatione sui, & multum valet in apostematibus faucium.

Dioscorides, semen cucumeris agrestis, ad scorpionis morsum valet, in manu tentum, aut collo suspensum. Idem etiam hircus agit antedictum. Radices Asparagi super dentes ligata, trahunt sine dolore. Item pedes Leporis dextri ano ligati, canes non permittunt larrare. Similiter facit iecur Canis nisi canis gerens su, cuius iecur fuerit.

Quidam Medici dicunt, pedem Testudinis dextrum, in pede Podagræ dextro suspensum, inuare, sinistro, sinistrum. Idem in manibus. Item radix pæ-

onia in collo, pueris valet epilepticis. Similiter pyrethrum idem facit. Pullus ex toto niger: idem Canis. Nos autem hac ex libris Antiquorum conscripsimus. Dioscorides ait: dentes Canini in cane rabido, cum hominem momorderit, in frustis eorum ligati, & armo suspensi, defendunt suspendentem à moribus canis rabidi. Idem, pullis hyrundinis parvis in augmento Luna acceptus: & primogeniis, si fuerint ventre fissi, duos lapides inuenies, unum vnius coloris, & alterum diuersi, & compositi, quos si ligaueris in corio vituli, antequam Terram tetigerit, & collo, siue armo suspenderis, epilepticus valet, & aliquando sanat. Idem: species est tela araneæ spissè texta, & candida, quam si armo suspenderis, defendit à quartanis.

Quidam Medici suspendunt collo radices herbae Acetosa, & valent. Alij suspendunt radices Arnoglossa, propter scrophulas, & dissoluuntur.

Auricularis digitus abortiuus, si mulieris collo suspendatur, non concipit, dum in collo habuerit. Iusquiamum cum lacte caballino temperatum, & corio ceruino imposuimus, suspensum collo mulieris, concipere non permittit, dum in collo habuerit. Quidam dicunt, mulierem ranam accipientem, & os eius aperientem, terque ibi expuentem, non concipere in illo anno. Alij oculum Hircocerui, id est, sembut radicem sansuci ligant in horto, & rigant cum Urina tauri ruffi, vespere autem extracta radix, ligatur cum eodem oculo, armo, & libidinem augmentat.

Galenus: lapis Corallus multum valet ad passionem stomachi, si super stomachum suspensus fuerit, vel patiens in collo tenuerit. Nos autem hac ex
lib.

DE PHYSICIS LIGATVRIS 57

lib antiquor. conscripsimus, et mens tua incantationi, adiurationi, in collo suspensioni non refragetur. Amplius hoc tamen non tentavi: sed nec etiam neganda sunt mihi: Quia si non videremus Magnetem attrahentem, & ex parte repellentem ferrum, non certificauimus neque credimus. Similiter plumbum rumpit Adamantem, quod ferrum faceret nequit. Lapis qui vocatur stella, aliàs, stola Arabicè, Nitum verò Latine, foco non incenditur. Piscis autem quidam marinus se capientis sensum aufert: quæ omnia, si à nobis videantur, non creduntur: sed ietata certificāt. Et forsitan itidem se habent dicta ab antiquis: quorum enim actio ex proprietate est, non rationibus: vnde sic comprehendipotest: rationibus autem tantum comprehenduntur, quæ sensibus subministrantur. Aliquando ergo quædam substantiæ habent rationem incomprehensibilem, propter sui subtilitatem & sub sensibus non subministratam, propter magnam sui altitudinem. Explicit liber COSTABEN Luca, de Physicis Ligaturis, translatus per magistrum Arnaldum de Villanova de Græco in Latinum.

FINIS.

Quicquid sanè ago, eò fine ago, vt alijs ad maiora viam pleniorẽ faciam, eoquẽ animo ab omnibus, qui ista legent, acceptum iri confido. Ne quis existimet, me contradicendi studio, vel ambitiosa cupiditate, ad hæc impulsus, venisse; DEVM importalem testor, nihil mihi tale in mentem incidisse, nihilque verius, magisque ex animi sententia scriptum; quia ea, quæ de manifestis rerum naturalium causis, deque morborum quorundam, scientifica

curatione, & causarum investigatione. Multa de industria prætermisi, ne nimis longus, & tædiosus lectoribus viderer Tu verò Lector amice hisce fructu, & vale.

BERN. PENOTVS A PORTV

Beneuôlo Lectori.

S. P.

Non video rationem, qua vniuersalis Medicina decem tantum medicaminibus contare possit. Quanquam Raymundus Lullius, sua magna Medicina, trecentas ægritudines posse sanari, affirmat. Ast numerus ægritudinum longè superat trecentas ægritudines. Idcirco vnicuique morbo suum singulare specificum medicamen exhibendum est; aliter à Deo frustra essent creata tot varia rerum simplicia. Ideò in solo Denario Medico hæere nolo. Quamobrem ipse pietate motus, addam specificas receptas, ad quosdam morbos específicos; præsertim Balsamum, quo veteres, in senio sublevando, vsi sunt, descriptione Petri Aponensis Conciliatoris dicti: Tu, humane Lector, nostris lucubrationibus vttere, & Vale.

FORMULA Balsamum præparandi, conficiendique.

R Mirrhæ, Aloës hepat. Spicæ nard. Sanguis drac. Thuris, Mummie Opopanax. Bdellij, Carpobal; Ammoniæ, Sarcocollæ, Croci, Mastice, Gummi arabic. Styracis liquidæ, ana ʒ ij. Lambd. electi, Succu Castorei ana ʒ ij. β . Musci

ſci 3.β, Therebinthinæ ad pondus omnium;
 puluerizanda puluerizentur, & cum terebinthi.
 probè miſceantur: pone totum in Alembicum,
 & ingenioſè diſtilla, liquorem diſtillatum ac-
 cipe, & in vas vitreum reconde. Et, ſi ex co
 mortuorum corpora inungantur, putrefactio-
 nem non patiuntur in eis: & cum volueris tem-
 perare extenuata corpora, aqua roſatum tem-
 perabis, vngendo à Nuca ad Renes vſque. Si
 ex eo, ante horam paroxiſmorum, modicum te-
 pefacto, vngatur Spina Doſſi, relinquendo ſu-
 pra linteum, rigores erraticarum februm, &
 quarumlibet ſimplicium, tollit. Etiam quarta-
 nis erraticis ſubuenit. In Syncope quaſi vltima
 peruncta ſpina: ad Loquelam perditam, ſub
 lingua infirmj, ex eo parum impoſito. Et ex
 eo dare poteris in neceſſitate, puta, in Matricis
 ſuffocatione, Morbo caduco, & plurimis paſ-
 ſionibus, pondere trium guttarum cum vino
 odorifero. Eſt res confortans animum: ſubue-
 nit ad omnia quæ oportet, Melancholicis, &
 iis, qui triftantur in anima, & quorum ſunt lan-
 guidæ vires, & membra heceticorum. Tempera,
 cum oleo roſato, vnge item membra & ſpinam
 apud balneum, & ſine balneo. Alias inſignes ha-
 bet vires. Etenim vnctio ſpinæ doſſi, ad hoc eſt
 medicamen ſingulare, per quod, excellus Deus
 confortat virtutem regitiuam totius proprie-
 tatis: & eſt cauſa vitæ longitudinis. Vnctio talis
 eſt, de elegantioribus iuuamentis, præſeruans
 vitæ ſubiectum. Quandoquidem Nuca eſt prin-
 cipium neruorum, & oſſium, & generatur à
 Cerebro. Cōfortabis ſubſtantiam ſpiritualem,

*Balsami
Vires, &
proprie-
tates.*

*Quarta-
nis, Synco-
pi, Loqua-
la perdi-
ta.*

*Caduco
auxilia-
tur.*

*Melan-
cholicis.*

*Nuca
principiū
neruorum*

Paralif

neruos, & ossa vniuersa, paralisi, saltui cordis, & tremori, & laxitudini subuenit: & est omnium medicamentorum in celeri cordis confortatione. Finis formulæ Balsami.

BERNARDI A PORTV AQVITANI

Specificarum Receptarum

TRACTATVS.

Primo ad Phrenitum, & Delirium.

℞ Moschi gr. xij. Camphor. gr. xx. Aquæ rosar. rubr. cum tinctura Sandal. rub. impregnata ꝑ xv, misce. Capite derafo, madefiant lintea duplicata in hoc liquore, & tepida per omnes capitis futuras applicentur. Vbi resicata fuerit, iterum imbibe, & per 24 horas applicationem continua, & somno conciliato, cerebroque confirmato, ægrum mirificè conualescentem perspicies; nisi ipsamet cerebri substantia fuerit corrupta. Præstat idem in Mania, sed sæpius & calidius applicatum. Cordi item applicatum, palpitationi valde sanum.

*Ad Stultitiam.**Supraexpri-
mentia. Para-
telsi.*

℞ Laudani, nostræ descriptionis, gr. iiij. vel vj: olei nucis muscatæ, gutt. iiij. cum turunda lintea; alteri narium indito, & mirificè inducet somnum; vbi ægrum altum dormire videris, exiue turundam.

Ad Conuulsionem.

℞ Olei succini ꝑss, mucilaginis Bryoniæ q. s; ad consistētiam linimenti; olei Caryophyllhorū gutt. vj. inunge locum affectum, cum radice sua
nerui

BERN. A PORTV TRACTATVS 61

nerui, & illico dissoluetur. Si prima vnctione non cedat, iterum repete, & statim membrum affectum pelle veruecina recens detracta, inuolue. Atque non est, quod de curatione hæsites. &c.

Ad Cynicum Spasmodum.

℞ Olei stillat. camomillæ ʒj. therebin. succiniana ʒ. β. inunge radices nervorum contrarij lateris bis, vel ter in die, & cadet affectus.

Ad faciei tubercula, nec non pruritus, maculas, & rugas, præstantissimum.

℞ Aquæ fontis, vel pluuiæ purissimæ lb. v. seminis papaueris albi recentis contusi lb. β. fiat emulsio in ollam vitreatam. Tum in vitro magno albumen oui vnus, bene conuassati, pone mercurij sublimati, sæpius loti, ʒj. simul agita, validis lacertis per horam, tunc adde emulsionis papaueratæ coclear vnum, agita per horam, tum duo coclearia, & agita per duas horas, deinceps tria, vel 4. vel 5. & agita, per tres vel 4. horas, sic sensim plus adde, & agita, donec aciculam albam non omnino tingat, per diem atque noctem intus dependentem. Tunc adde Zacchari candidi albissimi, & Borracis albissimi subtilissimi puluerati ana ʒj. agita per duas horas. Niueum faciei candorem, atque optimam temperiem affert, frequenti illitu, vsque quotidiano, nihil damni producit, vt solent aquæ cæteræ mercuriales: vlcera item feruida caecoëta Hispanica blandè purgat, exsiccant, sanant, non temerè reuelandum secretum.

62 SPECIFICARVM RECEPTARVM

Collyrium probatissimum ad oculorum inflammationes, tam materiales, quàm siccas, nec non sugillationes & palpebrarum pruritus, & lachrymas, singulare remedium.

℞ Tutia præp. ℥j.β. Camphor. ℥j. Aquæ rosarum rub tantundem, virid. æris, gr. xij. Tritum cum camphora simul contere in mortario, æs seorsim, omnia verò ad pulueris impalpabilis substantiam. Tum ℞ buthyri majalis ℥j. quod leuiter bulliat in aqua rosarum: Ab igne remotis, primum tutiam cum camphora, deinde æs viride sensim immisce, agitato optimè, & in vase vitreo reconde, fiat vnguentum, & per sericum transcolatum, in vngte interiores palpebras, præsertim circa angulos, & breuissimè sanabitur, & lætaberis.

Aliud nobilissimum Collyrium.

℞ Aquæ stillatitiæ albuminum ouorum, coctione induratorum, ℥b. ij. Aquæ Fæniculi, Eufrasia, Chelidonia, Valerian. ana ℥ij. Rosar. rubr. ℥iij. aquæ sanguin. humani ℥j. Tutia præparata benè trita, Camphoræ, Aluminis rochæ ana ℥β. Coralli rub. Margaritarum ana. ℥j. misce, circula per mensem, sæpe agitando, & tum instilla de eo oculis hebetibus, inflammati, suffusis, turbatis, cuticula obductis, ordeolo infectis, & certò continuatum curabit eos.

Ad Surditatem.

Nihil æque conducere, etiam post centum remedium vsus, quàm vt patiens, optimè prius

BERN. A PORTV TRACTATVS 63

prius corpore mundato, & deinde capite purgato, sulphureis balneis caput madefaciat, hoc modo. Ex spongiis magnis confutis, veluti cucupham, ferat in capite, ad supercilia, & infra aures descendentem. Sedeat sub canali balnearum & verso epistomio, aquam accipiat, quæ absorpta a spongiis, caput continuo calore suo fouebit. Atque omnes capitis futuras, auriumque commissuras deducens, atque aperiens, vapores tollet, vel materiam impactam nervis, viisque auditoriis, resoluet per halitum, aut adeò maturabit, vt breui sit abitura. Bis in die ita sedere cum conuenit, ad horas duas, ac deinceps statim sudare in lecto, dietamque adhibere reuem, ex succis, & jure carniū, vinoque, nisi oligophoro, planè abstinendum est.

Ad Apostema pleureticum, vel quodcunque aliud citò rumpendum, singulare.

℞ Acetosæ, sub cineribus coctæ M. ij. Farinæ fabarum ℥ij. Ficuum pinguium n. iij. folior. rutæ zj. præcipitati dulcificati per ablutiones ℥ij. fiat emplastrum.

Ad Herpetes & Formicas, probatissimum.

℞ Aluminis rupei, sulphuris, Boli armeni subtilissimè triti ana ℥ij. Salis communis p. j. Chelidonix integræ minutim incisæ M. iij. vini albi potentis, vt super emineat, ad digitos 4. vel 5. ponatur in ollam angustî oris, & vbi efferbuerit in aqua calida, cum vapore ascendente, locum affectum irrorâ, ad duas horas, bis in die, & refficcato vapore, inunge oleo ouorum benè, vbi cutis emollita est, curatur herpes.

E i

64 SPECIFICARVM RECEPTARVM

*Ad sistendam Lienteriam, Dysenteriam, vel Diar-
rheam.*

Fiat panis, cum subtilissima, & purissima hordei farina, cum vitellis ouorum mixta, coquatur in aqua, ut mulieres parare solent; cum panem serua ad Autumnum, vel annum sequentem, & ubi fluxum sistere volueris, micas eius lacti saccharato immisce, ad pulticulæ consistentiam, de quo æger ieiunus capiat coclearia 4.5. vel 6. mirificè conducit & nutrit. Laudanum nostrum, intestinorum cruciatus omnes compescit, ut nuper experti sumus. Sulphur Auri, vel eius tinctura, cum syrupo Cydoniorum, præcedente purgatione, cæteris remediis præstare, compertum habemus.

Ad Aniprocidentiam & Tenesmum.

℞. Florum Camomillæ. M. j. vini maluatici ℥b j. β. macerentur per horam vnam, & alteram, super carbones, lento igne, foueatur anus linteis in ea madefactis, tam calidè ut ferre poterit, & reponatur postea cum digito in locum suum: tum spongiam madefacito in eodem vino calefacto, & expresso liquore, super spongiam calidam sedeat æger, atque ipsam sedendo comprimat. Hoc modo etiam Tenesmus curatur.

Ad dolorem Ischiaticum.

Infinita contra hunc dolorem olea, emplastra atque vnguenta proponuntur à Medicis, labore longè maiore, atque tædio, quàm successu bono.

His

BERN. A PORTV TRACTATVS 65

His omnibus præstat medulla equina, ex equo non natura, nec tædio, vel tabido morbo, sed ex vulnere recenti mortuo. Nam si locus affectus illinatur ea, tam diu ut eò penetrare possit, (quod sit longa ad ignem, vel solem inunctione) paucis admodum diebus discedet, atque horis lenietur dolor. Quinetiam ad nodos, atque dolores periostij, in Lue Venerea infectis, mirè confert. quò purior accipitur medulla, eò melior Præstantius habemus remedium mediante oleo Arsenici.

Ad Podagram.

In manicam Hippocrateam conijce limacum integrarum M. j. tum super has inijce salis communis M. & super salem, seminis ebuli subtiliss. triti Mj. & sic vicissim limaces, salem, semen, donec omnium sigillatim 4. vel 5. strata confecisti: Manica dependeat in cella vinaria humida, & post paucos dies distillabit ex ea liquor lubricus, & pinguis, quem serua in vase plumbeo, & probè clauso, soli exponito, per quatrimum, locum affectum eò illine, & nihil præclarius hactenus repertum dixeris.

Non celabo aquam nostram contra podagricorum miseros cruciatus: Et in nostro Antidotario chemico aliam longè præstantiorem.

℞ Vitrioli Rom. in furno exsiccati. q. v. contere, & cū aqua maris, vel salsa, pone ad putrefaciendū in fimo equino, quò diutius, eò melius. Filtra, & custodi. Iste liquor applicatus cū linteis co madefactis, cōpescit dolores. Si distillaueris

E ij

66 SPECIFICARVM RECEPTARVM

per alembicum insipida egreditur. At varios vsus habet, quos recensere longum foret. Alij solunt salem vrina puerorum. De his alibi.

AQUA MIRABILIS, AD LAPIDEM Renum, & Calculum expellendum.

℞ RADICVM Bismalux in vino albo mundatarum ℥vj. Radicum Bardanæ & graminis, ana ℥iiij. radicum asari, petroselini, valerianæ, fœniculi cõtusorũ, ana ℥ij. Herbarum capilli veneris, Saxifragiæ, pimpin virgæ aureæ, Bethonicæ ana M. iiij. Seminum Basilici, bardanæ, cardui bened. Sileris mont. nucleor. mespill. & persicorum ana ℥j. milij solis ℥ij. lapidis lincij, Iudaici ana ℥j. sanguinis hirci præparati. ℥ij. β. croci ℥ij. Therebithinæ venetæ, & contundantur, misceantur cum therebintina in vini albi t̄b iiij. diluta omnia, & simul mixta, maneant 24. horas: distillentur in B. M. Huius aquæ bibat laborans ℥ij. tribus horis ante cibum, cui superbibat vini albi ℥iiij. liberabitur.

SANGVINIS CVNICVLI MARINI præparatio.

℞ Sanguinis hirci marini masculi, ℥ij. pulu. florum virgæ aureæ ℥j. ireos ℥β. Bethonicæ, storacis calamitæ, ana ℥ij. musci gr. xij. gũmi draganti in aqua rosarum dissoluti, pulueris Bethonicæ, cardui bened. virgæ aureæ, Zacchari pulu.

BERN. A PORTV TRACTATVS 76

pula. q. 5. formentur trochisci; dissolue cum supra dicta aqua 3ß. superbibat, & lauda DEVM.

Ad Hemicraniam inueteratam.

R Balsami Aloëti 3. iij, magisterij perlarum gr. xij. Salis Absynthij 3j. cum syrupo de Bethonica q. 5. fiat massa in vitro accuratè clauso, unica pilula, alternis auroris, per mensem, deuorata; ventriculū, & præcordia optimè imprimis purgat, & impactissimam materiam ex cerebro extrahit.

Ad Pulmonum vlcera.

R Florum sulphuris, ad albedinem sublimatorum. q. v. cum oleo Zacchari (paucis cognito) misceatur oleum Zacchari cum aquis pectoralibus optimè distillatis mixtum. Mirificas obtinet virtutes; causas Tussis persanat.

Ad Uteri suffocationem.

R Extracti croci 3j. castorei 3ij. olei Angelicæ guttas vj. misce, dosis 3j. aut ij. Ingruente paroxismo, illico persanat. Quòd si singulis mensibus, appetentibus menstruis, pari mensura vtantur, non reuertetur morbus.

Ad partum facilem reddendum.

Ægra Borracis 3j. cum vino maluatico calido, cui addatur olei sauinæ 3ß. bibat, & dolore appropinquante, cœpam crudam fortiter mordeat.

Ad desperatissimas Partium conuulsiones.

R Hioscyami herbæ, in pultem suaptè natu-

E iij

83 SPECIFIC. RECEPTAR.

ra, resolutæ ꝑ̄ iiij. Olei Camomillæ stillatitij ꝑ̄ iiij. Olei therebintinæ ꝑ̄ j. ꝑ̄. misce, fiat linimentum, quo partes affectæ, & nervorum, eò decurrentium origines illinendæ sunt, mane & vesp̄erj, linteaue eo imbuta, continuo in locis affectis relinquenda.

Ad Vlnus breui spatio sanandum.

℞ Mellis despumatj & bene purificatj ℥.j. succi parietariæ. q. s. incorpora, & fac vnguentum, quo inunge, & statim liga, breuij sanabitur.

Secretum ad Hydropem.

Distilla oleum salis, per retortam, vti scis; hoc oleo impasta flores sulphuris, vt fiat instar pulvis; hoc distilla per retortā, & egredietur instar lactis, hoc est summum secretum in hydropem. Præstat etiam contra venena, & pulmonum vlcera, virgæ quoque, & omnes cutis impuritates remouet.

Preparatio salis Petre, in Pleurisi.

℞ Salis petreæ ℥. ꝑ̄. Tartari crudi ℥. j. distilla septies per alābicū. dosis ꝑ̄. ꝑ̄. vsq; ad ꝑ̄. j. in aqua fontis, mane, meridie, & vesp̄erj, ac media nocte. Agit per vrinam, & non per sedes: quia Apostemata non egent per sedes, sed per vrinam expelli.

Aqua mercurialis, medicinæ inscruiens, magnarum virium, in vetustissimo codice reperta; ne pereat post obitum nostrum, hic depingere volui.

Mer-

BERN. A PORT. TRACTATVS 69

℞ Mercurij purificati ꝯ iiij. Lapidis arenosi, ꝯ ii. Primò fundatur Iupiter; ipso fuso, proijciatur in Mercurium mundatum: fiat Amalgama, bene commiscendo; postea diligenter, aceto distillato cum aqua feruente, laua, exsicca. Deinde colloca hoc Amalgama in retortam, intra cineres, in furnello, in quo possis ignem administrare, & sit vas benè lutatum luto sapientiæ, & cum videris liquorem distillare in forma aquæ, ignem indefinenter continua, donec tota aqua distillauerit, & citò cum ex illa massa habueris ꝯ iiij. diligenter custodi. Et dicitur Aqua Alkali secreta. Virtutes istius aquæ sunt, quæ sequuntur.

Hæc aqua eradicat quascunque febres, si gutta vna tantum sumatur cum aqua Buglossæ, vel alterius huiusmodi. Nam si misceantur, in uicem capiendo, vnam guttam, & Cyatum vnum aquæ buglossæ, vel alterius, statim facit descēdere omnem terrestreitatem, in fundum vasis, quam caute separa, per inclinationem. Hanc aquam tribus horis exhibe ante pastum, ægroto; & ne dubites; liberabitur, & optimè cum syrupo conueniet Anhelosis; summopere prodest impeditis lingua, qui loqui nequeunt, & omnino, propter aliquam infirmitatē, loquelam perdidērunt. Item si mulier habuerit fœtum mortuum, gutta sumatur; illicò ciet fœtū. Item si vis scire ægritudinem alicuius morbi, proijce tantum vnā guttam huius aquæ, in vrinā illius, qui ægrotat; statim fiet Elementorū separatio, & sic cognosces Elementum prædominās, in quo est corruptio, sicque ægritudinis causam agnosces,

E iiij

70 SPECIFIC. RECEPTAR.

& adhibe remedium. Item si projeceris guttam vnā in mensuram vini, efficietur acetum acerrimum, in vno die. Item supra corpora mineralia, quæ omnino occulta sunt, manifestat. Item si vis scire, vtrum si aliqua aqua transit per mineras, & de prædicta aqua, cuius virtutem cognoscere cupis; & guttam nostræ aquæ projice, fiet separatio, & pars mineralis decidet in fundum, quam exsicca; funde cum borace; agnoscas cuius sit mineræ. Aquam illam noli projicere, valet ad varias hominum ægritudines. Benedictus Deus, de quotidie, in æuum: Amen.

Aqua aqua Vlcera Tibiarum, Lupum, Cancrum, aliæque vitia sanans.

℞ Aluminis rochæ, Gallarum non perforatarum, æquales partes; puluerentur, & misceantur. Hos pulueres pone in vas factile aqua plenum, & cooperi, ne quid respiret, & sic relinque supra cineres calidos, prope ignem, horis 24. vel donec decreseat ad medias, sine ebullitione. Ista aqua laua vlcera, maligna etiam vulnera, & hoc ter, vel quater in die, apponendo lintea quadruplicata, in prædicta aqua madefacta: videbis effectum.

Aqua altera magnarum virium.

℞ Vitrioli albi ℥. β. Boli armeni ℥. v. Camphoræ ℥. j. β. fiat pulvis, de quo accipe ℥. j. β. quem projice in aquam ferè bullientem, & relinque parum feruescere, & amoue ab igne; subsident facces. Ista aqua tepida foue quæuis vlcera, sine alio additamento: fluxiones omnes tollit, mundificat, confortat partem affectam, desiccatur

ficcet tam vl. era vetera quàm vulnera. Dentes pariter confirmat, & gingiuas à putredine præseruat: & oculorum lachrymas restringit. Proprium eius est ignem sacrum tollere, & ad scabiosas manus, & serpigines opitulatur.

Alia Aqua mirabilis ad morbos Hepatis, Lienis, Renum, omniumque obstructionum.

℞ Vitrioli Hungarici ad rubedinem calcinati. ℥. ij. Silicum fluuiatum optimè calcinatorum ℥. iij. Tartari ad albedinem calcinati ℥. β. in tenuissimum puluerem omnia contusa, marmoreique inspersa collocetur in cellario humido, per dies 14. vel plures; resoluta per alembicum distilla ter, singulis vicibus repuluerisatæ materiæ, affuso humore, ad extracti modum; postea retortæ impone cum suo phlegmate, & lento igni distilla: phlegma primum dulce, postea acetosum spiritum, aucto gradatim igne, per horas 12. collige; ex capite mortuo calcinato, salem extrahe, & cum eo spiritum acetosum circula, maioris efficacix causa. Dosis coclear vnum, alternis auroris. Tam breui curat hydropicos, menses suppressos, omniumque viscerum obstructiones, vt meritò inter arcana non vltimum locum mereatur.

Ad podagræ dolores intensissimos citò tollendos.

℞ Olei ex seminibus ebuli, per expressionem facti 3. iij. Mumix 3ij. camphoræ 3j. in marmore subacta, in linimenti consistentiam, quo pars affecta si illita fuerit, confestim dolore liberabitur, atque somnum ægro obrepet.

Ad Renum obstructiones, & calculi tum Renum, tum Vesicæ expulsionem.

℞ Olei Vitrioli ʒ ij. olei Tartari ʒ β. misce; fiet materia lactea; postea in salem concretescet. Huius Salis ℞ ʒ β. lulapij rosacej ʒ ij. Aquæ Cinnamonj ʒ β. misce. Efficacissimum inuenies deterfium ad renes expurgandos percommodum. Dedi Brunæ in Moravia cuidam capitulo patienti Lapidem; & intra horam eiecit magnitudinæ fabæ:

AD NODOS, ATQVE TOPHOS,

& scrophulas, singulare remedium.

℞ Brioniæ nigrae radicem; excavatam cum mercurio sublimato imple, & colloca in humido cellario, ad dies 10. Tūm mercurium resolutum exime, & radicem in partes diuide: his fortiter expressis, succum collige, quo Nodus, & tumor inugantur tepidè: deinde succo exarescente, locum affectum illine oleis sequentibus.

℞ Olei camomillæ stillatitij ʒ ij. Cerae ʒ β. Adipis Struthiocameli ʒ ij. misce, liquefactis Tophi, Chærades, Strumæque illinatur; & sine dubio (nisi prius computruerit materia) dissoluentur.

CATHOLICVM CATHARTICVM

Minerale.

Minerale stibium tenuissimè pulueriza, tum supra marmor permisceto oximelite simplicij, ut omnino amittat formam metallicā: quo peracto, superfundatur acetum, maneat vas in loco calido, per mensem: deinde leui calore, distilla acetum, & remanebit in fundo materia instar pultis, quod, valido igni, distillandum est; & ascendet oleum rubrū, saccharo dulcius, quo utere in purgandis corporibus. Dosis secundum

BERN. A PORT. TRACTATVS 71

vires. Nam corpora non sunt æqualia, ideò dos-
 sis certa dari non potest. Attamen dedi à ʒ β. ad
 ʒj. cum syrupo aliquo. Euacuat, & attrahit à re-
 motis partibus, citra noxam.

Ad Epilepsiam.

℞ Vitrioli exsiccati ℥j. sibiij ℥β. pulueretur
 subtilissimè, fiat oleū, instar olei vitrioli, & hoc
 à sole sæpius distilla. Rectificatur etiam supra
 caluariam contusam alicuius suspensi, aliquo-
 ties: Dosis a ʒ β. ad ʒj. cum syrupo aliquo, vt
 Conserua Anthos, Pæoniæ, Maioranæ, Betho-
 nicæ. Ne flocci facias.

*Emplastrum multis experimentis clarum, & fœdis
 ac diuturnis ulceribus, fistulis, segregans
 corruptum ab incorrupto.*

℞ Picis liquidæ vulgaris ℥ij. butyri non sa-
 liti ℥j. Mellis optimi ʒvj. Therebinthinæ
 ʒij. Axungia ouilis ʒiiij. Resinæ ʒijβ. omnia
 lento igni liquecant, & paulatim inspergantur
 sequentes pulueres. ℞ Aloës ʒij Sulphuris ʒijβ
 Thuris ʒij. Masticeis ʒj. β. & cum omnia fue-
 rint colliquata, & cum prioribus fusa, adde sa-
 lis triti communis. M. j. Aluminis ʒijβ. Vitrioli
 albi ʒij. Calcis viuæ ʒj. β. Hæc puluerifata mi-
 sceantur quàm optimè, & cum prioribus pulue-
 ribus redigantur in formam emplastri. Quod si
 siccius euadit, addita pice liquida, fiat liquidius,
 de quo fiat sparadrapus, & supra vlcera, qualia
 fuerint, applicetur, & immoretur 24 horas, &
 detergatur, & ex alia parte super imponatur.
 Expertum sæpius.

74 SPECIFIC. RECEPTAR.

*Aliud Emplastrum dolores acerbissimos sedans,
& Tumores discutiens.*

R Picis nigræ, Calophoniæ, Resinæ pini, ceræ ana ℥iij. Bdellij, Opopanacis, ana ℥ij. opij ℥ij. Croci ℥ij. Stiracis calamitæ, camphoræ ana ℥ij. spermatis ceti ℥vj. sanguinis Draconis, Mercurij præcipi. ana ℥j. β: Croci martis ℥β. Gūmi Elemi, & Iusquiami ana ℥j. β. dissoluantur gummata in aceto, postea adde picis calophon. resinæ therebinti, liquentur; deinde adde masticeis, Mirrhæ, fiat Emplastrum, & in omnibus doloribus & tumoribus vtere, Varia alia Emplastra penes me sunt. At ista duo præstantiora sunt.

Balsamus artificialis ad omnes Tumores & Vulnera quevis, & etiam Bombardarum utilis.

R Olei oliuarum, lini ana ℥iiij. viridis æris ℥j. vitrioli Rom. ℥β. Pulveres ponantur in Oleum, supra cineres calidos, & cum soluti fuerint, exime ab igne, cui adde ℥bj. therebintinæ claræ, & optimè permitte fermentari, in loco calido, 8. dies: Et, cum eo vti volueris, calidè impone, & vulnus liga. Item ad Bombardarum vsum, inunge turundam, & eo vulnus imple, & liga. Effectum animaduertes.

Camphora mirabilis preparatio ad Cancrum ulceratum, ulceraque corrosiva, & ad Antracem, multas alias insignes virtutes habens.

Preparatio Camphoræ.

R Camphoræ, ceræ albæ, cerusæ, olei lilior. ana:

BERN. A PORTV TRACTATVS 75

ana : terenda terantur , & pone oleum in caca-
 bum , & cum efferbuerit , pone Ceram albam ,
 qua liquata , pone Camphoram tritam , paula-
 tim mouendo , deinde cerusam , parum & pa-
 rum iniijciendo , incorporando , mouendo vno
 circuitu omnia simul : & cum refrixerit , pone
 supra materiam , aquæ vitæ ter rectificatæ ℥ij.
 misce inseparabiliter in cucurbita vitrea , do-
 nec acquirat summam albedinem , absque igne.
 Tunc hoc vnguentum , pone in Alembicum vi-
 treum , & luta optime , & sepeli in finium equi-
 num , per 8. dies , distilla per cineres , lento igne ,
 & aquam iterum reaffeunde supra fœces : hanc-
 que operationem repetè sæpius ad minus se-
 pties. Nota , quòd camphora sublimabitur , sed
 penna deprimere oportet , & cum cæteris mi-
 scere. Frange Cucurbitam , & materiam accipe ,
 quam in fundo reperiēs ; in formam metallicam :
 tere , & incorpora , & ad vsum reserua , in pixide
 obturata. Hæ sunt eius vires pro Cancro.

AD CANCRVM.

R Plantaginis vtriusque Mj. fac decoctum ,
 quo laua Vulnus , siue Cancrum , deinde exsic-
 ca linteo mundo , postea R prædictum vnguen-
 tum , & extende supra pannum , & applica su-
 pra vulnus , vel cancrum , vt vnguentum conte-
 gat vniuersum cancrum :

*Ad Dysenteriam , & diarrhæam desperatam , singu-
 larere medium :*

R Corticis Guaiaci contriti ℥ij. bulliant in suf-
 ficienti. q. aquæ , ad medias : cui impone Rosa-

76 SPECIFIC. RECEPTAR.

rum rubr. Balauſtior. Plantaginis ana ꝑ ij. bulliant per horam, & ab igne extrahe, & per lin-teum cola, cui adde Rheubarbari puluerati ꝑ ij. catholici ꝑ ij: fit hauſtus.

Ad ſuum Febricitantium.

℞ Salis petreæ præp. cum ſulphore à ꝑ ꝑ ad ꝑ j. ſolue in priſana, ſorbeat æger hauſtum opti-mum, ſudores prouocabit, & liberabitur tam a ſiti, quàm a febre.

ADVERSUS MORBVM HISPANICVM.

Facto præcipitato, more communi, accipia-tur, & bulliat in aqua roſarum, deinde inter du-a teſtas calcinetur, & paratū erit. Huius præci-pitati accipe gr. xij. & pomo cocto excipiat, pillulæque formentur, & accipiat æger, & ſta-tim eos abluat cum aceto, & aqua roſarum, te-pidè. Non enim pillula accipienda eſt die, poſt diem, at de quinto, in quintum diem. Propterea ne deſiſtat ſudare, accipiat Theriacam illis die-bus, quib. non accipit pillulas, & caueat æger ab aëre, & vento frigido, aliter eſſet in periculo: & omnia quæ bibit, & comedit, ſint tepida.

De Peſte, vnicum remedium, non ſpernendum.

℞ Aquæ vitæ terreſtificate, menſuram vnā, Theriacæ optimæ ꝑ vj. Myrrhæ electæ ꝑ ij. Ra-dic. Petasites ꝑ ij. ſpermatis Cæti, Terræ ſigilla-tæ ana ꝑ j. Hyrundinariæ ꝑ j. d. Etamn. alb. Pim-pin. Valerianæ horteniſis, ana ꝑ j. Camphoræ ꝑ j. omnia hæc incifa, & contuſa miſceantur. Poſt ea abluatur Tartarum vini albi, optimè exſiccet, & iteratur, retortæque vitreæ lutatæ imponatur, cum magno recipiente; prouocetur diſtillatio igne

BERN. A PORTV TRACTATVS 77

igne aperto, sed principio gradatim. Nam maximo impetu fumi albi in recipientem veniunt: ideo a fractura cauendum est. Facta distillatione, reperies aquam & oleum nigrum, quod ab aqua separandum est. Aquam impone cucurbitæ, & distilla in cineribus bis vel ter. Huius summe partem vnā, & compositionis superius reseruatae partes duas. Si prædictæ compositionis habes ℥iij. aquæ Tartaræ ℥ij. misce, & relinquatur liquor supra fæces.

Vsus eius est, vt singulis 14. diebus semel sumpserit ℥j. in vino odorifero, & per duas horas sudet, & a cibo & potu abstineat aliquot horas. Præseruat optimè. Quod si quis infectus est, illico intra 12. horasumat huius aquæ coclear vnum, in tribus coclearib. vini, sudet horis tribus, & horis sex abstineat à cibo & potu. Si opus est, iteretur. Quod si, nimio calore Hepatis, prunella gigneretur; tum,

℞ Cancror. fluuiialium viuorum, Sedi maioris. i. Barbæ Iouis Mj. Simul tufis & mixtis, cum aliquot coclearibus aceti rosati, per linteum exprimentur: in die aliquoties coclear exhibe: ab extra fronti & temporibus calidè appone, linteis calefactis. Buboni, si adest, applica Emplastrum factum ex Opopanace mixto cum oleo laterino: hoc citò, maturat & venenum extrahit.

Habes propemodum aquam diuinam quæ obstructions omnes soluuntur, & mira, quàm par sit scribere, præstat. De v madora, & illi subditus esto,

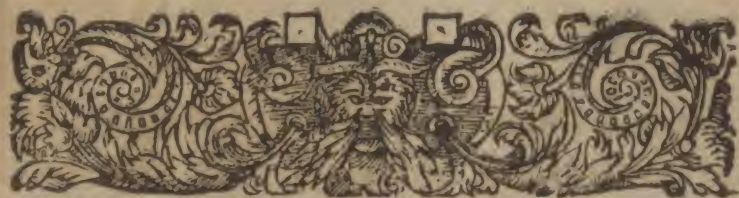
78 SPECIFIC. RECEPTARVM

FINIS Tractatus specificarum Recepta-
rum. De his plura in nostro Antidotario
Chemico; si DEVS concesserit longa frui
vita. Interim his utere, & feliciter Vale.

Tuus à Portu Aquitanus.

Dabo in sequentibus, DEO propitio, Mercu-
rium vitæ nostrum, longè præstantiorem
eo, quem Paracelsus in suis
Archidoxis descri-
psit.

DE ALCHI-

DE ALCHEMIA
TRACTATVS SECVN-
DVS.

EPISTOLA DEDICATORIA.

D. IOACHIMO TANCHIO

PHILOSOPHIÆ, ET MEDICINÆ

Doctori, ac in Academia Lipsiensi

Professori Clarissimo,

BERNARDVS PENOTVS

A PORTV S. MARIÆ,

AQVITANVS.

S. P. D.

*VENERANDA antiquitas
(TANCHI Doctissime) In-
uentores Artium, & Discipli-
narum authores tanti fecit, ut
alios Apotheosi donarit; alijs
statuas, honoris ergo, erexerit. Nec istud pror-
sus absque ratione, & merito. Quum enim
conditio ea, in qua creatus fuerat Adam,
primus noster parens; ipsius peccato, ex fa-
licissima, miserrima esset reddita: ipsique,
& omnibus eius posteris, ore diuino, esset in-*

F i

tonatum : In sudore vultus tui panem tuum
 comedes : necessaria fuit artium & disci-
 plinarum inuentio , quibus isti morbo , &
 malo remedium afferretur. Ad quod Pa-
 trum , qui ante Diluvium vixerunt , lon-
 geuitas referenda est ; nimirum , ut artes &
 inuenirentur , & discerentur. Verum enim-
 uero , si artium Inuentoribus iure magni sunt
 attributi honores ; eosdem ijs , qui artes &
 disciplinas , veluti ex sepulchris erutas , luci
 restituerunt , ecquis iure deneget ? Magnum
 fuit reperisse ; sepultas postliminio restituisse
 auctiores reddidisse , maximum. De reliquis ,
 taceo ; sit noster hic sermo de Spagyrica. Ante
 haec tempora veluti demortuam latuisse , quis
 nescit Spagyricam artem tam utilem , tam
 diuinam , tam necessariam ? Sed iam pristino
 nitori , etiam cum augmento , restitutam ,
 quis , nisi cecus , non videt ? Per quos ve-
 ro ? Ego (TANCHI Doctissime) si te in-
 ter praecipuos nominem , quis ibit inficias ?
 Iure igitur & tibi assurgunt Docti , & ego
 tibi duplici debito sum adstrictus. Primum ob
 hoc ipsum ; deinde , quod meo nomini inscribe-
 re , & dicare dignatus sis librum de Lapide
 Philosophorum. Vnde prorsus ingratus sum ,
 nisi ingrati animi signum , aliquam laborum
 meorum partem tibi offeram. Accipe ergo
 ARIS-

DEDICATORIA: 81

ARISLAI vetustissimi Philosophi Dialogum de vera Lapidis materia, eiusque preparatione, longè Auro, & Argento communi praeferentiorē. Quandoquidem Philosophorum aurum vivum est, caetera corpora mortua vivificans. Lapidis verò nostri materia unica res est, omnium aquarum fortium vim in se continens; (ut dilucidius in praefatione Apologetica patebit) habens in se ex se, & per se, naturā quicquid ei est necessarium; ut in Dialogo, & sequentibus videre licebit. Quem Dialogum tibi voueo, dedico, adscribo, ut sit Antidorum illius, quod a te accepi. Si quid maius in meis scrijs reperissem, obtulissem lubentissime. Hoc tamen tibi non ingratum fore, ut sperem, facit tua humanitas; & ut confidam, iubet, tum tua eruditio, tum operis dignitas. Illius penes te sit iudicium. Et me tui amantem & observantissimum, redama. Vale vir Clarissime.

F 9

ORNATISSIMO VIRO, D. BER-
NARDO PENOTO, VTRIVSQUE
MEDICINAE DOCTORI CELEBERRIMO,
summoque Chirurgo, amico singulari;
PETRVS ENOCHVS.

S. P. D.

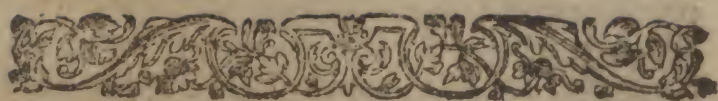

QVOD crebris expostu-
lationibus, PENOTE
Doctissime, a te, per li-
teras, petij, id tandem
annuisti, nempe huiusce libri tui
editionem, cuius *αὐτόγραφον* in eum
finem ad me misisti, sicque & ani-
mi erga me tui candorem, & stu-
dium, tuamque pietatē eximiam
in proximorum tuorum utilita-
tem testatam fecisti. Eum legi, id-
que multoties, & eius lectio repe-
tita magis ac magis placuit. Ita vt
liberè auserim dicere, totam Philo-
sophantium cohortem D. Gui-
berto multum debere, qui suo li-
bro

ENOCHI AD PENOTVM 83
bro fucato, & lenocinijs verbo-
rum selectorum referto & ampul-
lato, hostuæ Mineruæ fœlices par-
tus, in Lucem dare te adduxerit.
Tu fortassis Elias ille Artista, qui in
extrema huius mundi senectâ,
hanc Scientiam sacram enucleare,
& tot ambagibus, figuris, meta-
phoris, anigmatibus, verbis ob-
scuris inuolutam explicare, dete-
gere; facilem, & apertâ reddere de-
bes. Faxit DEVS, & ut inuictus ath-
leta, quo pede cœpisti, perge: Sis-
que, quæso, φιλοσοφος σὲ; maximè, ut
tibi tempus, & sanitas non desint,
in hac tua iam admodum proue-
cta ætate; sed tamen, DEI benefi-
cio, satis robusta. Vberiores & de-
sideratos, quàm vnquam, produ-
cendi fructus in proborum φιλο-
χυμῶν, & φιλιᾶτράν commodum, &
utilitatem: relaturus tum a DEO
Opt. Max. mercedem, à te in cœ-

lis expectatam, quàm accepturus
tuarum virtutum, & beneficio-
rum encomia, & gratiarum acti-
ones a pijs, & doctis coœuis tuis,
qui te venerantur, & suspiciunt, &
amant; apud quos etiam memoria
tui, tuorumque laborum, vt & a-
pud posteros pergrata, fœlix, sem-
perque laudanda futura est. Vale,
& me vnice te amantem, redama;
ac viue, vt ex animo exopto, Ma-
thufalemi annos. Ambussone, ka-
lendis Aprilis, anno reparatæ sa-
lutis 1607.

BERNAR-

BERNARDI PENOTI A PORTU

S. MARIAE AQUITANI PRAEFATIO

*Apologetica; in qua D. Nicolai Guiber-
ti Lotharingi error, & falsa opinio, de
Alchemia, tum auctoritatibus,
rationibusque, tum exem-
plis euincitur.*

Nusquam fuit. Ars, siue scientia tam
sacra, quin suos habuerit osiores &
contradicētes hæreticos; inter quas
Chemia non postremum tenet lo-
cum; quæ tamen, post diuinorum Mysteriorum
contemplationem, nulla est dignior. Hæc verè
Philosophandi dux; in qua & rerum secreta ri-
mari licet & arcana facillè amplecti. Hæc bonis,
hæc sapientib., hæc doctis viris, hæc Principi-
bus, Regibus, & Imperatoribus digna exercita-
tio, & honesta voluptas præ cæteris appetenda.
At licet sit magnus impostorum, & sophista-
rum numerus, hac nostra ferrea ætate, vix inter
ipsum vir bonus dignosci potest. Vnde qui spa-
gyricas artes in lucem reuocare conantur, i-
gnobiles, & obscuro non modò remanent, ve-
rùm etiam experiuntur multorum odia.

Et ars ipsa ab iis, qui ei fauere & eam tueri
deberent dilaceratur; & peius cane & angue o-
dio habetur, vt videre est in libro D. Guiberti
Lotharingi, in quo omni conatu & virib. nititur

F iijj

probare artē Chemiam nullius momenti esse. Negans insuper Thomam Aquinatem, Raymundum, Arnaldum, libros de Lapide Philosophorum, eorum nomini attributos, scripsisse. Sed bene est, quod huiusmodi libri in Bibliothecis, ubi Præsides fuerunt, extant: imò quòd apud me aliquot sunt etiam. Valeat igitur Rhetor Guibertus cum sua loquacitate, quā nihil utilitatis adipiscitur, præter latinitatem, in qua summo opere sibi placet. Nam meretriciis illis orationis pigmentis & verborum phaleratorum apparatu, non docere, sed fallere, non pascere animos solidis doctrinæ cibis, sed inanibus titillare verbis euenit; quod certum sequentibus demonstrationibus patebit. Non temerè, Magister Guiberte, rescindendum, quod longa consuetudine, multaue vetustate firmum est. At huic scientiæ quæ sita, & firma virtute parta gloria est. Non igitur tuis scriptis aut tuorum similibus corruet. Cū ante Æsculapium, longè ante Hippocratem confirmata & stabilita sit. Temerè igitur facis, quod vetustate multa firmum, id pauca latinitate destruere velis: quod tamen fieri non potest, nec vlla arte, nullis consiliis opprimi. Cuique igitur suis studiis frui concedatur. At nostri instituti minimè est, tempus in huiusmodi nugis refellendis tere. Sed breuitatis causa te, D. Guibertum, relego ad proæmium a Doctissimo Magistro Theobaldo de Hochelände Mittelburgensi editum, de Alchemiæ difficultatibus. Ibi enim quicquid desideratur & excogitari potest, reperitur; vt nemo amplius addere aliquid possit ad quæ-

quæstionem soluendam. Dicam igitur cum illo Doctissimo Viro, Doctissimorum & integerri-
morum virorū scripta, D. Thomæ Aquinatis, Hermetis Trismegisti, Raymūdi Lullij, Marsi-
lij Ficini, Arnaldi Villanouanij (quem Iohannes Andreas Iurisconsultus vocat Theologum, summum Medicum, & Alchemistam (& a-
liorum, qui omni exceptione sunt maiores, Ar-
tem verissimam, & naturæ genetricis æmulam. Et cur Viris tam præclaris fidem detrahendam & sciolis quibusdam potius credendum iudica-
bimus, qui peruerso Iudicio cauillantur artem vanam & adulteram esse? quique clamitant, non alia de causa ænigmaticè & obscurè tradi-
tam, nisi vt excercerentur otiosorum hominum ingenia? Absit vt existimemus antiquos illos venerandæ authoritatis philosophos consultò aliquid falsitatis memoriæ commēdare voluisse, qui summam operam Veritati inquirendæ semper nauarunt, famamque in posteros non ex nugis & inanibus, sed arduis & sublimibus, veroque ac stabili fundamento nixis quæsi-
uerunt.

Huc etiam accedit diuersarum gentium consensus. Nec enim Latinorum solū, sed & Græcorum, Ægyptiorum, Arabum, Chaldæo-
rum, Gallorum & Germanorum, Hispanorum & Anglorum de Metallorum metamorphosi, monumenta quotidie studiosorum hominum manibus teruntur, quæ vno ore quasi (quan-
quam linguis dissonis) clamant esse artem ve-
rissimam, nihilque post legem diuinam (vt in principio diximus, in qua est salus animæ) à

summo Deo in hoc mundo homini concessum fuisse magnificentius, aut sublimius: & summo opere summo studio inuestigandam vigilique labore quarendam prædicant. Forte in hoc falluntur qui artem negant, quòd cum infiniti Chemicì huic vacent, neminem videant qui se scientiam adeptum esse gloriatur. Sed sapientibus & causas euentuum perscrutantibus nihil admiratione dignum contingit. Quandoquidem admirationis mater ignorantia ipsa est. Quotusquisque enim est qui in debita materia operetur vt oportet? Vnus vix è millibus. Quid igitur mirum, si debito multi frustrantur sine? Quare non insulse Auicenna inquit, Qui accepit quod debet & miscet & operatur vt debet, procedit inde vt debet procedere. Pleriq; indocti sùt sane, qui ne còmunè quidè sermonè intelligant, eò minus ergo metaphoras & sapientum analogias. Alij, quamuis docti sint, & ingenio perspicaci, libros tamen non habent, aut quia expendere & illorum pretia non valent soluere ob auaritiam, aut non possunt ob paupertatem sibi comparare, aut quod exemplaria inuenire nequeant, iis in locis quibus immorantur & à peregrinatione abhorreant: illi verò qui libros & artem per Deū gratiam consequuti sunt, meminerint dicti Salomonis, sapiens abscondit scientiam; Os autem stulti confusioni proximum est. Neque enim defunt causæ quare scientes se se non reuelent. Cur verò? Vno verbo respondebo: Felix quem faciunt aliena pericula cautum. Plurimi nostris temporibus miserè perierunt ob Principum inuidiam, timentium ne
ab

ab eorum potestate aufugerent, sed de iis infrequentib. Quidni crederent Thomæ Aquinati, dicenti, nihil prohibere artem vti naturalibus causis ad producendum naturales & veros effectus. Quamobrem pedibus in sententiam Marfilij Ficini eunt, qui Viuentia omnia tam plantas quàm animalia spiritu quodam se multiplicare affirmant. Spiritum autem in metallis crassiori cohiberi materia, qui si aliquantum ritè seceratur, secretusque in sua sede connaturali conseruetur, præter omne falsum posset sibi simile generare. Qui tantorum virorum & tot gentiũ consensui non credit, rationibus ne ipsa experientia victum se fatebitur, sed potius Diabolo & futilium magorum nugamentis, quàm Deo & naturæ potestati trāsmutationis effectum adscribit. Sed quæso à quibusnam potissimum Arti contradicitur? Ab iis nempe qui mea olfecerunt aut nunquam libros Chemicos nisi raptim perlegerunt: Eo plane modo quo canes è Nilo aquam lambunt & fugiunt, qui cum non intelligent intima naturæ penetralia scrutantibus Philosophis & arti, ingenij tarditate culpam imponunt. At quid iniquius quàm vt oderint homines quod ignorant. Quid magis temerarium quàm vt iudicium ferat rei imperitus? Dudum non frustra exclamauit comicus, Homine imperito nusquam quicquam iniustius; qui nisi quod ipse facit nihil rectum putat: At si diceret Scientia non habet inimicum nisi ignorantem.

Ad confirmandam veritatem quæstionis, An ars sit, multum valent autoritas, ratio & experientia. Possem verò primùm multorum gravissimorum Virorum testimoniis, autoritate & experientia artem veram esse euincere. Non ita pridem est, me à Clarissimo viro tibi, Guiberte, bene noto, & cuius patris quondã familiariter consuetudine utebaris, literas accepisse, quas cum cæteris, Deo favẽte, aliquando in lucem proferam, quibus doctus ille vir ad me scripsit, se virum quendam probum Chemicum in ædibus suis accepisse, eique vncias quatuor cum dimidia plumbi suppeditasse, & mediante semigrano certi cuiusdam pulveris rubei, supra fustum plumbum projecto, totum plumbum in verissimum purissimũque aurum conuersum fuisse, absque vlla diminutione. Argentinae etiã, præsentibus viris probis & fide dignis, maiora præstitisse, me quoque certiores fecerunt alij. Qui hoc præstitit homo est mihi bene notus, & in Anglia vnà commensales fuimus. Superstes est, Dei gratia. Ast hominem vt te conveniat, vtque experiẽtia te præsentem artem probet esse veram, expectare noli.

Insuper audio Lutetia ante aliquod menses, Iuuenem nomine Carolum, Doctoris Sorbonici famulum, apud quendã magnæ autoritatis aulicum delatũ, quòd arte Chemica aurum conflatum nullum examen subterfugiens, hinc inde diuenderet; is iussu Magnatis à Licetoribus captus, dum in custodiam duceretur, & in via sibi notum aurifabrum offendisset, dixit, An non vis a me adhuc marcas quinque argenti purissimi

mi emere? Pragæ verò, meo tempore, idem ab Edoardo Kelleio factum est in ædibus Doctoris Aggecij Thaddæj, Vbi libram integram argenti viui in purissimum aurū conuersam, gurtulā vnica liquoris rubicundissimi, vidi. Extat adhuc & seruat, vt incredulos exemplo illo vincat. Præ manibus sapius habuj, & quod magis mirum est, restat videre signum illius laticis hærentis supra mercurium in aurum conuersum, iastar rubinj, & ex illo residuo, posse iterum tantum aurj fabricare, quàm antea. Taceo nunc de Bohemia & Saxonia, tempus omnia reuelat. Et nisi de his librij plures editi essent, inter quos lege libellum de Veritate & antiquitate artis Chemiæ authore Petro Roberto Valense, & Petri Boni Ferrariensis de certitudine artis, qui inter alia inquit, Saltem sileant & quæ ipsi ignorant non condemnent. Nemo verus Sapiens artem negauit. Meditentur hæc; Ars si sit, quomodo sit; Et si non sit, quomodo nō sit. Aut tempus expectent, quo Deus aliquem excitet, vt ars clarior & lucidior euadat. Quandoquidem Dei prouidentia præuisum est, vt quisque ambulet in vocatione quā vocatus est. Et ne sutor ultra crepidam. Arrige aures. D. Guilberte & Orationi meæ attende. Quandoquidem multa hæctenus à Philosophis, qui verè Philosophi dici & meritò possunt vocari, occultata fuere: in tui gratiam & tui similiū artem à Veteribus Patribus ænigmatibus, obscuris Vocibus refertam, enucleabo. At primum & necessarium in qualibet scientia habere subiectum oportet, circa quod ædificetur. Hæc au-

tem scientia pro subiecto habet vniuersam naturam. Idcirco aiunt lapidem esse in omnibus. Non tamen quod eius materia ex omnibus rebus seligatur. Imò dicitur in omnibus esse ratione primi mouentis in rebus naturalibus, qui spiritus vegetabilis nuncupatur, quo nostra materia Lapidis præ cæteris abundat. Spiritus hic tam est in animalibus vegetabilibus, quàm mineralibus. Ideo lapis dicitur animalis vegetalis & mineralis, non propterea debet elicj ex animalibus aut vegetabilibus. Nam (ait Philosophus) si vis mederi metallis, origo tuæ medicinæ sit ex metallis. At spiritus iste nimis sigillatus est in metallis, quæsiuerunt in mineralibus non in omnibus, sed vbi natura illum abdedit. Quo igitur nomine hæc materia insignitur? Dicam, sed prius percunctor, Tu D. Guiberte, si libet respondebis, quid tu intendis facere? Quia ex fine intentionis resultat principium operis. Si dicas aurum & argentum, perperam respondebis. Quandoquidem veterum sapientum intentio nusquam fuit, vt aurum & argentum ista medicina construerentur. Finis & scopus eorum fuit vt mens sana in corpore sano esset vsque ad terminum à Deo præfinitum. Tantæ enim sunt vires in hoc puluere in corpore assumpto, vt in momento æquet humores, & corpus temperet eo temperamento, vt vnus alteri humori non dominetur, quod Raymundus Lullius optimè nouit & vsus est, Vixitque centum
& quæ

& quadraginta annos, & nisi à Sarracenis interfectus, superasset ducentos (si Deus voluisset), Sapientes ista animaduertente vltra perscrutantes, tentare voluerunt supra metalla imperfecta, sic ratiocinantes, si medicina ista lepram & hydropisim sanat, & humanum corpus conseruat, quid verò supra imperfecta metalla? Et ita tentarunt, & verum reppererunt. Tunc sese iuramento obstrinxerunt, nunquam artis arcana patefacere, imò occultare cœperunt artem ne ab indignis raperetur. Longum esset argumentum hoc prosequi, non Volumina parua construere oportet. Sed de his alibj. Ad orationem institutam reuertemur, vt intelligatur de quo agendum sit, nempe de materia Lapidis. Huc ferè omnes Alchemistæ impingunt. Cum Philosophi omnibus nominibus nuncupent, & hoc iuxta colorum varietatem, nam antequam ad summam albedinem deueniat, apparent omnes colores qui excogitari possunt. Eo enim nomine cuius color erumpit, nominarunt. Non mirum, si plures sunt delusi operantes circa literam quæ occidit, spiritus, idest occultus sensus viuificat. Praxis huius magni operis maximum naturæ superat arcanum. Et nisi diuinitus aut ab artificibus reueletur, aut ipso opere ostendatur, nunquam ex libris exculpetur, nisi veræ materiæ cognitionem habueris, tunc liber librum aperit, & non antea.

Dicamus igitur, Sulphur & Argentū vniū
 materia sunt lapidis. Idcirco eorum cognitio
 est necessaria, vt melior seligatur, quò citius la-
 pis perficiatur. Certa quædam materia latet in
 corpore quodam parata, absque alia præpara-
 tione. At difficillima est ars Inueniēdi, vt Ray-
 mundus dicat, in hoc mundo Inferiori, nullum
 maius secretum quàm illud, quod consistit in
 Saturno Philosophorum adeo, vt illi qui peni-
 tius eius virtutem & naturam perscruti sunt,
 inuicem sese Iuramento obstrinxerint, nun-
 quam prodituros naturæ secreta, ad extremum
 vsque vitæ terminum. Quandoquidem eius
 Operatio est plane huiusmodi, vt varios ha-
 beat Vsus, quod debite præparatum, non solum
 tetros corruptosque humores nostri corporis
 pellit; Verum etiam imperfecta metalla in pu-
 rissimum aurum, quibuscunque experimentis
 probatum, conuertit. Ast ego pietate motus,
 materiam proprio nomine referabo. Et cum
 Arnaldo de Retardanda senectute enucleabo.
 Vocat enim Chiffir minerale, id est, Lapidem
 animalem. Huius veteres præparationem pro-
 pter inuidiam, cælarunt. Alio autem nomine
 saltem mineralem notauerunt, eiusque præpa-
 rationem etiam occultauerunt, nam præpara-
 tum, aurum, corallia, & margaritas potabilia
 reddit. Abissini autem Bistumj nominant. Alij
 chaos minerale, in quo maxima vis mineralis
 est; in quo etiam omnia metalla latent, & lu-
 cent. Item alius dicit, Materia Lapidis nihil
 aliud est, quàm spiritus mundi corporeus in
 ventre terræ factus, qui à se recipit facultates
 omnes

omnes tam animales quàm vegetabiles & minerales, vt superius dictum est : sicut aliqua cera recipit in se omnium formarum impressionem, sic argentum viuum delitescens in materia lapidis, recipit omnium rerum proprietates. Vide igitur, D Guiberte, si elicitus & liberatus a suo charo, & suis facibus vindicatus, & in quintã essentia redactus, quã mirabilia præstaret. Lapis Sapietũ inquit Senior in ipso & ex ipso perficitur. Radix & rami folia flores & fructus. Est enĩ sicut arbor : ex vna arbore quot rami, quot denique grana? Ita se habet nostra frugifera arbor Philosophica, continens in se auri & argenti semina, quæ in propriam terram seminata, plurimos Soles & Lunas producet in infinitum, sicuti semen ita & seminatũ. Naturaliter enim natura similis in natura sua simili actionem & operationem habet perpetuam, & non diuersa specie, multò minus in diuerso genere. Quò enim est maior rerum diuersitas, eò etiam maior est rerum vnitas. Natura verò disponit omnia in potentia, quatenus ars ea potest & debet perficere actu. Natura enim vitri materiam produxit; nusquam vitrum. Sic ferrum in rudi materia iacens creauit, rudẽque nobis tradidit elaborandum, vt ex eo calceos equis paremus; lanceas & falces faciamus. Herbas, arbores, gemmas, corallo, aurum & omne id quod oculis cernitur, Medicinam rectè non dixeris, sed est rudis & immunda materia, in qua adhuc pars impurior manet & occultatur. Alchemia verò medicinã purgare, dissoluere, & heterogenea ab homogeneis secernere docet: Aliter putrida putridis, &

corruptibilia corruptibilibus miscerentur. Etiam Author naturæ Deus materiam quandam lapidis unicam & simplicem creauit, quam metallorum radicem sapientes vocauerunt. Si per Chemicum Philosophum non disponderetur de potentia ad actum, semper in eodem statu permaneret, veluti vitri materia. Nam si per magistrum vitriarij non disponatur, nusquam vitra fieret. Hæc lapidis materia unica est res, ut sæpius repetitum est. Igitur vnum quod est, non numeratur, nec diuiditur. Si enim numeraretur, vnum esse desineret. Et si diuidatur, compositum esse incipit. Vnum verò & simplex memeto accipere, si vis in Philosophia profiteri. Ab vno & simplici qui in Philosophia recedit, finem & perfectionem nunquam inueniet, quandoquidē natura ex vno produxit omnia: & sic in vno conueniunt ambo simul. Est natura mater, & ars filia. Et vbi natura desinit, ibi ars incipit. Et sic est ordo & regula veritatis & non aliter. Vnum igitur vbi inuenisti, quod in se ipso habet omnia, quibus ad perfectionem sui indiget, alia extranea illi vni rei adhibere noli, alias non perfectiones, sed corruptionem operaberis, & ipse pessimè decipieris. Materia enim lapidis est unica res, non adeo simplex, quin quatuor constet elementis, ut ceteræ res elementatæ. Sicuti arbor plantata ex seipsa, in seipsa, & per seipsam, suos fructus profert in tempore suo. Nostra enim materia sic se habet ut arbor, si transplantetur, sua quoque aqua irroretur, producet suum fructum, quò supra impura metalla

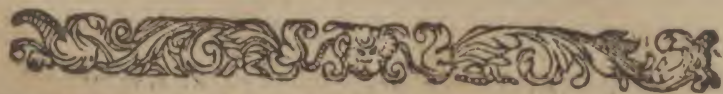
metalla seminato, conuertet in aurum purissimum indubitanter. Arbor illa Philosophiæ quidquid ei necessarium est, in se continet, sine alterius præsidio, vt in Dialogo & sequentibus perspicuè (Deo volente) videbimus.

Tu verò, D. Guiberte, sapientum regulas admonitionesque sequere, dicentium: De iis, quæ nobis non apparent, certum non habemus iudicium. Et quæ nobis dubia sunt, in meliorem partem interpretari debemus. Sapientis igitur est, de iis quorum cognitionem & certitudinem non habet, potius iudicium suspendere, quàm ita mordicè insectari. Quandoquidem propter abusum non tollitur vsus. Artifices non æquales, vnus altero peritior conspicitur. Ars enim non pendet ab artifice, sed artifex ab arte. Ideo ante omnia in hac quæstione, An ars aliqua sit licita, cōsiderandum est. An Diuino aut humano aliquo iure sit prohibita. Nam licita aut illicita ita discernuntur. Quantum ad Diuinam, certum nulum textum reperio, vbi Alchemia, & auri confectio prohibeatur: cum tamen innumera vitia & crimina legislator diuinus Moses in Leuitico & Deuteronomio persequatur. Neque puto magis illum prohibuisse distillationes & alembicationes, & auri & argenti confectionem, quàm iocalium & anulorum, cæterorumque eiusmodi ornamentorum conflaturam. Quantus etiam laminarum & bractearum auri vsus apud populum

DEI fuerit, nemini ignotum est, imò videtur
 Esdras suffragari Chemistis cap. VIII. lib. I. III.
 Et respondit ad me & dixit, Hoc seculum fecit
 Altissimus propter multos; futurum autem pro-
 pter paucos. Dicam autem similitudinem ò
 Eldra: Quomodo autem interrogabis terram
 & dicet tibi, quoniam dabit terram multam
 magis, vnde fiat fictile; paruum autem pulue-
 rem vnde fit aurum, sic & actus præsens seculi.
 Quantum verò ad Ius Ciuile, certè nulla litera
 in Digestis, Cod. Iust. vel Nouell. ostēdi potest,
 quæ ad prohibitionē Alchemiæ pertineat. Imò
 potius fusorum ars cōprobatur & laudatur. At
 plures sunt Alchemistæ monetarum corrupto-
 res, falsarij. Et sacra pagina quot Hæreticos?
 quot Medicina impostores habet? Et Iuris-
 prudentia, in qua tot sunt rabulæ? Harum di-
 sputationum laudanda est pietas & probitas.
 Sed tamen rogandi sunt, vt cogitent artificum
 vitia nequaquam arti imputanda esse. Sed, vt
 ait Iurisconsultus: Alieni admissi pœna ab iis,
 quos nulla culpa contingit, remoueatur. IN
 SUMMA, quilibet non amat id cuius cognitio-
 nem non habet, sed etiam fugit, contemnit, nec
 discendum putat. Corpus solummodo exter-
 num curat, mēisque suum Deum colit. Quan-
 tō autem scientia ac cognitio alicuius rei plus
 crescit, eò magis amor eius augetur. Ast Gui-
 bertus linguæ latinæ, & loquentiæ cognitio-
 nem haud ignorat; ideò Commentarios suos
 verborum lenocinio conscripsit, vt tali fūco
 artem sibi incognitam annihilaret. Nos verò
 for-

fornaces circa versamur, nostroque fumoso latino conamur simplici oratione veritatem tueri & defendere. Testor enim me non vidisse, neque legisse D. Guiberti libellum, sed relatu cuiusdam amantissimi amici, & illius rogatu prouinciam respondendi accepimus, misitque amicus ipsius, Nicolai, Balsami Ægyptiaci descriptionem. At in sequentibus nos (DEO propitio) Balsamum alium longè præstantiorem exhibebimus, vnico simplici confectum.

Interea Lectores beneuoli, & opere & ore & scriptis veritatem ab iniuria vindicate, & Deus Veritatis & Mysteriorum author nobiscum erit. Iterum bene valete, & quicquid a me propositum est, boni consulite.

FACILITAS OPERIS EST EIVS

obscuritas. Et iam ex solo Argento viuo Philosophorum Lapis confici potest: Quare dicitur Philosophorum, & non Natura.

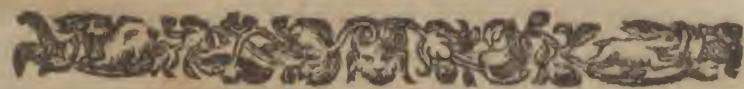
Non est, vt diutius immorer ad D. Guiberti errorem de Balsamo Ægyptiaco corrigendum. Quantum Ægyptus a nobis distat nemo ignorat. Fruamur more Majorum (inquit doctus Hollerius) natura nobis domestica atque familiari; legatur materia nobiscum edita, quamque vltronea natura promit. Aliis autem remediis, veluti externa manu & au-

xiliaribus copiis vti conueniet. In eadem causa sūt, quibus nihil placere potest, nisi quod Indiā loquatur & extremum Oceanum; qui tantum externa probant & exoticas merces admirantur. Hunc errorem ignoratio primū peperit. Deinde quia rudibus ingeniis bonarum rerum consuetudo grauis est, & bona fide oblata merces vulgò fordescunt. Quid quod externa illa longo quæsitā mari, grauib; periculis inuenta, infanōne sumptu comparata, exoleta ferè, adulterata, suspecta denique ad nos perueniunt, nec alio sæpe momento constant, quā impostrā. Annon hæc dementia est ita subscribere alienis? Vanæ, euanida, ac ferè dubia auxilia sic persequi, vt vrgentem domi extemporaneam certamque medicinam deferas? Medentur scilicet aliena fide, etiam impunè est iugulare ægros: Institutorum fraude calcantur multa, & sunt in oculis, quæ cum flatibus suis recoctis, & ex India & rubro mari comportatis præferas. Vernaculæ nobis sunt atque domesticæ opes, quibus vulnera coniungas, repurges fordida, sinus impleas, & Cicatrices claudas, cæteraque præstes omnia, quæ Chirurgi opere atque disciplina continetur. Exquiratur foras, quæ domi nō habeas. Ast enim domi, & in syluis, ferè in omnibus locis habes simplex, a quo potes elicere Balsamū sine sumptu, saltem paruo, non magno labore petitum, quo omnibus Vulneribus desperatis potes mederi, circa 24 horarum spatium.

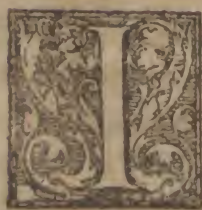
TALIS EST FORMULA.

Sub finem mensis septembris grana illa rubra,

bra, quæ Matrissylua, alias Periclimenon dicta, fert, ad sufficientem quantitatem collige, & in cucurbitam seu botiam pone: obtura probe cucurbitam nequid respiret, & in finum equinum calidum, per octiduum reponatur. Peracto tempore aquam in Baln: Mariæ elice: Deinde quod distillatum est, supra facies reponc, & iterum in finum equinum per 24 horas collocabis, quibus absolutis, per cineres iterum distillationem provocabis: exhibit inde aqua & oleum, quæ per balneum mariæ separanda sunt: aqua primò exhibit, oleum verò in imo vasis residuebit. Illud est Balsamus ille admirabilis, cuius & admirandas virtutes in nostro Antidotario Chémico, vnà cum reliquis adnumerabimus, mediante Iesu Christo. Tu interim, candide Lector, eo fruire & Vale.

INCIPIT ARISLAI
VETVSTISSIMI PHILOSOPHI,
*de lapide Philosophico, in modum
Dialogi, opus, hætenus non
excussum, &c.*

N nomine DEI omnipotentis,
Amen. Scias, Charissime, quod
Spiritus Domini ante cœli &
terræ creationem, ferebatur su-
per aquas. Deinde omnia ex A-

G iiij

qua creata sunt. Hanc aquam diuifit DEVS, cum dixit & præcepit aquæ partem fieri aridā. Hanc : vocauit terram, aliam aquam non conuerfā ad terrā: cōferuauit irrigandā vt humectaretur. Quia terra fructum nullum dat, nifi aqua fua pluuiali humectetur.

Nunc manifefabo tibi naturali conditione, de Lapide omnium Philofophorū in hoc meo propofito, qui triplici vefte eft ornatus: fcilicet Lapis diuitiarum & charitatis: Lapis releuationis ab omni languore, & in eo continetur omne fecretum, & dicitur Diuinum Myfterium à DEO datum: & in mundo non eft res fublimior. Ergo diligēter notare debes, quod tibi dixi, Lapidem noftrum triplici vefte efle ornatum. 1. diuifum, corpore fcilicet fpiritu & anima tenebrofum eft. Et vt id corpus reuiuicetur, redde ipfi animā, & viuet. DISC. Bone Magifter non intelligo dicta tua, nimis enim funt mihi obfcura: quandoquidem fuperius de vno tātum Lapide mihi dixifti, nunc autem de tribus, fcilicet de corpore, fpiritu & anima. Si eflet vnus lapis nō efſent tres. MAG. O Fili, remoue velamen tuæ ignorantia, & cognoſce veritatem; nonne dixi vnum Lapidem, ſiue vnam rem tantum; quia cū corpus in ſuam primam materiam redactum eſt, ſcil. in aquam vnduoſam, tunc dicitur vna res. Et radix phyſica, ex qua rami infiniti multiplicantur, dicitur Lapis, in capitulis philoſophorū notus, & Philoſophi habuerūt. Idē ab illo Lapide ſcil. terra alba vel rubra, extrahitur anima ſua, per modū ſeparationis & ſubtiliationis. DISC. Dilecte Magifter, vtrum ſublimatio. i. ſubtiliatio ſit neceſſaria

cessaria in hoc opere. **MAG.** Scias, ô Fili, quod sublimatio nostra non vulgi est, sed est Philosophica. Nostra etenim sublimatio non est aliud, nisi subtiliatio, eò quod in sublimatione ipsius Lapidis superfluitates remouentur, partes verò non fixæ eleuantur per fumum & ventum à partibus fixis. Sed volumus, quod hæc duo fixentur & præstent facilem fusionem. Ideò qui perfectè sublimat, subtiliat: totum opus perficit. **Disc.** Magister, audiui sapiens à te, quod Elementa separantur per modum separationis. **MAG.** Fili mi, scias quod in sublimatione nostra hoc totum fit: quia illa elementa, in nostra sublimatione perfectissimè separantur, & lapis quidam albus completur tribus Elementis, scil. terra, aqua. i. Mercurio & anima: & scias quod sax. i. terra, est radix & dicitur nutrix omnium Elementorum, & verum fermentum: Aër. i. anima, est penetrans: spiritus. i. Mercurius est portans: & sic capias nostram sublimationem. i. subtiliationem: & illa dicuntur Elementa. Atque vt melius intelligas, Terra nostra fixat spiritum. i. Mercurium & fermentat, Aër. i. Anima penetrat: Spiritus i. Mercurius terram mundat & abluit à sua impuritate. V.g. Quàdo de cælo pluit aqua super terram, tunc fit lutum nigrum, quod ex decoctione ipsius solis. i. ignis, ipsa aqua. i. spiritus exsiccat, & sic fit terra alba. Sic est in opere nostro, ô Fili, pauci sunt qui illam subtiliationem intelligant. Idcirco qui illam ignorat, in vanum laborant. **Disc.** O Magister excellentis doctrinæ, dic obsecro, vtrum hæc omnia fieri possint vno Vase, & vno furno?

MAG. Scias, Fili mi, secundum materiæ quātitatem. Quod si materia fuerit multa, tunc in vno vase compleri non poterit, sed in pluribus, vnum vas & vnus furnus, in quo vase fit nostra sublimatio. i. subtiliatio, coagulatio, fixio, incoagulatio, solutio, tinctura alba & rubea. DISC. O Magister, admodū lætatus sum ex iis, quæ dicta sūt mihi. Hoc enim multis temporibus scrutatus sum, & nunquam experiri potui. Nunc verò per tuam eruditionem veritatem huius Magisterij planè agnosco. Sed, Dilecte magister, tua Reuerentia dignetur mihi enucleare modum conjunctionis Elementorum. Quandoquidem separationem nec conjunctionem, fateor ingenuè me non intelligere. MAG. Libèter, Fili mi, aures tuas inclina, & intellige verba mea, & custodi. Postquam separasti spiritum & animam a suo corpore. i. Intelligas essentias aëreas, tūc redde radici suæ formam quantitativam per modū vnionis, & certe corpus statim suscipiet animā suam; sicut natura naturam. Tūc procede ad regimem ipsius, quo vsque terra, quasi quinta essentia confluerit & imbibatur aqua sua in tempore suo, Donec aquam bibat: & iubeas terram impregnari. DISC. O bone magister, adhuc me doceas: postquam terra confluerit, quā nominasti quintam essentiam, vtrum illa confluxio statim tinget? MAG. O Fili, tuo desiderio satisfaciam: illa confluxio quæ quinta essentia dicitur, est corpus simplex, & in eo non continetur motus elementaris, sicut in aliis elementis corporeis; & est ratio, quia illud corpus superadditamentum elementorum dicitur extractum ab eis,

eis, si vis ut fiat Elixir perfectum, quod transsub-
 stantiaré possit omne sibi coniunctum: hoc fie-
 ri minimè potest, nisi per solutionem suam sæ-
 pius repetitam. Etenim quoties portaueris su-
 per ipsum lapidem eius bonitatem. i. Aquam
 suam vel spiritum, toties multas partes in pro-
 iectione lucraberis. Modus verò solutionis talis
 est. Postquam lapis noster in igne nostro mun-
 dissimus & albus factus est, & absque omni sor-
 de, tunc verte ipsum in puluerem subtilem in
 vno lapide. Cum aceto nostro clarissimo & cœ-
 lestissimo, solue; & soluetur statim in aquam cla-
 rissimam physicam, quasi fontaneam. Postquã
 lapis noster ita solutus fuerit, tunc distilla nostra
 distillatione, & coagula in igne, temperato ca-
 lore, & ultimò calcina post coagulationem per
 modum suum, ut multoties repetij: & scias, quod
 in quinta dissolutiõe lapidis, vna pars tingit 100.
 partes in aurum purissimum: & hoc est solutio no-
 stra; secretum secretorum. DISC. O amantissime ma-
 gister, quam magna sunt opera DEI, quod tale
 donum filiis suis dignatus est erogare. At ego
 tibi gratias immortales ago, quod tua instru-
 ctione ductus sum ad finem operis: iam mihi
 non opus erit amplius tristari. Cor enim meum
 omni gaudio & desiderio repletum est. Primò
 agnosco omnes laborantes extra viam illam,
 magnis erroribus esse inuolutos: Nonnullos
 in Salibus, A luminibus, Boracibus, capillis, vri-
 na, ouis sanguine, aquis fortibus; in solis spiriti-
 bus, solis corporibus; in Arsenico, Magnesia, au-
 ripigmento, melle, pinguedinibus &c. pessima
 eorum ignorantia, excæcatos esse. Sed nunc

cōsidero ex tua gratia, quod tinctura Lapidis extrahitur ex solo Mercurio sapientum: qui Mercurius est Phisicus, non vulgi, vt ille qui ex terra foditur, sed noster Mercurius continet corpus spiritum & animam, vt tu Magister in principio huius libelli me docuisti. **MAG.** Enimuerò video, quòd in mūdo nō est alia res necessaria, nisi ille Lapis solus in hoc opere nobis Filiis notus. **DISC.** O amantissime Magister, mihi videtur, quod totius operis complementum habeo, vno excepto maximo arcano: vt sæpe audiui à te, videlicet de Multiplicatione Lapidis, vtrum in multiplicatione Lapidis, sit Lapis reiterandus à principio, per spatium tam longum & prolixum, vel quis sit modus. **MAG.** Exprimam tibi duas expositiones, videlicet, Theologicè & Phisicè. Primo in Genesi cap. vi. dixit **DEVS** faciamus hominem, ad imaginem & similitudinem nostram. Non igitur creauit illum hominem, vt solum illum sine aliquo adiuncto in mundo conseruaret: Non enim voluit, nec fieri potuit, quòd ex solo viro generationes pulularent, sed ex sibi simili adiuncto, videlicet ex muliere; & sic natura retinet semen generationis, multiplicando in finem vsque seculi. Sic est in proposito nostri magisterij, quia Sol retinuit sulphur suum. i. semen suum ad generandum aurum, secundum cursum suum naturalem, & Luna semen suum. i. sulphur suum ad generadū argentum. Sed tale sulphur est nostrum & sapientum, & non reperitur super terram, nisi in illis corporibus ex quibus extrahitur, sicuti te docui in prioribus capitulis. Et huius sulphuris
fer-

fermentatio fermentatiuè Mercurius noster est;
 quia ex illo semine, fermenti fructus colligitur,
 ad alium fructum multiplicandum &c. Meritur,
 & fructus colligitur, & vsque in sempiternum
 nūquā desinit esse **D i s c.** O Magister oro vt ple-
 nius me doceas. **M A G.** Libēter Fili mi. Sic mul-
 tiplicabis lapidem in sua multiplicatione. & de
 aqua ex Lapide extracta pōdus suum, & de seruo
 bene loto in regimine suo bene commisce: Hæc
 sine confluxione: & sis cautus in hac compo-
 sitione ne confluerit: & tunc post commixtionē
 loca sapienter in balneo. i. ad calorem lentum;
 tunc omnino soluetur in aquam lacteam, quæ
 aqua est lac virginis & acetum Philosophorum:
 & hoc fit spatio vnus mensis, atque hoc sub di-
 scretione. Tunc permittas eum eleuari in cœ-
 lum, & fiat volatile. Postquam videris eum tali
 eleuatione decoratum, tunc iubeas eum descen-
 dere in terram, & tunc erit lapis fluxus & fluens.
 & hoc in gradu regiminis & mensura, & habe-
 bis lapidis multiplicationem. Tunc diuide in
 partes, vnā pro vsu reseruandā, alterā ad
 augmentandā. Et primò fac fixum & mun-
 dum Lapidem volatilem ascendēdo, & Lapidē
 fixum in terram descendendo, & fixum solutum
 in aceto distillato claro & puro, quousque tin-
 git Mercurium, & omne corpus in Solē & Lu-
 nam (multò melius omni naturali) Sicque ha-
 bebis honorem & gloriam huius mundi, & fu-
 giet a te omnis obscuritas. Igitur, Fili mi, vnum
 abs te requiro, vt **D e v m** diligas ex toto corde
 tuo, quātibi hoc Magisterium, per me indignū,
 à sua gratia largitus est. Laus Deo per infinita sæ

cula saeculorum. Amen. Explicui Arislai antiqui Philosophi Dialogum. Incipit alia Practica Philosophica.

INCIPIT PRACTICA MIRABILIS

Philosophica, quam qui intelligit, aliorum librorum lectione opus non habet.

IN hoc prius incumbere; Dilige Deum, qui cordium scrutator est, & coram eo rectè ambula, & à malo pedem retrahe. Hæc etenim scientia Dei donum est, ne quis gloriatur se assequi posse proprio studio, absque eius numine. Ora, labora, & qui non errauit nondum incœpit, & sub potestate alterius operari noli. Quandoquidem est opus leue, & paucas expensas requirit, sed patiētiā & moram. Quod si nodum semel solueris, ludus puerorum & opus mulierum erit. Si radices numeralium rectè noueris: sat habes. Isto tractatu sis cōtētus, & Christus Iesus maiora suppeditabit Bene sis & vale Lector: & tuum Portum Aquitanum amare velis; maiora daturum, si Deus concesserit tempore longo vitam.

Nunc in Dei benedictione Practicam reserabo, & modum agendi philosophicum: quomodo perficiatur ipsum Elixir, siue tinctura alba & rubea ex solo Mercurio philosophorum, super ipsum Mercurium crudum, & super omnia mineralia corpora à perfectione diminuta, etiam supra stibium; vt in perfectione consistat, & perfecta lunaria & solaris corpora, omnia naturā meliora. Ex ♀ igitur sapientum, qui apud Philosophos materia prima dicitur, & elementum

cum aqueum frigidam & humidum, aqua permanens, spiritus corporis, vapor vinctuosus, aqua benedicta, aqua venenosa, aqua sapientum, acetum philosophorum, aqua mineralis, ros cœlestis gratiæ, lac virginis, Mercurius corporis Magnesia, Radix philosophica, & alius nominibus infinitis in Philosophorum libris nominatur. Quæ quidem nomina, varia licet, tamen semper vera, vnā & eandem rem significant, vtpotē solum ☿ sapientum, & ex ipso solo Elixir, virtus omnis philosophiæ, & suo modo tinctura alba, & rubea. Ergo dicit Geber magister magistrorum, quod in rerum multitudine ars nostra non perficitur, est enim res vna, Lapis vnus, Medicina vna, in qua consistit totum magisterium: cui rem extraneam non addimus, nisi quod in eius præparatione, superflua remouemus. Nam in eo & per eum sunt omnia huius artis necessaria. Et dicitur notanter; Cui non addimus rem extraneam, propter aurum & argentum, quia non sunt extranea ipsi Lapidibus, si apponantur in eius fermentatione, quia sunt coadiutores duo, per quos opus physicorū completur. Et alius Philosophus ait, venerabili natura utimur, quoniam natura non emendatur, nisi in sua natura. Itaque alienum non licet introducere, nec puluerem, nec aquam, nec vllam rem extraneam; quia diuersæ res nostrum physicum Lapidem non emendant. Vt hic patet intuenti, quod tinctura Lapidis Philosophorum non extrahitur, nisi ex Mercurio sapientum; omnibus aliis rebus inutilibus & suspectis, vt sunt sales, alumina, vitriola, boracia, aquæ fortes &c.

Mercurius igitur prænominatus est radix physica, arbor alta, ex qua rami infiniti multiplicantur. Et iste dicitur Lapis, in capitibus librorum Philosophorum notus, quem Philosophi habuerunt. Prima verò Lapidis operatio dicitur sublimatio. Quomodo autem Mercurius Philosophorum debeat sublimari & ad perfectionem deduci, in sequentibus lucidè, absq; vlla palliatione patefiet. Sed nota, quòd ista sublimatio non est vulgaris, sed physica. Nostra enim sublimatio non est aliud, nisi rei subtiliatio, eò quòd in sublimatione physica est partium non fixarum à partibus fixis eleuatio: quia partes subtiles non fixæ eleuantur per se à partibus fixis. Volumus quod non separentur ab inuicem, sed remaneant simul, & mutuò figantur. Et scias, qui rectè figit, sublimat. i. subtiliat nostrum physicum. Quod in quo virtus nostri Lapidis est, & totum nostrum magisterium perperat & facit. Nā, vt Geber ait, artis tota perfectio consistit solū in sublimatione, in vase, & regimine ignis, quoniā in ista sublimatione fiunt & consistunt omnes isti modi, vtpote sublimatio, distillatio, ascensio, descensus, coagulatio, putrefactio, calcinatio, fixio &c. Tinctura alba & rubea, vno furno, vno vase, vna via lineari vsque ad eius conseruationem. De quibus Philosophi multa capitula tradiderunt, vt scientia fieret obscurior ad intelligendum, vt insipientes, ad eam nullatenus peruenirent.

CAPVT PRIMVM DE PRÆparatione prima.

Accipe in Domini Iesu Christi nomine;
præpa-

præparatum venalem Mercurium, aquam philosophorum, primam Hyle sapientum, & ponas ipsum in suum vas mundum, clarum, lucidum, rotundum, orificio eius bene obturato sigillo hermetis, & ponas ipsum ad suffocandum in suum lectulum temperatum & calidum per mensem philosophorum, per mensem continuò calidum, conseruando eum in sui caloris sublimatione, quousque non sudauerit, modo ascensionis & descensionis, donec ipse intrinsecus incipiat putrescere, suffocari, & coagulari vi conseruationis ignis & fixari, sic quòd amplius per fumosam aëream substantiam non ascendant, sed in fundo maneat fixus, & humiditate exhaustus, putrefactus & coagulatus, in terram nigram conuersus: & dicitur caput corui: nigrum elementum terreum, siccum dicitur. Tunc vera Philosophorum sublimatio est expedita: in qua existunt omnes prædicti modi agendi, vt solutio, distillatio, coagulatio, putrefactio, calcinatio, fixatio, vno vase, vno furno, vt dictum est: quia quum lapis noster est in vase suo, & cum ascenderit per fumum ad caput vasis, sublimatio & ascensio dicitur: sed cum de alto ad infima ruit & ad fundum descendit, tum causatur distillatio & descensio. Sed cum lapis tunc incipit putrescere, ex multiplici tali ascensione; sic cum incipit coagulari, tunc causatur putrefactio & coagulatio: tandem vt calcinetur & fixetur ex defectu humiditatis aqueæ radicalis, tunc causatur calcinatio & fixio vno actu decoquendo simul & semel, vno vase, & vno furno, vt prædictum est. Sicque sublimatione

facta, vera est separatio Elementorum. Nam, ut dicunt Philosophi, Operatio Lapidis, nihil aliud est, quàm Elementorum separatio & eorumdem coniunctio; quandoquidem in nostra sublimatione Elementum aqueum, frigidum & humidum transmutatur in terreum, siccum & calidum Elementum. Ex quibus patet, quòd separatio quatuor Elementorum in Lapide, non est vulgaris separatio, scilicet physica: quia in sublimatione nostra iam facta, perfectissimè Elementa separantur: quia in nostro Lapide solùm sunt duo Elementa formalia, scilicet terra & aqua: Terra, quæ virtualiter continet ignem in se, ratione suæ siccitatis: Aqua verò continet aërem in se, ratione humiditatis. Patet igitur quòd in nostro Lapide, duo tantùm sunt Elementa formalia, licet sint quatuor virtualiter. Non ergo sit separatio quatuor Elementorum, ut Idiotæ intelligant. In materia nostra est quoddam arcanum absconditum, cuius opus & virtus sentitur; quæ sunt terra & aqua; alia verò duo, aër & ignis; non tanguntur nec videntur, nec quicquam largiuntur: nec locus eorum videtur: nec virtus eorum: sicut in prioribus Elementis, quæ sunt terra & aqua, quoniam ignis in decoctione eorum vertit colores. Ecce, Dei gratia, habes secundum Elementum in Lapide Philosophorum, quod est terra nigra, caput corui, mater, cor & radix aliorum: super quam terram, tanquam super stipitem, omnia alia fundantur. Quod enim Elementum terreum, sic;

siccum multis nominetur nominibus in Philosophorum libris (dicitur enim laton, taurus, fex nigra, æs nostrum, nummus noster, sulphur nigrum, Masculus, vir, & aliis multis, imò infinitis nominibus nuncupatur) quocunque modo diuersificentur nomina eius; est tamen vna sola eadēque res, ab vna re ortum habens. Sic ergo per talem priuationem humiditatis, quæ in Philosophorum sublimatione causatur, factum est volatile fixum, & molle durum; & aqueum terreum: & secundum Genbrum, Mutatio de natura in naturam, vt aquæ natura in ignem. Item facta est mutatio complexionum, vt frigida & humida complexio- nis, in choleram siccam &c. factum est spirituale, corporeum & liquidum, spissum, & de manifesto occultum, & è contra. Ergo intellectus Philosophorum est, cum dicunt, Operatio nostri Lapidis, nihil est aliud, nisi naturarum permutatio, & Elementorum reuolutio. Nam per talem incorporationem, humidum & volatile fixum, & spirituale corporeum, & liquidum spissum, & aqueum igneum, & aëreum terreum, & verè permutamus naturas.

CAPVT SECVNDVM

De secunda præparatione.

Nunc igitur, in Dei benedictione, ad secundam præparationem, quæ est nigrorum dealbatio, transeundum nobis est simplici

H ij

declaratione. R. igitur terram nigram præfixam, quæ caput corui dicitur, & contere eam subtiliter in porphyrio mundissimo partes duas, & adde ei de parte reservatæ aquæ Philosophicæ, quam nosti, scil. primam partem vnam per ingenium (aqua moderante, quæ spiritus vocatur) confice ergo has tres partes in vnum matrimonialiter super lapidem mundum, bene terendo, vt uniantur coniunctione per minima perfectè, in vnum chaos confusum, vt omnia reuertantur tanquam vnum corpus inseparabiliter. Postea sapienter ponas in suam phialam adaptatam: & in thorum suum repone, vt coaguletur & fixetur, & fiat vnum corpus album. Quo factò, eum rursus excipias, scilicet lapidem candidum, quem contere subtiliter in porphyrio mundissimo, & iterum eum tertia parte aquæ suæ, ipsum imbibendo, imbibes iterando, vt haustum tollat, & rursus impone in vas suum clarum & mundum, in lectum suum temperatum & calidum, vt incipiat iterum sudare, & haustum aquæ bibitum exsiccare permittas visceribus eius: tunc reimpone ac reitera vice multiplicata, donec excellentissimum Lapidem album per hos gradus reiterationis, præparationis, fixum, stantem, per minima ingredientem corpora, velocissimè fluentem, aquæ fixæ, supra ignis pugnam tingentem ☿, & omnia corpora à perfectione diminuta, in verum argentum, melius omni naturali. Et nota quòd, huius completi ordo reiteretur pluries solutionis, coagulationis, contritionis & affationis, tantò & huius exuberantia, Medicinæ

dicinæ multiplicabitur bonitas magis ac magis. Nam quoties pertractaueris super ipsum Lapidem propriam eius bonitatem reſeruata, toties multas partes lucraueris in eius proiectione, ſuprà corpora à perfectione diminuta. Vtilius medicinæ pars vna primò conuertit 100 partes cuiuslibet corporis imperfecti in argentum perfectiſſimum; in ſecunda reiteratione cōuertit mille: in tertia decem millia: in quarta mille millia, & ſic vſque in infinitum. Quam ſapientes laudant reiterationem. Quòd ſi vna contritio, & vna imbibitio ſufficeret, non toties verba reiteraſſent.

CAPVT TERTIVM

De Rege albo.

Hunc igitur Lapidem glorioſum, Regem album qui transformat & tingit ☿ & omnia imperfecta & verum lunificum conuertere volueris in Lapidem rubrum, vt fiat Elixir, & tinctura rubedinis, quæ transformat & tingit ☿ & lunā, & omne corpus in veriſſimum ſolificum, ſic fac. & ipſum Lapidem album, & ipſum diuide in duas partes, quarum vnā augmentabis ad Elixir album, vt prius dictum eſt, cum aqua ſua reſeruata alba & nunquam deſinit eſſe eius tinctura & virtus. Aliam partem ponas in alium thorum philoſophorum, mundum clarum & lucidum, & ſic ponas in furnum ſuum digeſtionis, & conuertetur in rubicundiffimum puluerem, qui apud philoſophos ſanguineus dicitur, & aurum purpureum, rubeus corallus, & ſul-

H iij

phur rubeum; quod potes proiicere supra B
fufum, vt praxis te docebit. Et pauperum recor-
dere.

AXIOMATA CHEMICA.

Alchemia est de sublimioribus scientiis, quæ
vniuersam naturam imitatur, & in quibusdam
superat. Natura materiam suppeditat, Ars
verò operatur circa illam tali modo, quod na-
tura minimè potest.

Natura disposuit quandam materiam in se
habentem quicquid est necessarium ad con-
uertenda imperfecta metalla in purum aurum,
vel argentum, iuxta decoctionem materiæ &
fermentationis & artificis dispositionem; quod
naturæ est impossibile. Tandem naturam fecif-
se nihil sine pari.

In illa autem materia sunt masculus & fœ-
mina, nempe aurum & argentum, opus leue ac
facile, cui altissimus Deus oculos mentis ape-
ruit. Transmutatio est possibilis & facilis.
Nam omne crescens vel nascens multiplicatur
in sua specie, vt homines, arbores, grana & hu-
iusmodi.

Nam ex vno grano mille generantur. Ita ex
primo Adamo vniuersus mundus occupatus est.
Ergo possibile est res augeri vsque in infini-
tum.

Dicunt Philosophi Lapidem constare cor-
pore, anima & spiritu. Etenim corpus imper-
fectum compararunt corpori perfecto; & aquã
spi-

spiritum dixerunt, & verè spiritus est, quia corpori per se mortuo vitam tribuit, quam prius non habebat, & in meliorem formam producit. Nam in nostro magisterio, primò facimus de grosso, gracile. i. de corpore Spiritum, de humido siccum, de aqua terram, & sic naturas conuertimus, & facimus superius inferius: quod fit, quum spiritus efficitur corpus, & è conuerso corpus fit spiritus.

Lapis noster fit ex vna sola re, & in vno Vase. Nam totum magisterium fit, cum aqua nostra, & ex ea & per eam. Ipsa enim corpora in cinerem reducit & dealbat.

Azot (ait Morienus) & ignis latonem abluunt: latonem enim est corpus immundum. Azot verò argentum viuum. i. Aqua secreta nostra. Aqua nostra, est ignis noster & quinta essentia, siue forma materiæ nostræ. Materia est principium perpeſſionis; forma verò, actionis. Proinde quò quid formalius est, eò efficacius. Et quò quid materialius, eò ad agendum ineptius. Atqui incorporeæ formæ nihil est tam simile, quàm spiritus: Non est igitur mirum, si Spiritus mole paruus, maximus sit viribus. Hinc Angeli, vt sunt immaterialiores, ita efficaciores. Quemadmodum magnum vegetabile, præ cæteris, isto spiritu, siue quinta Essentia abundat. Pari modo nostrum Chaos minerale, formâ omnium mineralium & metallorum.

Forma sic à Chao chemico elicitæ, tantis viribus prædita est, vt statim au-

H iij

rum, argentum, coralla, margaritas soluat, sicut glacies in aqua soluitur: imo tantæ est virtutis vt humidum radicale, quò, veluti flamma seuo, optimè conseruatur. Eo etenim Raymundus vtebatur: & cùm à Sarracenis occisus fuit, erat annorum centum & quinquaginta, & apparebat iuuenis. Eò verò spiritu singulis diebus utebatur, vt humidum radicale conseruaretur.

Aros Philosophus ait, aqua siue spiritus Lapidis est totus in toto: & id totum quod quæritur & quod cogitatur. In ipso enim est fugiens & fixum, tingens & tinctum, album & rubrum, masculus & fœmina simul composita, compositione inseparabili: Lullius inquit, spiritus secretus est aqua secunda, ex qua res omnis accipit nutrimentum, & omne germen, vegetationem, & omne lumen, illuminationem.

Hæc aqua secum portat vitam, lumen, & spiritum: quare autem aquam secundā vocet, quam alij philosophi oleum dixerunt; ratio est, quia secundo loco extrahitur post spiritum videlicet. Oleum istud nihil aliud est, quàm humidum radicale metallorum, purum & incombustibile; in quo essentia & forma metallica potissimū consistit. Et nisi totum compositum aqua fiat puluis, non erit fusibilis, nec ingressum habebit. Totum fit aqua per se mediocri, & continuo humido calore.

Scias profectò, quod elementa non diuiduntur in lapide nostro secundum substantiam, sed benè secundum virtutem; quoniam aliquod purum elementum & simplex non conspicitur, nisi in sphæra tantum. Scias igitur, nisi sublimaueris

ueris corpus quo vsque fiat aqua, & aqua in toto non putrescat, non poterit congelari, nisi per ignem. Nam ignis commixtionem nostri Lapidis congelat.

Soluimus corpora, vt caliditas adhæreat profunditatibus eorum: & sic solus ignis mutat aquam & terram a suis naturis & coloribus. Noui hominem, qui tribus simplicibus ignem construere æqualem potest, & annos septem, sine vlla additione materiæ durat: tibi omnino ad artem necessarius est.

Tali igitur igne in nostro opere indigemus, eo etenim opus integrum perficitur. Aqua nostra est vas nostrum; est ignis noster; est Mercurius viuus, est argentum viuum philosophorum. Materia verò principalis omnium Metallorum in suis mineris, ex qua ipsa generantur & causantur, est aqua sicca, quam aquam viuam, vel argentum viuum nominamus. Aliàs, spiritus fœtens, quem sulphur appellamus. Non tamen in natura sua prout sunt in mineris suis procreata, quia in locis suis, vbi generantur, nullum metallum inuenitur. Sed potius materia ista est quædam substantia naturaliter à natura creata, habens in se naturam & substantiam istorum duorum. Et ex tali materia generatur quædam substantia subtilis, fumosa in visceribus terræ, & venis mineralibus, vbi congregatur & detinetur. Illa verò prima materia à qua fumosa prædicta materia generatur & exit, est quoddam corpus, & illa fumosa ab ea generata, est quidam spiritus: & sic natura facit de corpore spiritum, & ascendere de terra in cælum. i.

rem corporalem spiritualement facit. Quædam substantia vel materia propria argenti viui & sulphurum, fumosa & subtilissima, ex natura prædictorum duorum, per nostrum artificium generata limpidissima clara, tanquam lachryma, in qua latet & habitat spiritus quintæ Essentiæ. Quidam dicunt, quod ex solo argento viuo, sine admistione sulphurû, Lapis elicitur, vel generatur: & rectè loquuntur, & artem intelligunt: quandoquidem in distillatione sulphur ascendit, & miscetur cum argento viuo: & in putrefactione, aqua fit rubra & tingit, & modico calore densatur, & terra iterum fit oleum, & oleum inde Alcohol &c.

Notandum quòd Philosophi dicunt, istud argentum viuum & sulphur, super quod fundat Natura suam actionem & operationem, esse argentum viuum & sulphur productum ad aliquam naturam aqueam subtilissimam; quam Philosophi vocant argentum viuum. Est Lapis vnus, vna medicina, in qua totum magisterium consistit: & est agens mouens ipsam ad corruptionem, scilicet calor, qui est instrumentum mouens materiam ad corruptionem, & non est aliud agens in mundo. Huius famosæ scientiæ radicalia fundamenta seu principia, supra quæ ipsa fundatur, sunt ista, quædam scilicet materia vel substantia propria argenti viui & sulphuris, per magisterium nostrum generata, limpidissima & clara tanquam lachryma, in qua latet spiritus quintæ essentiæ.

Omne Individuum multiplicat formam suæ speciei & non alterius. Et ideo soluta prima
cor-

corporis forma, per Elementationem conuer-
sam in argentum viuum, est in calore subnigro,
in odore foetido, & in tactu subtili & disconti-
nuato.

In tali materia simplici insunt quatuor Ele-
menta composita separabilia & resolubilia in a-
quam argenti viui post putrefactionem. Ergo
aqua Mercurialis est prima materia omnium
metallorum, & cum ea solvimus omnia metalla,
quæ in alia solui non possunt. Et si metalla non
soluerentur in primam eorum materiam, per
istam aquam mercurialem, non fieret id quod
queritur.

Humiditas efficit, vt omnia dignoscantur.
Vnde in arte solum duo Elementa formalia vi-
dentur & tanguntur sic: aqua & terra, cum vir-
tualiter sint quatuor, scilicet: Aër in aqua, & i-
gnis in terra.

Cum hoc argento viuo qualitates sulphuris
sunt commixtæ per digestionem, & ideo est al-
teratum, sicut natura requirit, per suum calorem
sui ipsius, per conuersionem suæ naturæ, est con-
uersum & congelatum in sulphur. Tu potes
sentire per naturam, quod nulla alia humiditas
conuerteretur magis propriè & promptè in sub-
stantiam, quàm qualitates sui sulphuris per arti-
ficium; quæ humiditas est argentum viuum in
forma aquæ claræ, sicut lac in mammillis, & sul-
phur sicut sperma in testibus. Quare ergo no-
tifico, quod materia huius non est argen-
tum viuum commune, cum tota sua sub-
stantia.

Videmus omnia generari Mercurio viuo generante quo ipse genitus fuit. Verbi gratia, Homo genitus fuit à Patre, mediante spermate, genuit is alium filium, mediante spermate, & sic de aliis. Ergo natura Mercurialis est qua pascimur & nutrimur: sine ipso námque non est vita animalium nec plantarum tum vitæ & existentiae rerum Vniuersarum. **SPIRITVS** autem dicitur mineralis virtus, in qua natura metallorum quiescit. At spiritus tingens est Mercurius Philosophorum cum suo sulphure albo vel rubeo, naturaliter sibi commixto in ipsa minera, & terræ visceribus mediocriter præparato, artificis arbitrio relicto, usque ad perfectionem & consumptionem perfectam.

Aliud argentum viuum, est tinctura permanens, & id à corporibus perfectis extrahitur, per distillationem dissolutionem sublimationem & subtiliationem. Et tale argētum dicitur incombuibile, anima, aër & splendor corporum, quia corporibus metallicis mortuis & imperfectis vitam dat. Extrahe igitur argentum viuum, seu Lapidem philosophorum, tam à corporibus, quam à viuo argento, quoniam sunt vnius naturæ, & habebis mercurium & sulphur de illa materia super terram, de qua Aurum & argentum generantur in terra.

Quicquid veritatis consistit in arte Chémica, est iungere seu coniungere humidum sicco. Et hoc ab omnibus philosophis conceditur. Pro humido intellige spiritum, siquidem ab omni sorde mundatum: & pro sicco, corpus perfectum, purum, calcinatum. Et reuera istarum
duarum

duarum partium operatio consistit in dissolutione & coagulatione. Dissolvere est, corpus in naturam spiritus, convertere: At coagulare est Spiritum corporalem efficere, ut fixum fiat volatile, & volatile fixum. Sic obtinebis magisterium: caue etiam diligenter ne misceas aquam Mercurialem impuram cum corpore mundo; sic enim Azot. i. aqua Mercurialis & ignis latonem. i. terram nigram abluunt, & mundificant. Nam præparatio terræ semper est cum aqua. Nō ergo te tædeat repetitionis, contritionis & Allationis prolixitas; est enim actio naturalis, quæ suum habet motum & tempus determinatum: ita ut quædam iam minori terminentur, quædā verò in maiori, quia in purificatione terræ, non potest esse tempus determinatum, nisi secundum quod artifex bene laborat. Et dicit Philosophus, quod corporis quarta pars diminuitur apud eius decoctionem, & nos experti sumus verum id esse, & in impositione imbibitionis terræ nigræ cum Mercurio debet precaueri de fractione vasis. Vnde debet notari quod aqua sit calida, & debet etiam materia. i. terra calida esse, & manu vas agitari debet subito, aliàs materia lateribus vasis ad hærebit, donec materia & totū fiat, sicut lūtum turbidum. Et tunc vitrum debet sigillari, & poni inter cineres calidos, ad exsicccandum, donec fiat pulvis siccus, & tempus cuiuslibet imbibitionis ad exsicccandum est xxv, vel, xxx dierum naturalium.

Iam cum terram exsiccatam habes, pone super ipsam de Mercurio sextam, vel septimam

partem vt soluatur: & ligilla vitrum Hermeticè,
 & super lēto calore in cineribus exsicca & con-
 gela, & istam congelationem & solutionem
 quater reitera, & manebit hæc terra fixa & lu-
 cida nigra in fractura, & proiecta supra corpora
 alterat in suo calore & non Mercurium. Album
 & rubeum ex vna radice, nulla re alterius gene-
 ris interueniente pullulat. Si vis Elementa Mi-
 neralia accipere, ne accipias de primis, nec de vl-
 timis, sed de mediis, ad creandum Lapidem. Ha-
 bita materia per se soluitur in suo appropriato
 vase & igne humido. Ita nihil terræ conspicitur,
 imò totum factum est aqua clara, & iterum a-
 qua illa continuo calore fit terra. Terra verò in
 oleum vertitur: oleum verò fit puluis incombustibilis & fusibilis, & hoc vno solo regimine,
 & dicitur opus mulierum, & ludus puerorum.

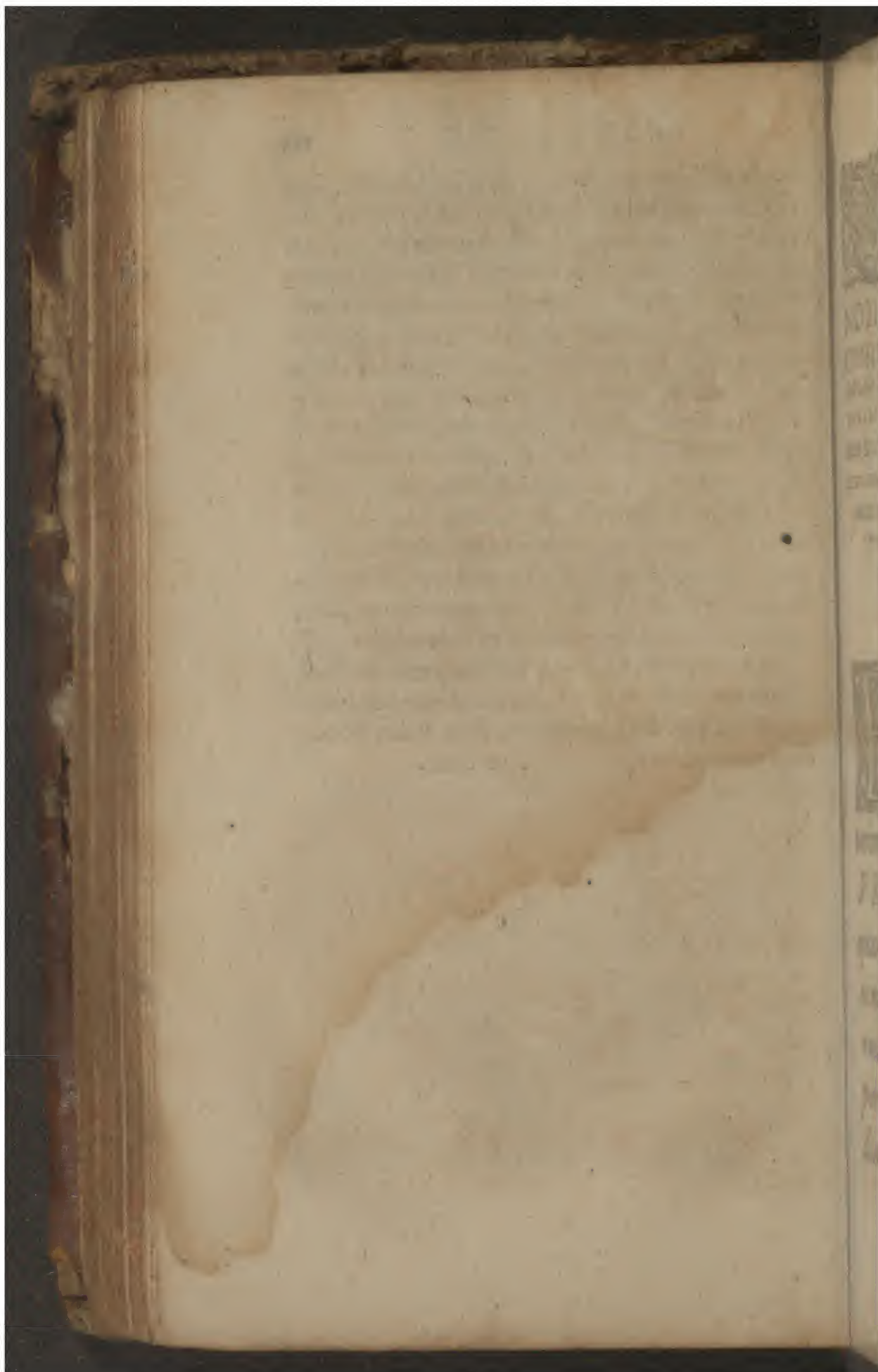
DE FERMENTATIONE

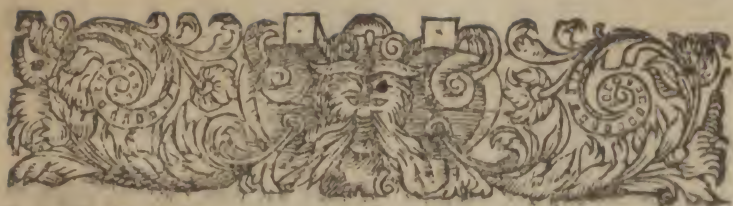
Ex perfecto nihil fit, quia iam perfectum est,
 habemus exemplum, panis fermentatus & co-
 ctus, est perfectus in suo statu, & ad vltimum
 suum finem peruenit, nec eo plus poteris fer-
 mentare: sic est in auro, album & rubeum ex y-
 na radice, nulla re alia alterius generis interue-
 niente, procedunt. Recipiamus ergo illam ma-
 teriam, vnde erit aurum, & mediante artificio
 deducitur in verum fermentum philosophorū.
 Ergo ne misceas aquam albam cum rubea, & è
 conuerso aquam rubeam cum alba.

Album tamen rubeum ex vna radice nullo
 alio interueniente: meritò Lapis noster à Philo-
 sophis

sophis dicitur omnis res, quia habet in se, & ex se omnem rem necessariam ad sui perfectionem: & quocunque modo nominetur, semper est una & sola res. Pone in vase & firmiter claudes, quo usque totum compleueris magisterium: quod amplius est, à malo est Totum ergo residuum ad artis occultationem ponitur. Ideò cum videris aquam congelare seipsam, tunc ratus esto scientiam esse veram. Idcirco, si calorē benè mensuraueris, aqua & ignis tibi sufficiunt. Nec oportet in toto regimine alia re uti, nisi aqua ista permanente. Manutene hanc aquam cum suis operibus, quoniam facit album, & rubeum; & ad rubeum effectus eius consistit in regimine ignis &c. Finis Axiomatum: quanquam varia omisimus, ne prolixiores videremur.

Hæc interim humane Lector perscrutare & meditare: alibi maiora (Deo volente) & plura lucidioraque. Tu interim feliciter vale, & nostris conatibus faue. Yuerduni.

NOBILISSIMO ET DO-
CTISSIMO VIRO, DOMINO NI-
COLAO MAIO ELECTORIS BRANDE-
BURGICI A CONSILIIS ET PRÆFE-
ctura &c. summo Philosopho, rerumque abdi-
tarum inuestigatori solertissimo, Domino, &
amico plurimum obseruando, BERNAR-
DVS P. à PORTV S. Mariæ AQVI-
TANVS omnem felicitatem
precatur,

ETSI, vir Nobilissime
simul & Doctissime, te
nunquam de facie no-
uerim, tamen tuis literis ad me
P R A G A missis, cognoui
quantus sis in literis. Et ut magis
ac magis Philosophico studio ope-
ram impenderes, tu vitæ Aulicæ
pertasus, bona cum gratia, ad stu-
dia & Musas redisti. Ita nunc

privatus & procul ab omni Au-
larum strepitu remotus, D E O
imprimis, tibi, & bonis vive-
re conaris, semper illud iam ti-
bi, occinens, Aula vale; fatis est,
quod me tua cura fatiget. Viuere
privatim me iuuat, Aula vale. &c.
Sed (ais) in literis tuis ad me: Ob-
rumpo, ob festinantem tabellio-
nem, qui has rectè se tibi traditu-
rum promisit, teque oro, ut cum in
Dialogo inter Naturam, & Fi-
lium, Naturæ opera publicæ uti-
litatis promiseris, D E O volente,
datum, præsertim Tractatum
de Aquis tingentibus, alterum de
mercurialibus, quibus metalla in
Mercurium currētē subito mu-
tari possint: expectationi bonorum
satis-

satisfacias? Nondum enim abs te hoc præstitum est. At causa forsitan non sunt contemnenda, quæ ab hoc instituto te hætenus impediuerint. Sed rogo te, ut Tractatum de Mercurialibus legendum, & cognoscendum mihi exhibeas, siue publicè, siue priuatim: ego vicissim, quæ de coniunctione, & proportionē Mercurij, tum debita, mecum habeo, haud inuitus communicabo: imò utilitatem ex tuis scriptis, si quam percepero, ad te tanquam Dominum suum, redire iubebo. Rectè putas, Maij Doctissime, varia intercesserunt negotia, quæ recensere longum esset. Ab eo enim tempore, quo literas tuas amoris, & beneuolentiæ plenas, acceperim, gestiebat meus

*animus te videre, sæpiusque te cō-
uenissem, ni disiti intervallo loco-
rum essemus: quantum Bohemia
ab Heluetia distet, benè nosti. In-
ficias non ibo, plures graues viros
doctos, tum ex Istria, Pomerania,
Gallia, Anglia ad me venisse, con-
ferendi ergò, quos meis sumptibus
benignè dimittere soleo. Hoc tan-
dem expertus sum.*

*Præbet amicorum nil præter
copiā damnum.*

*At ego in obscuro, procul a pul-
uere Academico, procul a ciuita-
tibus, dego tamen cum hominibus
pacificis, eiusdem religionis, qui
quid præstem, non curant, modò
sim illis auxilio in tempore. Ita
quid Francofurti, aut alibi excu-
ditur, aut agitur, prorsus mihi i-
gnotum:*

gnotum: sic scriptum Doctoris Ni-
 colai Guiberti Lotharingi, quod
 tamen integrum non legi, me late-
 bat. At hortatu amici Enoci, sum-
 mi philosophi, hanc provinciam
 respondendi, paucis, accepi. Tibi
 verò de aquis Mercurialibus,
 partimque tingentibus, Tracta-
 tulum talem, quem in nostris pe-
 regrinationibus, & vetustissimis
 codicibus reperi, partim quoque
 pretio emimus, propriis manibus
 aliquid tractauimus, Tibique,
 quicquid sit, gratis dedico, offero,
 & adscribo. Multa enim de indu-
 stria omisimus, quæ fidei amicis
 reseruamus: nefas existimans, ab-
 dita artis Prophanis, & imposto-
 ribus enucleare. Tu verò, Doctis-
 sime Maj, nostris lucubrationi-

*bus frueretur, & fœliciter Vale. Y-
uerduni, quæ ciuitas est Magni-
ficorum Dominorum Bernatum;
Kal. Ianuarij. 1608,*

DE

DE MERCVRIO,

Ad beneuolum Lectorem,

*præfatio non sper-
nenda.*

INVM semel congela-
tum, & denuò resolu-
tum, nunquā habet tan-
tam vim & virtutem,
quantam habet vinum nunquam
congelatum; nam cōgelatione sua
amittit spiritum suum igneum, &
resolutione sua, nouum contrahit
humorem aqueum. Propositū au-
tem est Philosophis Mercurium ab
aqueo humore corrumpente mū-
dare; & non aqueum humorē cor-
rumpentem in eo augere. Mercu-
rius ergò congelatus semel in cor-
pore metallico, postea resolu-
tus, nunquam talem habet virtu-

I. iij.

tem, qualem Mercurius congelatus habet. Et si corpus aliquod metallicum reducitur in Mercurium, iste Mercurius arte ex metallo factus, & non secundum naturam generatus, artificialis quidem Mercurius est, & non naturalis. Ars autem nulli rei vitam, & virtutem conferre potest; sed tantum apparentiam, & formam externam. Iam artificiale aliquod commisceatur cum naturali, nulla erit eorum vera, vel naturalis commixtio; cum perpetua eorum sit, in substantiali forma, disiunctio: & per consequens etiam nulla erit naturalis, aut substantialis generatio. Si autem Mercurius fuerit in primam materiam reductus, tum omnia metalla ex se generata, naturali ordine, & modo, in naturam eorum primam reducit, & sic naturalem Mercurium corporum, virtute naturali,

turali, & non violenta aliqua artificiali, generat. Natura enim naturam generat, & natura naturam soluit. Et tum si iste Mercurius corporum, cum naturali Mercurio incorporeo iūgitur, tum ferè Natura cum Natura sua, & species cum sua specie miscetur, & vnitur naturaliter; & sequitur effectus naturalis indubitāter. Naturaliter enim Natura similis, in natura sua simili, actionē, & operationem habet perpetuam: & non in diuersa specie; multo minus in diuerso genere. Quo enim est maior rerum diuersitas, eò minor earum est vnitas. Natura disponit omnia in potentia, quatenus ars ea potest, & debet perficere in actu. Natura verò disponit materiam habentem omnium metallorum formam; & ultra non operatur, circa ipsam; & vbi Natura desinit, Ars operari incipit, & per-

ficat. Primò Mercurium, siue quintā essentiā eruit, quæ Philosophorū Argentum viuum insignitur, & non Naturæ, sicut filius dicitur patris. Non est, vt refricem, quæ scripsimus in Dialogo inter Naturam, & Philosophiæ Filium; eò Lectorem relegamus. Redeamus ad orationem nostram: nempe de Mercurio naturali, & artificiali. Mercurius nihil aliud est, quàm spiritus mundi corporeus, in ventre terræ factus; qui a se recipit facultates omnes, tam Animales, quàm Vegetabiles, & Minerales, sicut aliqua Cera, quæ recipit in se omnium formarum impressionē. Sic Mercurius omnium rerum recipit in se proprietatē. Oportet, vt exaltetur a terra; purgetur ab omni terrestriitate sua: tunc ascendit in aërem totus, qui vertitur in spiritum; sic adimpletur dictum Philosophi: Ascendit

scendit de terra in cælum, & sic accipit vim superiorum, & inferiorū; sicq; Naturam terrestrem immundam exuit, & Naturā cælestem induit, in qua mundis gaudet, & immūda omnia horret. Et hæc est via metallica particularis: vt dilucidius in sequentibus, Deo concedente, pertractabimus, cum de Argento viuo dicemus, Quandoquidem Arg. viu. à Mercurio differt plusquam vinum ab aqua. **NOTA**, omnia salia totius mundi, siue Metallorum, siue Vegetabilium, siue crescentium rerum, si debito tempore, putrescentur, & postea vino distillato rectificato imbibantur, vertuntur in Mercurium. Est etiam alius modus, quo ex quibusdā herbis, breui tempore, Mercurius currens, potest, absque sumptibus elici. De hoc alibi fusius.

De Mercurio corporali agendū

Rerum omnium in Mercurio reductio.

est. Cum hoc disceptatum fuit circa finem nostri libelli inter Naturam, & Filium Naturæ: Vtrū Mercurius arte, ex corporib. perfectis extractus, suo corpori, aut Mercurio vulgi commixtus, verā Philosophicam det coniunctionem, ad generationem lapidis sufficiētem; sicut quorundam est firma opinio. Responsū fuit: Nō minus corporū Mercurius efficiet, cum suis corporibus, quàm sperma viri, quod extra suum corpus nihil generat: quoniam non est seminatum in locum sibi à Natura paratum, præsertim cum locus conseruat, & generat locatum. Ita etiam simile non agit in suum simile, ut ignis in aquam &c. Vide propositiones, & responsiones, circa finem Dialogi. Ibi enim extractionem Mercurij Auri, cum sua historia, videbis: eò enim recurre.

Tunc

Tunc Pragæ eram, cum sum-
mus quidam princeps serenissi-
mus, isti studio admodum inten-
tus, secum Eduardum kelleium
Anglum habebat, in Chemicis
versatissimum. Princeps ad illum
(inquit) Num Eduarde, Mercuriũ
Auri arte elicere posses? Maximè
possum (ait) fuso Auro, foramen
vsque ad centrum molis fecit, in
quo puluerem album inclusit, & in
vase fictili adaptauit, & circumfuso
spiritu vini, igne admouit; excale-
facta mole, fere omne aurum in
Mercurium currentem fuit con-
uersum. Quod cum princeps ani-
maduertisset, putauit se tenere
Anguillam, Ast qui tenet eam per
caudam, non tenet illam. Existi-
mabat serenissimus ille, omne Ma-
gisterium in auri Mercurio delite-
scere. Quare variis Alchemistis
Mercurium illum tractandum di-

tribuit. Præ manibus D.D. Hage-
tij Thadæi vidi, qui nūquam amal-
gamari, nec Auro coniungi de-
nuò potuit. Coacti artifices opus o-
mittere, & Principi restituere. Idcir-
co artem in his laboribus & expen-
sis constituere, nefas existimo. At
fortè dicet aliquis: Cur tu nobis
hoc opus, & onus de aquis Mercu-
rialibus imponis, si ad artem nihil
præstant? Alij amāt panem album,
alij verò vesci pane atro. Hæc Ars
est tam locuples in rimandis abdi-
tis naturæ; vt quicquid desidera-
tur, ars largiatur perito artifice. E-
go verò hunc Tractatum in lucem
emisi, vt artis possibilitatem pate-
facerem, & curiosorum hominum
cupiditatibus satisfacerem. Vale.

T R A-

TRACTATUS AQUA- RVM MERCVRIALIVM

sequitur.

Pone in diuersa vasa vitrea, collum habentia longa, & in vno quoque vase ꝑiiiij. Mercurij bene loti, & mūdati cum sale præp. & aceto distillato. Tunc vasa, charta, aut bombace obturata, pone in fimum equinum. Tua igitur vasa ita immorentur in fimo, donec totus Mercurius soluatur, & vt facilius fiat, muta fimum singulis septimanis; & postquam remanserit in putrefactione per mensem; liquorem effunde in cucurbitam vitream, cum suo alembico, supra ignē lentum diu, ne Mercurius ascendat, & aqua parum distillabit, quam supra fæces effundere oportet, & adhuc per mensem reponendum in fimum putrefaciendum. Huiusmodi operationes tandiu sunt repetendæ, donec totus Mercurius in aquam sit resolutus. Multiplicabitur hæc Mercurialis aqua, si proieceris supra crudum Mercurium lotum & mundum, & sic aquam cum Mercurio tenebis in fimo, per mensem, donec omnino aqua soluerit Mercurium in aquam, & cum quantitate sufficientem habueris, rectificabis, vt sequitur.

Aqua Mercurialis rectificatio.

Fac, moderato calore, tuam aquam distillare

caue, ne fæces adurantur: Aquam verò distillatā supra fæces repone, ut Mercurij sulphure, aqua acuat: à combustionē caue; aliter opus periret. Quādo aquam supra fæces posuisti, vas obtura, & colloca in fimum calidum octiduum, post distilla, vt supra fecisti; septies repetendo opus. Tunc habebis aquam Mercurialem mirabilem, rectificatam; omnium corporum solutiua. Prædicta aqua multiplicari potest in infinitum, cum Mercurio communi: At eius multiplicatio fit melius cum imperfectis corporibus, interque nos, Io v e m capimus, quandoquidem est facilioris solutionis: & maioris virtutis: Mars etiam præstantior: &c.

Accipe, in nomine D e i, Aquæ Mercurialis ℥iij, rectificatæ, & in ea dissolue libram vnā Io v is calcinati, vel limati, qui si promptè dissolui non potest, ponatur octiduum in fimum calidum, vel amplius, donec sit solutus, post distillationem distilla, donec fæces remanserint siccæ, quas accipe, & tere, supra marmor, & aquam iterum affunde supra fæces: Putrefac in fimo equino, vt superius fecisti, & hoc tandiu, donec fæces non amplius præstent aquam, post vltimam distillationem, fæces, & aquam ad partem, ad partem seruabis, & iterum rectificentur. Et ex fæcibus salem, & tartarum Philosophorum poteris creare.

AQVÆ MERCVRIALIS
secunda rectificatio.

AQV A illa Mercurialis præparata magnam acuitatem habet, ratione sulphuris Io v is
cu-

AQVARVM MERCVR. 143

cuius Spiritus reductus est in aquam: præterea non omittendum est, aquam iterum septies re-
ctificare. Tunc est facta ardens, & comburens,
vt in Mundo nihil supra,

DE PHILOSOPHORVM TAR- taro, eorumque Tartari oleo.

Fæces aquæ Mercurialis accipe, quas supra
marmor minutissimè tere, & iterum in cucur-
bitam vitream, & desuper tantum aquæ Mer-
curialis; fac distillare paruo calore: fæces accipe,
quas reuerbera horis 24. igne temperato, & a-
quam reïtera desuper, opusque septies, vel do-
nec niuis albedinem superent, fusibilesque
sint. Tunc verum Philosophorum tartarum
habebis; quem subtilissimè tere, & supra mar-
mor, in locum frigidum, & humidum colloca-
bis, vt in oleum soluatur. Isto etenim oleo, om-
nium corporum calces solues in Mercurium
currentem. Quamquam non negabo Martem
præparatum, vt supra, præstantiorem esse, ma-
iorisque virtutis; quandoquidem vera terra
Philosophorum insignitur, & nuncupatur, circa
quam argentum viuum seminatur, congela-
tur, & fixatur; & omnes spiritus retinet & fi-
xat; quod cum cæteris imperfectis corporibus
fieri nequit. Tartarus imperfectorum corpo-
rum, vt supra, præparatus, nihil aliud est, quàm
purum sulphur corporum,

Alia Aqua Mercurialis rectificatio,

Duo etenim sunt modi, Aquas Mercuriales

K j

rectificandi : quorum primus nihil aliud est, quam aquam Mercurialem acuere, & aquam augere, quod fit sæpius redistillando, vt superius est dictum. Rectificatio secunda è contrario se habet : quoniam ardoris, eiusque violentiæ est diminutio, propter reiteratam distillationem, in qua eius venenum amittit, quod in eius incremento acquisiuit. Attamen ipsa Mercurialis aqua in rectificatione, miram assequitur dulcedinem, visque eius augetur. Hæc autem Aqua, in Pellicanum inditur, & in fimo equino sepelitur calido, & relinquitur tandiu, donec nihil amplius ascendat, & omnes fumositates deposuerit: quo facto, per inclinationem, in aliud vas effunde, ne fæces turbentur. Tunc habes veram Philosophorum aquam Mercurialem. Quæ, si ex Marte esset constata, verum Philosophorum Cœlum esset dicta, omnium planetarum susceptible. Vt enim eam perfectionem ad vltimum gradum restituas, superest ipsam animare; quod faciliè facies, vt sequitur. Calcina Lunam fulminatam Mercurio vulgi, ℥j. & pone in ℥iiij. Aquæ Mercurialis supra dictæ, & hoc totum sepelias in fimum equinum calidum, donec tota Luna sit dissoluta. Quo facto, distilla Aquam Mercurialem; & fæces accipe, & supra Marmor tere, parum suæ aquæ irrorando, & fortiter miscendo, & iterum illud totum cum sua aqua in fimum reponere putrefiendum; & hoc tandiu reitera, donec Luna omnis transeat, excepta crassa terra, quam non oportet extrahere. Quippe verus Philosophorum tartarus est albus, cuius oleum eò modo fit, vt oleum Iouis superius

superius descriptum : & nota, quòd omne oleum tartari eo modo factum, dealbat, & mirabiliter fixat, sistitque omnes Spiritus, vimque admirabilem in se habet.

Postquam verò Aqua tua ita præparata est, nondum tamen bene est animata : at potest ad summam deducj perfectionem, faciendo, vt sequitur. SOLV decem denarios auri purissimi; & sequere integram Methodum, vt fecisti de Luna, & ascendat per rostrum alembici, vt argentum fecit; & fæces, quæ remanent, vocantur SAL rubeus auri: quem, si noueris dissolvere cum 3 iij. aquæ supradictæ, repetendo cohoppando, fixabis, & simul congelabis; quod Philosophorum legibus, amplius detegendum non est. Igitur operatori perspicacj relinquo. Hanc aquam Philosophi celarunt variis Ænigmatibus, & nominibus, ne ab indignis raperetur: Vim corpora dissoluendi, & in primam materiam oleum, & Mercurium currentem reducendi, habet; iuxta artificis captum. Ista Aqua fit puri ab impuro, & spiritus ab aqua segregatio: Secretum tene, & in corde abde. DEVM time, ciúsque præcepta sequere.

Mercurialis Aqua altera.

Liquefac lbj. Io vis. i. stamnj puri, quod nunquam fuerit in opere, & tantum Mercurij lotj; cum sale, & aceto, vt artis est. Fac amalgama. Insuper accipe lb. ij. optimj Mercurij sublimatj; & cum amalgamate misce, supra marmor terendo; pone ad sublimandum, repete ter; semper miscendo fæces, cum quo sublimatum est : vltimò tere in subtilissimum pulue-

rem; quem in locum frigidum, & humidum pone dissoluendum, solueturque in aquam claram, quam accipe cum fœcibus, quæ remanserunt supra marmor: factotum distillare, igne graduum, vt fieri solet in aqua forti; & quod distillatum est, serua ad partem; fœces, quas reperies, erunt trium colorum, albæ, scilicet, sublimatæ, griseæ in medio, nigrae in imò, nullius momenti.

Albas & griseas seu leucopheas accipe, quas triturbabis, & in locum humidum & frigidum colloca, ad dissoluendum, & quod dissolutum est, cum fœcibus distilla simul, instar aquæ fortis: quod, pone cū priorē. Hæc tantisper reitera, donec omnia sint in aquam redacta. Si hanc aquam septies volueris distillare, seu rectificare, tantæ acredinis & virtutis erit, vt subito limaturam cuiusque metalli; vel calcem, in aqua clara conuertat:

Alia Mercurialis Aqua, qua Mercurius omnis a corporibus exeritur,

Sublima septies Mercurium communem, cum sale communi ter præparato, & vitriolo calcinato ana: sublima, vt artis est. At vnaquaque sublimatione facta, nouum solem, & vitriolum adde, & supra marmor tere, & irrota aceto; distillato postea septies; sublima, renouando solem, & vitriolum: finita septima sublimatiõe, dissolue tuum sublimatum in aqua forti, facta ex alumine, & sale petræo tantum. Tunc fac, paruo igne, distillare: postea auge ignem, donec Mercurius sublimetur, & quod sublimatū est, accipe. & fortiter tere, & in eadem aqua iterum soluat

utur; distilla vt antea fecisti, & repete; & de tertia in tertiã distillationem, renoua aquam tuam fortẽ. & qualibet distillatione proiice fæces nigras, & tamdiu hoc repete, donec amplius non dabit nigras fæces. Imo totum manebit fixissimum, & permanens: vt Olomotij apud Petrum Wincium fecimus, & vidimus.

Alio modo.

Accipe sublimatum subtilissimè tritum, & in vas vitreum, vndiquaque luto munitum, pone: & sic in Achanore octo dierum spatio dimitte; & gradibus ignis rege, & de duobus in duos dies auge. Deinde tuam materiam puluerisa, eamque in. B. M. dissolue, vel in fimo equino calido; & cum dissoluta fuerit in aquam limpida, fac distillare in. B. M. aut alio simili calore; & hoc septies. Tunc habebis aquam, cui non est par: præcipuè, si post illas distillationes, posueris in ea, ℥ij. salis Tartari, septies aqua vitæ irrorati in ℔b. j. aquæ Mercurialis. Et vt excellentior, & acutior fiat, sublima septies sal Armoniacum, sale communi, & sale petreæ ana. Tunc accipe de illo sale Armon. sublimato ℥vj. sex supra libram vnã illius aquæ Mercurialis, & cum dissolutum fuerit, sæpius distilla: tunc erit tantæ fortitudinis, vt nullum vas eam sustinere valebit, præter Christallinũ. Istã etenim aquã, Metalla quæque subito in Mercurium currentem vertuntur. Ad soluendum calces imperfectorum, & Lunæ, non opus est Sale Armoniaco. Satis fortis est aqua Mercurialis per se, absque illo sale.

At verò pro Auri Mercurij extractione, o

K iij

pus habes illo sale Armoniaco sublimato. Et cum volueris perfecta, vel imperfecta in Mercurium reducere; Calcina Metalla, cum Mercurio vulgi. Hæc autem calcinatio est cæteris præstantior.

Pone igitur calcem alicuius metalli in vitrum Matrassium dictum: effunde desuper de tua aqua, vt superet calcem duos digitos: sepe li vas in finum calidum, vel cineres tepidos, paulò post in imo vasis conspicias granula, instar margaritarum: qui Argentum viuum est illius metalli, cuius calcem posuisti. Eò etenim modo omnium corporum calcem reduces in Mercurium cohopando septies aquam supra calcem, reiterando distillationem, & sæces supra marmor terendo, addendo prima vice quartam partem salis tartari præparati cum aqua vitæ. Insuper effunde aquam communem bullientem, desuper mouendo baculo, dictam calcem, donec fæces reuiuificentur in Mercurium.

Alia Mercurialis Aqua.

Sublima septies Mercurium sale communi, & vitriolo, vt ars docet: puluerisa, & in locum frigidum supra marmor collocabis, & in aquam breui soluetur. qua, absque alia præparatione, calces, vel limaturæ omnium metallorum, in Mercurium resoluuntur. Quem, si secundo sublimaueris, cum sale armoniaco, perficies dictam sublimationem cum ambobus, id est, sublimando Armoniacum, & ex his aquam feceris, vt dictum est, reducet statim in Calcem omne metallum sine distillatione. Quod si vis pluries distillare, superabit, & melior erit &c.

Aqua

Aqua Salis Armoniaci.

Faciter, vel quater Armoniacum sublimare: sale communi præparatum. Vltimo puluerisa, & solui per mitte, supra marinor. Filtra, vt clara euadat, per chartam. Tunc soluet corporum calces, in aquam, supra cineres, vel finum, ponendo sextam, vel septimam partem aquæ fortis communis. Ad hoc faciendum, non opus est distillatione, tandem si distillaretur pluries, aptior, & melior euaderet.

Alia Mercurialis Aqua.

Mercurium crudum accipe, & aqua ablue bene, postea sale communi præp. & aceto distillato, fricando: deinde aqua communi calida lana, & exsicca: postea R. I O V E M, quem purga per calcem viuam: vt scis liquefac; quo fuso, amoue ab igne, & Mercurium projice desuper, mouendo optimè, donec incorporetur, & Amalgama durum fiat. Tere bene super porfidiū: deinde aqua dulci laua tamdiu, donec clara, & limpida exeat. Nam prima lotio erit nigra. Exsicca ad solem, vel alium tepidum calorem; custodi. Tunc R. de Mercurio septies sublimato, quantum Amalgamatis, tere, & simul misce. Accipe cucurbitam fortem, quæ ignem ferre possit, cum longo collo. Tunc dictam mixturam pone intus, adapta supra cineres calidos, in furno, & gradatim rege ignem. Et cum materia strepitum ediderit, & fumus eruperit, cooperi vas, aliquo linteo. Auge ignem fortem, & intelliges materiam facere bu, bu, bu. Tunc depone vitrum ab igne, & frangendo, reperiēs materiam duram, quam con-

K iij

tere, & pone supra marmor, in locum frigidum, & statim guttabit aquam nigram, & quod remanet insolutum distilla ter, & fæces remanebunt in fundo, quasi nigræ, & supra fæces redde suam aquam ter, vel quater, & aquam serua, & in hac aqua, quodcunque Metallum imposueris, soluetur, sicut butyrum, & cera, & Sol reducetur in materiam primam. Estque Aqua Mercurialis ad artem.

His frueri, & Vale.

In sequenti Tractatu varia, & vera, probata, non solum ab his, quorum artem teneo, verum etiam a me, maiori ex parte, probata: Fas existimaui, ante obitum nostrum, in lucem dare, quæ comperta habemus, & certa. Varia etenim, post occasum nostrum inueniuntur, præsertim vetustissimi codices manuscripti, de Lapide Philosophorum, nondum excusi. Cuperem ipse, ut citius excuderentur, ne ab indignis extorqueantur, & pro ipsis vendicent, aut venales circumferant. At iam senio confectus, ubi virtus illa vegetatiua, cæteræque potentia me deseruerunt; quod superest, langor, & horror habet. Quæ tamen istic depinguntur, perpende, cogita; & Deus Mysteriorum author, maiora suppeditabit, modò illi obtemperes. Vale.

A Q V A

AQVARVM MERCVR. 151

AQUA TINGENS MIRABILIS,

*qua Luna, etiam Aurum, tinctura per-
manente, tingitur, variaque opera-
tur. Abdiuum tene.*

Accipe vnā partem salis armoniaci, & duas partes calcis viuæ; tere simul, & infunde in aquam communem calidam; sine, vt in olla ad ignem bulliat, postea filtra bene, ter quaterne, vt aqua omninò clarescat, sine facibus; postea coagula, vt sal remaneat: hunc salē permitte fluere in tigillo, per quartam horæ partem; tunc effunde in mortarium calidum, tere, vel funde, tum adhuc confusum, pone in cellam ad soluendum; intra paucos dies soluetur in oleum clarū: quod dicitur oleum fixum salis armoniaci. Huius olei accipe vnā partē, & Mercurij septies sublimati à vitriolo, & sale cōmuni, & sale petreæ, & semel per se, donec fæces omnes deposuerit: duas partes tere, & pone in dictū oleū salis armoniaci; stent in cinerib. calidis, donec omnis sublimatus solutus fuerit. Tūc pumicem contusum accipe, & pone in dictam solutionem, vt pumex ebibat omnem humiditatem, & fiat tanquam lutum siccum, ex quo globuli possint effingi. Hos impone cucurbitæ amplæ, pone etiam alambicum optimè lutatum, & in cineribus seu arena distilla, igni primò lento; exhibet aqua dulcis; continuo ignem gradatim ministrando, donec guttæ acecant. Tūc aliud vas recipiens appone, & igni fortiori pelle, & proueniet Mercurij essentia subtilis & acris. Hanc aliquoties rectifica in B.M. & serua. Iam

℞ therebintinam venetam , & acetum distillatum misce : distilla in B. M. prodibit spiritus therebintinæ albus , & clarus. Tunc in Cineribus pelle , proueniet oleum flauum. Vrget tandem fortius ; & sequetur aqua acida subrufa , hanc separa ab oleo per tritorium , & serua , postquam rectificaueris. ℞ Aurum repurgatiss. q. v. solutum in oleo salis , vel aqua Regis : Aquam per alambicum extrahe : Calcem , per aquam communem bene aliquoties abluc : postea calx auri igni imposita , excandescat , & in prædicto menstruo terebintinato , extinguatur : idque sæpius reiteretur. Tunc huius partem vnā , & florum sulphuris per se sublimatorum , duas partes tere bene vnā & reuerbera per 12. horas leui flamma : tunc denuò extingue in menstruo prædicto aliquoties : Iterum reuerbera cum floribus sulphuris , vt prius , idque vt Aurū excandescat in puluerem rubicundum & impalpabilem. ℞ huius solis partem vnā , & essentia Mercurialis prædictæ , partes sex : pone in vitro sigillato in sinum equinum , vel. B. M. per mensem , vel septem septimanas , & Sol soluetur in liquorem rubicundissimum sanguinis instar , & fæces albas relinquet. Hanc dissolutionem recipe , & in B. M. menstruum abstrahere , donec liquor spissus , ruber , ad nigredinem vergēs , maneat ; qui statim in aëre coagulabitur , & in calore leui , aut candelæ soluitur : Hinc affunde therebintinæ spiritum , abstrahere eundem , & nouum affunde , & abstrahere. Hic omnem corrosiuitatem aufert. Tandem affunde spiritum vini , & digere vnā & distrahe , donec nihil de spiritu

ritu therebintinae amplius adsit. Tūc serua. Coagulatur enim in aëre, instar seui, quando spiritus vini abstractus fuerit. Hoc coagulatum, in quouis liquore, in vino, in aqua Cinnamoni solui potest.

Prædicta essentia Mercurij omnia metalla reuerberata soluit etiam crocum martis. Multa alia, quæ perito artifice inuestiganda, relinquimus.

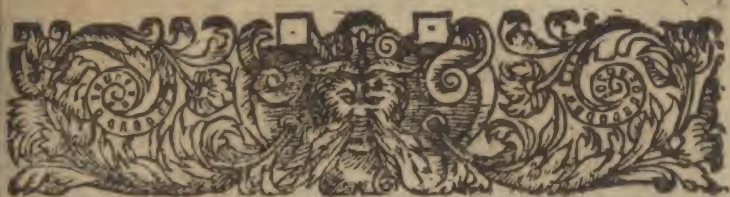
Mercurius Vita, ab amico singulari acceptus.

℞ Stibij mineralis optimè triti ℥b. β Mercurij septies sublimati ℥b. j tere optimè, & misce; & totum hoc in retortam vitream, bono luto munitam, pone ad ignem primò lērum, & gradatim auge, donec tota distillatio absoluta sit. In recipiente reperies materiam crassam, quam accipe, & supra laminam, vel marmor in cellam, vel locum frigidum colloca dissoluedum, quod fiet, & soluetur in oleum. Accipe, & pone in paruam non eminentem cucurbitam, cum suo alembico, super cineres calidos, & liquor quidam clarus ascendet: & augendo ignem, egredietur oleum inter rubrum, & citrinum: postea reitera distillationem in alio alembico, ad separandum phlegma ab oleo, lentè: & oleum remanebit in fundo vasis, rubrum, nobis necessarium. Hoc absoluto, fac vitriolum veneris, vel extrahe tincturam viridis aris aceto distillato, euapora, & calcina ad rubedinem: tere subtiliter vnà cum foliis auri purissimi ana, terendo imb. be oleo prædicto, donec

inspissetur mellis instar, deinde pone tuam materiam in vas vitreum sublimatorium cum alembico benè clauso, paulatim ignem augendo, & materia sublimabitur christalli instar. Si multiplicare cupis, & de &c.

Istius pulueris vires sunt maximæ. Febris cunctis medetur; Lepræ, Hydropi, taceo de cæris, & de vehiculo, dosibus quoque, propter æmulos insurgentes in me, taceo.

ILLV-

ILLVSTRISSIMO
HEROI, ET PRINCIPVM
POTENTISSIMO, REIP. CHRIS-
TIANÆ BONO NATO, FRIDERICO,
DVCI WIRTEMBERGENSI, MONTIS-
pelicardi Comiti; Domino a Blamon, &
Francamont superiori, vnico, sacri
Rom. Imperij Principi
Fortissimo.

*ET VSi illud est: Prin-
ceps Fortissime, Multa
pretiosa videri, quæ sint
Templis consecrata. Quod cum
ita sit, non sum veritus, varia o-
puscula magnis Principibus de-
dicare. Annis quidem præteritis,
Sereniss. Principi Electori Pala-
tino, de Vera Preparatione, & v-
su medicamentorum Chimico-*

rum unum: alterum Illustrissimo
Principi, Christiano Anhaltino,
de Sale Nitro, & viribus Auri
Potabilis inscripsi, &c. Qui
Tractatus serena admodum frō-
te excepti fuerunt, sicuti res ipsa
docuit. Verum cum hunc Isaaci
Hollandi Tractatum de Claue,
seu Lapide Philosophorum, publi-
cum facere decreuissem, Tu im-
primis Fortiss. Princeps, occurri-
sti, qui non solum Marti litas,
sed etiam Minerue sacra facis,
dum optimarum artium studia,
omni conatu, promoues. Inter hac,
cum Chymia non postremum lo-
cum obtineat, hunc libellum, qui
precipua tantæ scientiæ capita ex-
plicat T. C. ingratum non fore, mi-
hi planè persuadeo. Tibi igitur
cum

eum inscribendum censui; ut hac inscriptione patrocinium apud te accipiat, & tui nominis splendore illustretur. Habuit, ante aliquot annos, Germania Illustres Heroes, qui & Spagirica delectati sunt, & eius Professores foverunt, inter quos, veluti sol inter sydera, emicuit sancta memoria Fridericus III. Princeps Elector Palatinus. Is Heidelbergæ aliquando (quæ fuit summa eius humanitas) me familiariter, sed remotis arbitris, percontatus est, & quam de ipso esset hominum opinio, quinam sermones? candidè respondi, Plerosque, imò omnes, ipsius admirari, & suspicere virtutes, esse tamen his molestum, quòd in perquirendo Lapi-

de maiorem redituum suorum
partē dilapidaret. Excepit Prin-
ceps Clemētissimus, Probatur mi-
hi tuus cādor (PORTE). At diuer-
sa sunt hominum ingenia. Hic a-
moribus dat operam; alter aleæ;
plurimi venatione delectantur:
atque in his, quid non expendi-
tur? Vides quot canes, quot vena-
tores, quot equites ad venationem
mihi alere, quibus sumptibus hos,
quibus stipēdiis illos retinere con-
ueniat? Ad quid verò? ut perdi-
cem vnā, unum leporem, unum
ceruum capiant. Quæ omnia ta-
men vili ære comparare poteram.
Venatione oblectamur, sed magis
nos delectat Chimia. Itaque, cum,
repetitis vicibus, Consiliarij mei
ab illa, propter sumptus, me de-
hor-

hortantur, illis soleo respondere,
 plus me venatione, uno cane a-
 lendo, expendere, quàm in opera-
 riis Chemicis quatuor. Quando-
 quidem quæ uno anno, in riman-
 dis Alchimia secretis, confero,
 summam centum Renanorum
 florenorum non excedant. Nec
 verò ista arte cupio ditari : sed
 per eam (cum natura sit imita-
 trix) Natura in rerum varieta-
 te ludentis consideratione, ani-
 mum oblectare. Quod etiam plu-
 res Reges fecisse, ipsæ historia te-
 stantur. Hosce, Heros Illustrissi-
 mus, sermones mecum serebat.
 Ex quibus quanti fecerit Spagi-
 ricam, facile intelligitur. Fuit
 autem Princeps magni Iudicii,
 Germanorū decus, Patria orna-

mentū, Christianæ religionis lumē,
quem & bonorum omniū fautorē
fuisse fatētur omnes. Illum, quum
terris Fata inuiderint, Tu vnus
relictus es, qui adyta artis Chimiæ
nō leui pede ingressus, omnia ipsius
Mysteria probè noueris, & impo-
stores, ac sophistas à Philosophi-
cis, & verè Spagiricis possis secer-
nere. Ac Philosophus & Philoso-
pher Fautorū, & gratissimus Me-
cænas, ditio est tuas bees. Verè enim
hoc dictum est, Respub. tum fore
foelices, cum aut Reges philosopha-
buntur, aut regnabunt Philosophi.
Cū gitor hic Tractatus Isaa-
ci de Lapide Philosophiæ, seu de
Claue artis, in nostras manus in-
ciderit, mihi seruandum nefas e-
xistimaui, cū eius Author non
sim

sim. Cœpi tandem ipsius opera excusa reuoluere, an interea hic Tractatus contineretur, animaduerti huius seculi plures aliorum opera sepelire, & sibiipsis vendicare. Talibus occurrere volui, & C.T. accedere. Cùm n. heroicum tuum animum perspectum habeam, æquitatis & veritatis in omnibus constantem esse amatorem, Tibi gratum esse, opto, meque, cum omnibus meis studiis, qualibuscumque officiis, offero. Istud autem si leuidentse munus, grato vultu dignabitur T.C. excipere, maiora in posterum, eaque digniora, me oblaturum polliceor. Interea Deum. Opt. Max. supplex oro, ut T.C. cum Heroica illustris. Coniuge diu sospitet, ad

*Nominis sui gloriam, suæque Ec-
clesiæ splendorem: Amen. Tuer-
duni, quæ urbs est subditiōe flo-
rentissima Bernatum Reip. Ca-
lendis Ianuar. 1608.*

*Tuæ Celsitudini obsequen-
tissimus, Bernardus Pe-
notus à Portu S. Mariæ
Aquitani. V. M. D.*

IOHAN.

IOHANNIS ISAACI
HOLLANDI,

DE TRIBVS ORDINIBVS ELI-
xiris: & Lapidis Theoria.

Præfatio.

De loco decretum est, totum o-
peris progressum tibi aperire, &
omne opus, quod in arte facien-
dum est, quale sit, ostendere:
nec non docere, quare singulæ
operationes sint inuentæ: & quidnam in ordi-
nibus, & plerisque aliis Alchimix operibus, &
tribus illis generibus, vt Minerali, Animali &
Vegetabili, primum sit faciendum. Etenim sciẽ-
dum est, eum, qui, antequam incipiat operari,
singula opera non intelligit: & quid primum
in arte sit, quid secundum, quid tertium, & ita
deinceps, donec opus ad finem sit perductum,
quoque ordine singula se mutuò consequi de-
bent, ignorat, nihil vnquam in arte operæpre-
tium facturum: Ne si in æternum operetur, po-
terit quidem, casu aliquo, ad artem peruenire a-
liquam; vt cæcus fortuitò scopum feriat, sed cer-
tam artem adipisci; & aut, quod semel fecerit,
iterum, ac tertio facere, nunquam poterit: vt
imperitis sæpenumero accidit, qui hac ratione

operam & oleum perdunt & in desperationem incidunt, quod primum erat, in ultimo facientes, ibique opus relinquentes; ubi erat incipiendum. Porro, ad errores istos euitandos, docebo te, quid sit sublimatio, & quare adinuenta, & quomodo, in vno quoque opere, sit sublimandum. Deinde quomodo, & quare calcinandum: & ita deinceps de distillatione, quamobrem ea fieri debeat: multa quæ id genus alia, quæ in singulis operationibus sunt animaduertenda.

Ergo cum Veteres metallorum generationem, ortumque, & incrementum intelligerent nec non vnde procederent, eorum morbis, quibus, quo minus Soles, & Lunæ fierent, impediabantur: Cœperunt cogitare, de ratione, morbos eos, ac de defectus auferendi, eaque in Solem, aut Lunam perducendi. Quam ad rem nulla est ijs visa via compendiosior, quam ut corpora igne destruerent, ac calcinarent: atque ita materiam quandam in ijs inuenerunt, quæ ea conseruabat, ne vel ignis vi, vel à suo proprio sulphure combustibili, quo abundant, comburerentur. Hæc materia Clavis erat, cuius accipiebant duas, aut tres partes, ad vnâ corporis, durumque corpus in subtilem limaturam redigebant, & Saturnum, Martem, aut Venerem, Iouem, fusos in cineres, mouendo, reducebant: ac tum vnâ cum Clauis, & aceto miscbant: sicque in vasis terreis ritè lutatis, in igne collocabant, calcinando, relicto, in dictis vasis, forami-

Clavis

Artis est

 communis.

LAPID. PHILOS. THEORIA. 165

foramine exiguo aperto, per quod humiditas posset euaporari; qua euaporata, obstructo foramine, ignem per gradus augebant, donec paulatim inciperent ignescere, eumque obscurum ignitionis gradum, quo Clavis non funderetur, ad 24. horas continuabant: tum vasis per se refrigeratis, exemptæ materiæ, aquam feruentem effundebant: vt Clavis solueretur: quàm deinde aqua communi abluiebant. Corpora verò calcinata, ad impalpabilitatem, suprâ marmor trita, aqua communi, ab omnibus suis impuritatibus, & nigredine, abluiebant: ita vt calces rubri corporis, essent splendidæ, ac albæ, etiam claræ, & instar niuis albæ: atque hæc erat veterum imperfecta metalla, à facibus suis & combustibilij nigredine, & fœtenti fumo, quem in minera contraxerant, repurgandi ratio. Cum autem ea in corpus reducta viderent, nec in Solem nec in Lunam esse conuersa: cœperunt cogitare, quam medicina, aut qua materia, fieri posset, & quo modo tinctura inuenirj, quæ in purgata metallorum corpora ingressum haberet: cumque, omnium Salium, aut Aluminum speciebus perlustratis, nihil in iis inuenirent, quod Metalla in Solem, aut Lunam posset conuertere, aut tingere, aut in iis ingredi: intellexerunt tandem non alibi illud Arcanum latere, quàm in Spiritibus, qui metalla essent ingressurj, se seque cum ijs permixturi. Verùm ex his magnas animaduenterunt difficultates: quod,

*Clavis
artis a-
qua com-
muni fa-
cile solui-
tur.*

*In spiritibus
cosius
artis Chi-
mia arca-
num late-
re.*

L iij

perspecta dictorum spirituum natura, viderent
 eos, æquè atque Metalla, morbis in Minera cō-
 tractis, esse obnoxios, fœtentibusque scilicet,
 ac terrestribus fœcibus, ac combustibili sulphu-
 re abundare, quibus periculum esset, ne & me-
 talla comburerentur, & impuriora redderentur.
 Ad hæc, inesse dictis spiritibus, veneni quod-
 dam genus, vsque eò corrosivum, & volatile, vt
 si cum Metallis coniungerentur, non tantum
 ea venenosa, corrosiva, & frangibilia essent red-
 ditura, vt instar vitri rumpi possent: verum e-
 tiam, cum funderentur, in fumum auolarent, &
 meliorem metalli partem secum auferrent, ita
 vt id in nihilum redigeretur. Itaque speculatio-
 ne sua, Veteres vltius progressi, cogitarunt,
 quemadmodum spiritus ab hisce omnib. mor-
 bis possent liberare, eosque ita præparare, vt
 & in corpora ingrederentur ea, quæ pulchra,
 & clara, & in æternum cum his permanenti tin-
 ctura tingerent, & nihilominus dulcia, & mal-
 leabilia permanerent: sicque in Solis, & Lunæ
 naturam perducerentur. Hanc ad rem, tribus
 potissimum opus esse, intellexerunt, nempe va-
 sis ad eam rem aptis: materiâ, qua cum spiritus
 miscerentur, & eo, quod & materia expellerent,
 atque in sublimè cogerent venenosissimam, ac
 fugacissimam spirituum partē: quâ primum ex-
 pulsa, eam proximè vrgerent, quæ media est, &
 ad artem nostram accommodata, retentis in
 fundo à materia, cum qua spiritus miscerentur,
 crassis, ac terrestribus eorum partibus, quæ in-
 gressum impedirent, vnâ cum sulphure albo
 combustibili. Sic non potuerunt quicquam
 com-

compendiosius inuenire, quo spiritus à morbis suis, & impuritatibus liberarent, quàm sublimationem; quæ idcirco secundum à calcinatione locum, in arte nostra obtinet. Porro enarratis, inuentæ primùm calcinationis, ac sublimationis causis, sequitur, vt ostendamus in vno quoque opere quomodo sit calcinandum, & sublimandum. Et primum quidem dicendum est, de calcinatione spirituum, & corporum: deinde de corporum cum spiritibus iniunctione, per imbibitionem, ac inerationem, & quamobrem primùm fuerit adinuenta; vt verum Alchimix fundamentum intelligas. Iam ad institutum.

Sublimatio necessaria.

MAiores nostri, purgato spiritu, ac corpore; cum vtriq; in se ingressum dare mutuò molirentur, viderant id non aliter fieri posse, quàm si vel spiritum, vel corpus in aquam soluerent; & corpore spiritum, vel spiritu corpus imbiberent, vel vtrumque seorsum soluerent, & solutas aquas deinde commiscerent: quod quidem postremum, eum ad congregationem, commixtionemque faciendam omnium commodissimum esse intelligerent; toti in hoc fuerunt, quomodo & spiritus, & corpora in aquam redigerent: quod fieri non poterat, nisi prius Clauis naturam essent adepti: ad quam Clauis, seu Salis naturam, cum non nisi igne, ac calcinatione reduci possent: primò furnum ad id aptum excogitarunt, in quo spiritus, absque euolatione, possent calcinare, quem furnum Physicorum vocarunt. Deinde vasa ad spiritum calci-

nationem apta, quæ aperta esse necesse erat, ut ignem reciperent eundem, & apertum, ad ea, in salis naturam, ut solui posset, redigenda: quod in vase, atque igne clauso, nunquam fieri potuisset. Tertiò iustum ignis gradum, ad spiritus, absque euolatione, calcinandos, inuenerunt. Quibus omnibus ritè adinuentis, & obseruatis, spiritus in furno, vaseque ad id apto, posuerunt: ac per 40. dies ac noctes naturales, in iusto ignis gradu continuato, reliquerunt, & per se refrigerari suerunt. Deinde super marmor ad impalpabilitatem triuerunt; quo facto, super laminis vitreis, aut marmore aliquantulum inclinato, subiecto catino, vase vitreo, in loco humido posuerunt, ad soluendum in aquam claram, ac limpidam, quam in vitro forti, ritè obstructo, ad usum seruarunt; & siquid sæcū, in resolutione, esset relictum, id super marmor non dissolutum manebat.

*Spiri-
zum cal-
cinatio,
& solutio.*

Iā verò explicata calcinatione, sublimatione, & solutione spirituum; restat, ut de corporum calcinatione seu reuerberatione, ac solutione tractemus. Inuentus est igitur primū, à Veteribus, furnus, ad corpora calcinanda, seu reuerberanda, ut salis naturam adipiscerentur, idoneus, quem reuerberatorium appellarunt: nec non & vasa terrea, & iustos ignis gradus, quo corpora non funderentur, nec in vnum confluerent. Itaque corpora à sæcibus suis, & combustibilij sulphure repurgata, terreis vasculis imposita, in reuerberationem, per XXI. dies ac noctes collocarunt calcinanda, lenta ignitione, ut, absque fusionem, ad salis naturam perducerentur.

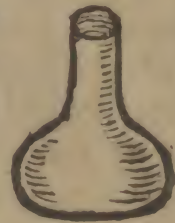
Quo

Quo facto, ea super marmor, cum aceto distilla-
 to, triuerunt, atque in eo aceto, in aquam cla-
 ram soluerunt; interioribus fæcibus in fundo
 relictis, & claro per inclinationem effuso.
 Deinde cum corpora rursus coagulanda, sibi,
 intelligerent, si simplicem aquam essent habitu-
 ri, ad spiritus, & corpora in suo fundo coniun-
 genda, ac permanentes colligenda: Acetum sic-
 co calore euaporarunt, siccūque puluerem in-
 uenerunt, quem postquam subtili ignitione,
 absque fusione, calefecissent, existimauerunt;
 in aquam communem rursus esse soluendum.
 Sed cum magnam fæcum quantitatem, tam in
 aqua, quàm in aceto inuenirent, ad eas per distil-
 lationem, ab iis separandas, idonea vasa excogi-
 tarunt: sicque primū inuenta est distillatio,
 per aquam, aqua communi à fæcibus suis se-
 parata. In ea dictum puluerem soluerunt in a-
 quam valde claram, & limpidam, quam in vi-
 treis vasis, ad vsum itidem seruarunt. Iam verò
 corporibus, ac spiritibus in duas aquas simpli-
 ces reductis, de iusta vtriusque quantitate cogi-
 tantes, intellexerunt, in coniunctione, plus a-
 quæ corporis, quàm spiritus esse sumendum:
 Vnam alioqui spiritus partem, cum vna cor-
 poris mixtam, igne adiuncto, in fumum esse a-
 bituras, optimamque corporis partem, spiritum
 secum elaturum. Itaque cum vna aquæ spiritus
 parte, duas aquæ corporis miscuerunt, atque
 in vase vitreo, super cineres calidos, in puluerem
 congelarunt; ex quo, ad fundendum, si igni ad-
 mouerentur, cum metuerent ne spiritus auolan-
 tes, corpus solum in tigilli fundo, relinqueret.

rent, necessariò inueniendam sibi rationem viderunt, qua spiritus cum corporibus ita firmiter colligarent, vt nulla ignis violentia, à se mutuò possent separari: quam quidem congregationem intellexerint, nulla alia re fieri posse, quàm ipso igne ita lento, vt spiritus paulatim asuescentes, tandem in eo fixi permanerent.

*Fixatio**Progressus primi ordinis.*

Inuento igitur vitro huius formæ cui spiritus, & corpora includerent, furnoque fixatorio, iustoque igne, per gradus, paulatim, augendo, dum vehementiorem ignem ferre valeant, id opus, fixationem appellauerunt. Qua perfecta, materiam suam fuderunt, eamque in veram Lunam videntes conuersam, magnoperè sunt gauisi: totumque hunc progressum primi ordinis, vocauerunt, eò quòd a veteribus physicis, primus esset inuentus. Sed cum Methodum istam, propter corporum, & spirituum calcinationes, sublimationes, solutiones, purgationes & fixationes, valde prolixam esse viderent, & non satis fructuosam: quod post omnes istos labores præter perfectum metallum, nempe Solem, vel Lunam, pro instituti operis ratione, nihil haberent: cum, inquam, ista animaduernerent, & tum viderent metallum, spirituum beneficio, posse viuificari, & in eum statum perducì, vt quoduis examen valeat sustinere: de inuenienda & compendiosiori, & fructuosiori via, cogitare cœperunt. quâ non esset necesse corpora cum spiritibus miscere: eaque simul fixanda, ponere. Qua de re, sic sunt

sunt ratiocinati. Si spirituū coniūctione, corpora mortua viuificauimus, quid, si viuum corpus calcinantes, atque in puram, & simplicem aquam redigentes, sublimatos spiritus terræ foliatæ, & sublimatæ, inceratione ea imbiberemus simulque fixaremus; & fixata super corpus mortuum, purgatum, proijceremus, & aliquandiu in fluxu teneremus, videremusque quomodo sibi mutuò permiscerentur, & quid tandem ex his esset euasurum? Ergò, cum hoc toto progressu obseruato, viderent, facta proiectione, massam suam esse frangibilem, rationem eius rei indagantes, intellexerunt, materiam spirituum cum viuo corpore fixatorum, fortiorem esse, quàm vt metallum mortuum repurgatum, ea posset ferre. Itaque fusa rursus massa illa frangibili, ei bonam adhuc metalli mortui repurgati quantitatem admiscuerūt: vnde cū massam suam, non quidem ita frangibilem, vt, ante, sed tamen nondum malleabilem, viderent, cognouerunt, crebra metalli mortui appositione, refusioneque, tandem malleo ductibilem euasuram. Quod re ipsa verum esse comperientes, metallumque imperfectum, ea ratione, in verum Solem, aut Lunam transmutari, id opus secundi ordinis vocauerunt: eò quòd iam prædictâ medicinâ, super corpora mortua metallica purificata, proiectione faciebant.

Porro cum spiritibus subiectis, tum viuis corporibus fixatis, proiectionem, super purgata Metalla, foelici successu, fieri viderent: ulterius progrediendum rati, in perquirenda ratione, mortua corpora, absque vlla prærogatione,

Opus secundæ ordinis.

in Solem, & Lunam perducenda, tandiu sudauerunt; donec tandem intellexerunt, eam ad rem, & medicina subtiliori opus esse, & corpora mortua viuificari debere, antequam Medicina super ea proliceretur. Ergo prædictam secundi ordinis medicinam, in forti aceto distillato soluerunt, & postea congelarunt: congelataque, in pluuiali aqua distillata, soluerunt, ac rursus tertiam partem sublimatorum spirituum aquæ admiscuerunt, exsiccantes, terentes, & iterum siccantes donec spiritus totum corpus imbibissent, quo facto ad fixationem sunt progressi: quâ breui tempore perfecta, medicinam rursus soluerunt: eique, iuxta proportionem, tertiam spirituum partem adiunxerunt, fixaruntque, ut prius. Quibus omnibus ritè peractis, eandem medicinam rursus in aceto soluerunt distillato, solutamque, per aceti euaporationem, congelarunt. Atque ita super cruda, & non purgata corpora mortua, prius tamen fusa, & viuificata, eam proiecerunt, quæ, post sufficientem fluxum, effusa, inuenerunt in perfectum Solem, aut Lunam, quoduis examen sustinentem, conuersa: atque hanc projectionem, magno interuallo, illam secundi ordinis, superare. Qua de re multum admirati, & gauisi; hoc opus tertij ordinis appellarunt. Cæterum projectionis huius tam sublimis & augustæ rationem inquirentes, intellexerunt medicinæ subtilitatem, eius rei causam esse: ex quo iudicio, atque sententia, omnium Medicinarum multiplicatio deinceps fuit inuenta; vnde & istam medicinæ su-

Opus Tertij ordinis

nã subtilitatem, multiplicationem vocarunt,
 eò quòd quantò illa reddebatur subtilior,
 tantò sublimior esset eius projectio. Post ab-
 solutam mortuorum Metallorum in Solem, vel
 Lunam transmutationem, quãsiuerũt in arte,
 medicinã beneficio, in spiritibus nõ idem pos-
 se fieri. Quam ad rem, vt spiritus coniungi & v-
 niri cum medicina possent, & per consequens,
 in Solem, vel Lunam mutari, imprimis neces-
 sarium iudicarunt, ad medicinã naturam, eos
 perducere, quæ ex corporibus, & spiritibus,
 simul igne fixatis, constabat: vnde spiri-
 tus, qui fugitiui sunt, & volatiles, nec quicquam
 cum medicina habent commune, primũ
 erant in corpus compingendi; vt esset inter eos,
 & medicinã naturam, conuenientia, siue fa-
 miliaritas, ac proinde se mutuò possent comple-
 cti quum similia similibus delectentur. Deinde
 ad corporatos spiritus in Solem, aut Lunam per-
 ficiendos, necesse erat medicinam vsq; eò red-
 dere fusibilẽ, subtilẽ, & penetrantẽ, vt super cor-
 poratos spiritus projecta, protinus funderetur,
 ac penetraret, antequam, ignis calore, spiritus à
 corpore possent effugere: sed medicina ob-
 tegerentur, quæ eis, non aliter, quàm oleum
 innataret aquæ, eosque captiuos teneret, ne à
 corpore possent auolare, sicque per spiritus, &
 corpus penetrans, simul ea fixaret, & in Solem,
 vel Lunam perficeret. Ergò prædictam Medi-
 cinam tandiu in aceto distillato soluerunt, at-
 que iterum congelarunt, donec instar olei
 spissi, coagulationis experts maneret. Mer-
 curius verò spiritum corporatum in crucibulo,

Acetum
sumitur
pro oleo
incensum

ad ignem posuerūt, calentique, medicinam præparatam guttatim insuper fuderunt, quæ cum protinus, instar olei, operiebat. Igne deinde aucto follibus, viferunt, donec medicina cum Mercurio cōmixta, verti, ac fluere inciperet, tandemq; ita Mercurius penetraret, & secum vniret; vt deinceps nulla ignis vi, à se mutuò possent separari, & sic effusam massā, in verum Solem, vel Lunam inuenerunt transmutatā. Qua de re, gratiis Deo actis, medicinæ suæ Elixiris nomen indiderunt.

Adhæc, cū Philosophi viderent, hisce processibus, omnia corpora, & spiritus in verum Solem, aut Lunam transmutari; in arcanorum naturæ indagatione vltius progredi cogitauerunt; quemadmodum aut quib; cum rebus, medicinam conficerent quandam, quæ omnia corpora, & spiritus, æqualiter in Solem, vel Lunam transmutaret. Quam ad rem, sedulo inquirendum ipsis fuit, quid Deus in naturam infuderit, quomodo natura in rebus inferioribus dominetur, ac operetur: cuius generis vnaquæque res sit, & vnde singula genera primum sint orta; an ex simplici existant materia, an ex composita, sicque tandem intellexerunt res omnes, ex simplici aqua ortus sui initium habuisse. Quæ quidem aqua cum esset de essentia & natura Mercurij, Deus terram suam sulphureæ naturæ, ei imposuit, quæ aquam in corpus coagularet, quæ quidem duo, cū non possent inseparabiliter coniungi, atque in vnum conuerti, accessit tertia quædam substantia, de genere Sa-
quod

lis, quam Philosophi vocauerunt, Sal sapientiæ, quod quidem, quandiu rei inesset, nulla fieret partium separatio. Ad hæc tribus istis, nempe Mercurio, Sulphuri & Sali, seu Aquæ, Igni, atq; Terræ, quib. & Aër est inclusus: **DE** vs, per mādātum suum, alios tres subtilissimos immiscuit, scilicet Colōrē, Odorem, Saporem; qui mixturam illam, in essentia sua, conseruarent; neque dissolui eam, aut corrumpi, aut in nihilum redigi paterentur, quandiu ei inessent; quibus separatis, sequeretur protinus compositi dissolutio, & interitus. Illos autē tres spiritus quintæ essentia nomine insigniuerunt, sicque intellexerunt, omnes res creatas, ex composita ista mixtura ortum suum sumere, tam homines, quàm bestias, aut inanimata, & insensibilia, vt arbores, herbas &c. Mixturam verò istam non esse in rebus omnib. æquali proportionē diuisam: quin & aliam, mixturæ huic, virtutem Deus, per mādātum suum, infudit, nempe vim seminalem, facultatemque similem sui, iuxta spiritum suum, & naturam procreandi. Cui insuper, ex cœli, astro-
rumque, & Planetarum influentia, accessit, per **DE**i mādātum, essentia, incrementum, status & declinatio: per quos gradus, singula ad terminum suum perducta, in eam tandem naturam reuerterentur, ex qua primū fuerant composita. Ita, vt pro cuiusque natura, aliud alio vel citius, vel tardius, ad incrementi sui finem, perueniret. Rursum, quæ in statu suo, vel longiori, vel breviori tempore permanerent. Omnia tamen semel, ab initio, per medium ad finem, naturaliter contenderent. Ex hisce omnibus, intelle-

Triaprincipia, Sal, Mercurius, Sulphur.

xerunt Philosophi, nullum in DEI creaturis defectum esse posse: sed omnia perfecta, completaque debere esse. Ac proinde DEVM, cum in primam suam essentiam cuncta fuerant reuerfa, ad quam ab eo sunt creata omnia restauraturum, atque in supremas suas vires perducturum, vt nulla deinceps in creaturis fieri possit mutatio: scilicet, in eadem essentia in æternum sint permansura. Hanc autem rerum omnium conuersionem, perfectionemque, absque vlla alieni alicuius oppositione, diuino artificio, perse, & ex propria rei creatæ natura, perfectum iri: habent namque singulæ res creatæ propriam suam medicinam; vt ex superioribus patet, vnde constat, ad rem aliquam, ad supremas suas vires, perducendam, nihil opus esse externi aliquid adhibere, scilicet ad rem aliquam perficiendam, vnā duntaxat rem requiri, tam in opere minerali, quam vegetabili, & animali. His omnibus ritè perpensis, cœperunt bonam concipere spem, fore, vt subtili naturæ indagatione, tandem inuenirent rem aliquam, ex qua medicinam possent extrahere; cuius beneficio spiritus, & corpora, in verum Solem, aut Lunam transmutarentur.

*Lapidis
materia*

ERgo, de perfectæ huius medicinæ materia, cogitantes, intellexerunt, eam de Solis, vel Lunæ natura, ac genere esse debere; si spiritus, ac corpora in Solem vel Lunam essent mutatura: simile namque, sui simile generat, equus, equum: bos, bouem: auis, auem &c.

&c. Iam verò, cum, in rerum natura, nihil Auro perfectius, à Deo creatum, viderent: utpote, quod neque igne, neque vlla alia re posset destrui, Solemque, in nouissimum vsque diem, absque vlla declinatione, in statu suo esse permanfurum; in Sole medicinam hanc latere, sunt arbitrati. Itaque, ut opus suum ad supremas suas vires perducerent, Lunam Soli tanquam marito, uxorem vinxerunt, ad Lapidem suum, ex utroque eliciendum; non quod eum ab alterutro non possent elicere; sed quod naturam putarent sequendam, quodque vererentur, ne Sol, propter suam perfectionem, ad subtilitatem, cum operi esset impositus, clam euolaret in Lunam, quæ eum non aliter, quàm vxor maritum, amore complectitur, cuiusque partes crassiores sunt, ac magis terrestres, æquali proportionem admisceretur, ad subtilitatem eius moderandam; eumque, medio caloris, ac frigoris, siccitatis, atque humiditatis temperamento, retinendum. Sed neque ignorarunt Philosophi, ista duo corpora dura esse, naturamque, supremam eis manum addidisse, neque in eis amplius quicquam operari: quoniam, ad summam perfectionem, ab ea sunt deducta: quod etiam, ex vulgi, de iis corporibus, opinione, est intelligere; cui à natura datum est, ut semper optimum quodque diligat; adeoque id est excellentissimum animi naturæ donum, supremæque virtus, ut pretiosissimis rebus delectetur. Quod, tametsi ita est; tamen hæc

duo corpora non ita sunt à natura fabricata, ut omnino destrui non possent; quandoquidem arte, atque humana industria, in primam suam naturam simplicem, inque aquam possint reduci; ac porro, ex propria sua natura, in meliorem transponi. Quam ad rem, primum destruendum est, quidquid natura in iis est operata, in eumque statum sunt reducenda, in quo fuerunt, cum primum in iis natura coepit operari: sequenda, inquam, est natura; & quemadmodum illa, res omnes in lucem perductas, primum ad iustum suum incrementum, tanquam manu duxit; demum in sanitatis statu, alias aliis conseruauit, ac tandem in primam sui materiam reduxit, ita, & in hac arte, duo ista corpora, retrogrado ordine, per gradus sunt tractanda, donec in primam sui materiam scilicet simplicem, ac uniformem aquam sint reducta; quod, cum fuerit ventum, ad ea in supremam suam perfectionem perducenda, relicto naturæ ordine; *Deus*, in suis operibus, est imitandus.

*Quatenus
fit subse-
quenda
natura
quatenus
non.*

Primum, quod necesse fuit ad dissoluenda naturæ opera, dura emollire, sicca humectare, humida exsiccare; leuia in grauem, grauia in leuem, calida in frigidam, frigida in calidam, amara in dulcem, dulcia in amaram naturam mutare. Vnde Aristoteles: Fac ex leui graue, & ex graui leue, ex aëre terram, ex terra, aërem, ex igne aquam, ex aqua ignem, ex dulci amarum, ex amaro dulce, & artis huius magisterium fueris assequutus. Primus ergo veterum labor fuit, ad naturæ opera dissoluenda,
nem-

nempe duo ista corpora, quod dura essent, emollire, idque per opus quoddam, quod destructionem nominauerunt: & quod eadem corpora essent sicca, humiditate eorum intus conclusa, adeoque firmiter compacta, ut nulla ignis vis in eorum partes posset agere, aut penetrare; proximum erat, ea humectare, & in aquam resolvere.

Cum autem ea corpora tam compacta, & à *Putrefa-
tio.* natura in se conclusa, viderent, non nisi per putrefactionem aperiri, & dissolui posse; Huic operi, secundum in arte locum attribuerunt, cui & alia duo accesserunt, nempe solutio per distillationem, congelatioque, vegetabilis materiae adiumento, quæ tamdiu fuerunt repetenda, *Solutio &
distillatio.* donec in primam suam naturam, hoc est in simplicem aquam essent redacta; in qua erant, *Solutione
facta non
amplius
naturam,
sed Deum
sequi o-
portet.* cum primum natura in eis coepit operari. Atque haec tenus naturam, in horum corporum solutione, imitati; aliam deinceps viam quandam sibi ineundam viderunt. Namque, cum intelligerent Deum, ex terrâ aquam fecisse, ita ut terra, & aqua vnum essent: idem & ipsi fecerunt. Et rursus, quemadmodum spiritum ex corpore extrahit, eumque repurgat igne, ut repurgatus in Cælum feratur, corpus autem destruitur; itidemque in claram, & subtilem materiam reducatur. Ita & ipsi Deus imitantes, duobus maximè processibus materiam suam simili modo tractarunt, nempe sublimationem, quâ spiritum ex corpore extraxerunt & repurgarunt & reuerberatione seu calcinatione, & quæ eam sequitur necessariò solutionem qua corpora ipsa à

M iij.

suis facibus rectificarunt. Hisce per ignem atque aquam absolutis : ea Dei opera quæ nouissimo die futura credimus, sunt contemplati. Nempe quandiu Deus animam in proprium suum corpus glorificatum sit infusus, eaque tam firmiter nexu colligaturus : ut post eam fixationem nulla deinceps in ea cadere possit mutatio, sed in æternum inseparabilia sint permanens. Unde futura sibi Dei opera imitanda viderunt, si Lapidem suum ad istam glorificationem vellent perducere. Hic verò cum animaduertent si Lapidem suum in eum perfectionis gradum perducerent, in quo post nouissimum diem res omnes sunt futuræ, nullam iam perfectionem fieri posse : Ita namque glorificatus, ad eum terminum peruenisset, ad quem à Deo fuit creatus, cumque res omnes ad eam perfectionem fuerint perductæ, ad quam sunt ordinatæ nulla deinceps futura est generatio : neque vlla inerit rebus virtus seminalis, quam generationis terminus erit completus. Cum inquam istud animaduertent, cœperunt cogitare quomodo Lapidi suo, vim seminalem infunderent. Itaque æqualem partem Solis vel Lunæ subtilem redditam, cum glorificato, purgatoque corpore congregarunt. Hanc additionem vocarunt Fermentum, sicque perrexerunt futura Dei opera imitari, spiritum iusta proportionem corpori infundendo, eaque duo in dissolubili nexu simul colligando. Itaque duabus operationibus, inceratione nimirum, & fixatione : quibus tandem Lapidem suum omnibus suis numeris absoluerunt ; ut eius beneficio,

cio, quidquid luberet, perficerent. Vnde, supra modum gauisi, gratias Deo egerunt.

Iam res postulat, vt sublimandi rationem tibi expediam, & quomodo, quaque de causis, & per quam materiam singulos spiritus sublimare oporteat. Nam & in omnibus trium ordinum operibus, & in Elixire, & in Ladide requiritur sublimatio non vnius generis: sed, pro operum varietate, multiplex & varia. Quare necesse est sublimationum naturam ac diuersitatem, ritè perspectam habere, vt singulis operibus sua possit accommodari.

Prima igitur occurrit sublimatio Arsenici, & Auri pigmenti, quorum vnum ad rubrum est, alterum ad album. Est & Arsenicum quoddam rubeum, vel flauum. Sunt tamen omnia de genere Auripigmenti, vel Arcenici: habet enim Arsenicum Auripigmenti naturam, in eaque conueniunt; licet colore differant: vnde vno ad album, altero ad rubeum vtimur. Est autem in his duobus Lapidibus, spiritus quidam nimis subtilis, qui magna industria ab iis separandus. Is namque operis fixationem impediret, quemadmodum & eorum sulphur combustibile, opus igni admotum combureret, ac destrueret: vnde & illud ab iis separandum: quin & materia quædam iis inest crassa, terrestris, ac sæculenta, quæ & ipsa opus corrumperet, ac medicinæ ingressum impediret. Porro, adhæc omnia separanda, necesse est duos istos Lapidēs, cum sæce quadam, seu materia, quæ fixa sit, & ad se trahens, & ne ipsa spiritus fiat apta, commisceri: fixa inquam, vt præfixo-

M iij

rum natura, quæ non faciliè, a se diuelli patitur, id quod est volatile, cum ei est permixta: mediū spiritū, qui nobis ad opus est futurus, apud se retineat, donec subtilis, ac volatilis ille spiritus auolarit, ad se trahens, ne medius spiritus nimis altè in vase eleuetur, scilicet ad summum, ad quatuor digitorum altitudinem conscendat: vel in fæcum superficie permaneat, nihil rei ex se se dans, neque spiritus fieri apta, neque vnà cum medio spiritu ascendat: sed is simplex ac purus maneat, ne quid in opere peregrini admisceatur. Ad hæc, materiam illam, per quam dicti lapides sunt sublimandi, necesse est frigidam esse ad combustibilis sulphuris calorem compescendum, ne in sublimatione spiritus destruat ab eoque tamen separetur: & siccam, vt eiusdem sulphuris pinguedinem ita temperet, & apud se retineat, ne ex fæcib. possit separari: & cum medio spiritu in altum euolare: quin & vase sublimatorio opus est, alto, & longo, vt subtilis, ac volatilis ille spiritus, caloris prorsus impatiens, in vasis summitatem possit ferri: vt ibidem frige factus, se contineat, faciliusque à medio spiritu separetur, & igne admodum lento, vt idem ille spiritus subtilis in superiorem sublimatorii partem sit eleuatus, antequàm medius ex fæcibus emergere incipiat: vnde antequàm ignis gradum adaugeat, necesse est, dempto alembico, subtilem illum spiritum eximere, ne vel vehementiori calore, super fæces, recedat; vel cum vasa aperientur, omnia simul commisceantur. Separato igitur dicto illo spiritu, ignem dato vehementiorem, ad medium spiritum, ex fæcib. extra-

extrahendum : quo facto ; id quod sublimatum est , rursum cum fæcibus suis misce , & fac per omnia vt prius : hancque sublimationem repete donec nihil amplius subtilium spirituum ascendit : tum medium spiritum per se solum ponito sublimandum , vt videas , an quid adhuc ex subtili spiritu sit permixtum , quod semper est separandum , nec non an quid ex combustibili sulphure , & fæcibus in fundo sit permansurum. Quod si fiat , tam diu sublimationem istam repete ; donec neque vlli spiritus subtiles ascendant amplius , neque vllæ fæces relinquantur : sic namque habebis medium spiritum purum , & vt operi accommodetur , præparatum. Porro ad Mercurij sublimationem , necesse est , cum ante omnia præparare , cum Sale & Aceto , per quatuor aut quinque horas , in mortario ligneo , terendo cum pistillo itidem ligneo : deinde aqua calida abluendo , & cum nouo aceto & sale terendo , vt prius : donec vllam amplius ex se nigredinem reddat ; sed instar speculi clarus & perlucidus maneat. Hoc facto , recipe salis communis semel in aqua soluti , & in balneo , ad retinendos spiritus , congelati , ℥.ij. salis Armoniaci ita sublimati , vt nihil in fundo relinquatur , ℥.ij. Mercurij ℥.i. Misce omnia , & super marmor siccum cum ☿ , vsque ad inuisibilitatem tere ; pone sublimationem in vase ad id apto , cum alembico , & receptaculo , igne primum per viginti quatuor horas lento. Deinde per id spatium fortiori : deinde ita vehementi per idem spatium , vt certus sis Mercurium totum esse sublimatum. Tum vase
per

per se frigefacto, Mercurium sublimatum exime, & cum nouo sale, vt suprâ præparata, sublima; eadem prorsus ratione, vt prius: Idq; semper nouo sale repete, donec Mercurius sublimatus instar cristalli perluceat. Hunc Mercurium ita sublimatum super marmor in puluerem subtilem tere, latóque vitro, aut vase lapideo, impositum in calcinatorio spirituum furno, colloca, ignemque per sex hebdomadas subijce: cuius gradus sit, vt interius furni cœlum, manu tua non valeas contingere. Post hoc tempus exime, atque in huius modi sacco suspensum, subiecto vase vitreo, in humida cella colloca: & totus in aquam claram & perlucidam resoluetur, quæ Metalla omnia dissoluit, & in extremam suam perfectionem perducit, & quodcunque corpus in ea solueris: Metalli fæces protinus in fundum cadunt. Etenim hæc Mercurij aqua eius est naturæ, vt nihil soluat, nisi quod sibi est simile. Quod autem suæ naturæ non est, in fundum patitur decidere. Itaque poteris subtili inclinatione, clarum effundere, aut abstrahere, fæcibusque abiectis, claram Aquam in cucurbita vitrea, cum suo alembico, & receptaculo ad humiditatem abstrahendam, distillare, ac deum ignem augere, & Mercurius tunc in alembicum sublimabitur, quem, ea ratione recupera- bis, licet pondere aliquantulum diminutum. Postea Metallum tuum ex poculo exemptum, in corpus reduc, eritque metallum clarum, purum ac pulchrum, siue Venus, siue Iupiter siue Saturnus, siue Luna fuerit. Quod quidem magnum est in arte nostra arcanum. Argentum
vium

LAPID. PHILOS. THEORIA. 185

viuum verò ex alembico exceptum, iterum super Marmor tere, atque in sacco, loco humido, suspende, & rursùm in claram, & perlucidam aquam soluetur. Quàm metalla omnia, quæcunque tandem sint, in vnum poteris conuigere, frustra que Metallorum, aut partes fractas, ita connectere, vt ne fracturæ locus appareat, & ibidem tam firmiter, quàm alio loco cohereant. Sunt & aliæ in hac arte virtutes occultæ, quas certis de causis non describo. Id tamen dico, magnum id esse in natura arcanum, de quo gratias age.

Libet nunc Lapidem, qui ex solo Sole conficitur, describere, quo nulis ab hominibus, excogitari potest pretiosior. Scito igitur, Solis vnam esse naturam, vnamque speciem metalli, partium expertem; simplex est, & purus & tamen vnum genus factum in se continet, occultatum, quod potest arte & tinctura tam alba quàm rubea, auferri: & tametsi vnam dico Solis esse materiam, potest tamen in duas partes, & in species sibi contrarias, separari. Sol species est quædam metalli, à natura ita elaborata, vt nihil eo perfectius in rerum natura reperiatur, neque quicquam ad vnitatem, naturæque simplicitatem, propius accedat; vnde nec igne potest destitui, nec terra putrefieri, nec aëre corrumpi, sed in æternam incorruptus, integerque manebit: Vnde vulgò fixum esse dicitur: non quod quicquam à natura omnino fixum sit procreatum: scilicet quod Sol arte fixari possit, quemadmodum & alia pleraque. Neque enim Deus, hoc naturæ concessit, vt quicquam

*Natura
Solis de-
scriptio.*

simplicis naturæ procedat. Quod enim fixum est, illud est æternum, neque ulli mutationi, vel in peius vel in melius obnoxium: sed in æternum naturam suam retinet. Sic cœlum fixum est, ac in æternum in sua fixa essentia, ac simplici conseruabitur: & DEVS, nouissimo die, quidquid creauit, fixum faciet; vt vno in statu in perpetuum maneat. Itaque nihil à natura est, vsque adeò fixum, quod non arte solui possit: quemadmodum hoc libro perspicuè docebimus. Natura sic in Solem est operata, vt non possit vna eius pars sublimari, & altera in fundo relinqui: neque enim in eo est terra, quæ non ita cum tribus elementis sit vnita, vt cum iis vnum sit, omnis impuritatis, ac corruptionis expers: nec non interstitij, quo partes à se mutuò disiungi possint. Terra æque est subtilis, atque ignis, & aër: neque inter ea, vlla intercedit corruptio, quæ partes à se mutuò separatas teneat: vnde necesse est eas vel simul in fundo manere. Potest Sol, arte vel totus sublimari, vel totus fixari, vt in æternum in fundo fixus maneat, neque vnquam fiat volatilis: neque possunt ex Sole, quemadmodum ex reliquis rebus, 4 Elementa separari, quod inter ea nullum sit intermedium quo partes eius à se mutuò disiungantur vt supra ostendimus.

*Solaris cœ-
peris pro-
cessu.*

Itaque ad pretiosissimū, verumque Lapidem Philosophorum ex Sole duntaxat conficiendum: & duas Marchas puri Solis, in tenues laminas deducti, & in frustula concisi: cæmenta 24. horis cæmento regali, cui aliquantulum sulphuris & salis armoniacj admisce; tum exime,

funde: & rursum in tenues laminas deduc: tum
 camenta per omnia, vt prius: idque ad mini-
 mum fac ter, aut quater, donec certò scias, So-
 lem tuum ritè esse purgatum. Quem deinde sol-
 ue vulgarj more, in aqua forti, ex salisp. p. 2.
 salis armoniacj & vitriolj ana p. 1. confecta,
 aut ex salpetra & vitriolo duntaxat, in qua po-
 stea sal armoniacus sit dissolutus. Solutione fa-
 cta, protinus aquam communem ter quater in
 distillatam ei affunde, ac per mediam horam ad
 ignem bulliat, tum refrigeratum per duos dies
 quiescat, & Sol in fundo residebit, cui aqua per
 subtilem separata inclinationem, nouam affun-
 de & rursum bulliat, vt prius; idque fac ter, aut
 quater, dum certus sis puluerem tuum à spiritib.
 aquæ fortis probè esse ablutum, quem deinde,
 aut in cinerib. calidis exsiccatum pondera, &
 in 2. p. diuide ad duo contraria; ex ijs instituen-
 da sublimatio, nimirum quâ vna pulueris tui
 pars volatilis, ac spiritalis reddetur, & fixatio,
 quâ pars altera corporalis euadet, & fixa: vtrâque
 tum in suo gradu ita subtilis, vt nihil ijs fieri
 possit subtilius. Quod, antequam fiat, intrinse-
 cum eius foras est producendum, vt crassæ fæ-
 ces, quæ in interiori eius parte latent, ab eo
 possint separari, & subtilis Lapis ex eo compo-
 ni; quod alioqui fieri non potest. Post autem fi-
 xationem, instituij debet opus sublimationis,
 quo puluis spiritalis est reddendus, quia ante
 omnia aperiendum est, quod natura occlusit, ac
 prorsus dissoluendum, quod natura est operata.
 Denique puluis in eum statum reducendus quo
 erat, cum natura primùm in eo cœpit operari;

tunc enim ad Lapidem ex eo conficiendum, est
 pręparatus. In altera pulueris parte, quę corpo-
 ralis ac fixa est reddenda, ibi primum opus ag-
 grediendum, vbi natura defuit, vt vnum alteri
 prorsus sit contrarium. In illo enim naturę o-
 pera sunt dissoluenda; in hoc verò arte supplē-
 dum, quod naturę deficit. Neque enim natura
 vltius ad operandum commouetur, quàm vt
 rem in eum statum perducatur, ad quem à Deo
 est ordinata. Nobis verò ibi incipiendum est,
 vbi natura defuit, resque ad suam summam per-
 fectionem perducenda: ita vt intrinsecum eius,
 extrinsecum fiat, faciesque tam interiores,
 quàm exteriores ab ea separentur, ac proinde
 subtilis fiat, ac fixa, ad Lapidem ex ea conficien-
 dum. Quam ad rem duo ista contraria opera re-
 quiruntur necessariò, vt vna Solis pars spiritua-
 lis fiat ac volatilis; altera corporalis ac fixa: quo-
 niam vel totus ascendit, vel totus in fundo fixus
 manet, nec vllam post se terram relinquit: vt an-
 te docui. Et quicumque aliam methodum quę-
 runt, errant, nec Philosophorum mentem asse-
 quuntur. Scito ergo, Solem in duo duntaxat
 posse separari, albedinem nempe, & rubedi-
 nem: quarum hæc, cum adhuc in sua crassitie
 est, extrahitur arte, vt totus fiat albus: Illa, non
 nisi cum intrinsecum eius in extrinsecum est
 conuersum, ab eo separatur, vt totus ruber ma-
 neat. Sol namque in interiori suo, Luna est, &
 Luna Sol in interiori suo: sed Luna infirma est,
 debilis & imperfecta. Vnde non facilè ex ea
 perfectus Lapis conficitur. Qua de re non est
 hic tractandum, cum in hoc opere non de Lu-
 na,

*Sol in al-
 bedinem
 & rube-
 dinem se-
 paratur:
 id est in
 tincturā,
 & cor-
 pus albū.*

na, sed de Sole duntaxat sit quaestio. Ergò vt semel opus aggrediamur.

A Ccipe salis petrae in aridum puluerem ex-
 siccati, & salis armoniacj ana, partes æqua-
 les, misce simul, & rectè incorpora, ac secun-
 dum artem, aquã ab ijs distilla, receptaculo ad
 rostrum alembicj, initio non admodum strictè
 adlutato: ne syluestres, ac ventosi spiritus, qui
 insunt materiae, receptaculum disrumpant: qui-
 bus expulsis, postquam aliquantum cœpit di-
 stillare, poteris receptaculum ad Alembici ro-
 strum forti luto aptare. Huius aquam habeto,
 ad minus sesquiquartam Coloniensem, quo-
 niam magna eius quantitate tibi erit opus. In
 hac alteram tui pulueris partem, in cucurbita
 vitrea solue, quam cum alembico & receptorio
 adlutato, pone in balneo non calidiore, quàm
 vt manum in eo possis ferre. Sit autem in sum-
 mitate alembici paruum foramen, cui in fundi-
 bulum vitreum imponatur, per quod cum erit
 necesse, aqua fortis possit infundi. Sic eo, quo
 dictum est, calore, noctu, diuque distilla, &
 cum aqua fortis tantum, non tota fuerit abstra-
 cta, tantum nouæ affunde, quantum erat prius,
 cum Sol in ea solueretur: & cum rursus inspif-
 sare incipit, nouam iterum affunde, idque con-
 tinua ita lentè distillando. Hoc fac ter, ac tertio
 ad siccitatem vsque distilla, tumque balneo re-
 frigerato receptaculum à rostro separa, & cera
 occlude, & materiae tuae ex cucurbita exemptæ
 3. aut 4. p. impone in vas vitreum; eique aquam

*Processus
ad Solem
spiritali
sandum,*

*Solis se-
cunda so-
lutio.*

communem distillatam affunde, atque in cinerib. per mediam horam bulliat, tum per se refrigeratum. 24 horis quiescat, & in vitri fundo pulvis residebit, à quo subtili inclinatione aquam separa, & quod adhuc est reliquum, lento igne desicca; tum aliquantum eius pulueris super candentem Lunæ laminam proiice, & vide an fumum aliquem emittat, à quo, vt, propter summam subtilitatem, letali, tibi caue: quod si totum in fumum abeat, signum est Solem abūde esse spiritualement redditum, ad sublimandum. Quod si parum, vel nihil fumet, ac super candentem laminam aliquantum eius remaneat, alembico cucurbitæ imposito, adlutatoque recipiente, iterum ei aquam fortem infunde, distilla & per omnia fac, vt prius, donec totum a candenti lamina euolet. Tunc cucurbitam ex balneo exime, ac materiæ capaci vitro impositæ, aquam communem distillatione prorsus defæcatam affunde: & bulliat in cineribus per horam vnā. Ac postquā tum per se refrigeratum, duob. diebus ac noctib. requieuerit, pulvis in fundo residebit, à quo aqua per inclinationem, aut filtrationem separata, aliā aquam communem distillatam affunde, & postquā probè moueris & mīscueris, bulliat, vt prius, resideat, separa aquam, vt supra; & quater, aut quinquies reitera per omnia, vt prius; donec probè scias puluerem tuum à spiritib, aquæ fortis benè esse ablutum: quem deinde in phiala vitrea ad solem aut ignem lentum sicca, eritque ad sublimandū præparatus, reclusus, ac spiritualis redditus, in eum statum reductus, in quo erat, cū natura prius

prius in eo cœpit operari; licet non in eundem gradum, quod minimè non est necesse. Nam tamen ipsam materiam haberemus ex minera, qualè natura, cum in ea opus suum aggreditur, inuenit: non tum ex ea Lapidem possemus producere. Est ergo materia reclusa, & spiritalis reddita in meliori gradu, quàm quum natura eam tractandam acciperet: fuit autem perfectū corpus, & ad summam suam perfectionem perductum, ut naturæ nihil amplius restaret in eo absoluendum. Et quamuis id à nobis apertum est, & spirituale redditum, quod à natura ita erat compactum, ut cuius igni atque examini resisteret, retinet tum in se perfectionem & virtutem, quæ, antequàm recluderetur, & spirituale fieret, erat præditum. Neque enim, eò quòd spirituale sit factum, quicquam ei decessit, sed accessit potius: & siquidem, nisi esset corpus absque vllò vitio perfectum, quomodo fieri posset, ut Lapidem ex eo produceremus, qui omnia corpora mortua viuificet, impura repurget, dura emolliat, & mollia induret, quoniam omninò naturæ repugnat, rem perfectissimam ex re imperfecta, & impura extrahere. Vnde falluntur, qui in rebus impuris, aut imperfectis, atque impuris metallis; lapidem quærunt. Conantur enim id ex iis extrahere, quod iis non inest. Quare non potest Lapis aliunde extrahi, quàm ex corpore omnium, quod D E V S creauit, perfectissimo in rerum natura, quo nullum in mundo inueniri possit, æquè perfectum, & quod nulla re possit destrui. Sed quò quis id magis conetur destrue re, eò materia fiat nobi-

lior atque subtilior. Talis verò est Sol, qui propter suam simplicitatem, non, vt omnes alia materiae, in plures, sed in duas duntaxat partes, rubedinem nempe, & albedinem potest separari. Quod si omninò fieri non posset, intelligeretur Solem simplicem esse; ac proinde Lapidem ex eo fieri non posse. Sol ergò in duas partes diuisibilis, vnicuius Lapidis est materia, nec quicquam omninò peregrinū ei est admiscendum. Nihil autem est in rerum natura, quod Soli par sit, aut ad eius naturam accedat, eiusue sit generis, quicquid nonnulli dicant, mineralia quaedam de Solis natura esse. In quo ostendunt se Solem ignorare, quòd neque in mineris, neque extra mineras quicquam sit, quod cum Sole aliquid commune habeat, aut cum eo particeps. Quare etiam atque etiam vide, vt in opere Lapidis solaris omnia, quibus Solem vel soluis, vel coniungis, quàm diligentissimè ab eo separates; vt certò scias nihil peregrinum cum Lapide esse relictum; alioqui omnis tibi labor perierit. Sed quæret aliquis: an non ex Luna posset fieri Lapis? Imo verò ex omnibus rebus creatis, sed non is, qui omnia imperfecta metalla in verum Solem, aut Lunam sit transmutaturus, atque in infinitum projectionem sit factururus. Fieri quidem potest, vt longo tempore, magnoque labore, & ex Luna Elixir, seu medicina conficiatur, qua super Venerem, calcinatione demum, ablutionibus ac fusionibus ritè purgatam, projectionem faciat: sed nunquam eò poterit reduci Luna, vt Medicina vel Elixir ex ea confectum, super cruda, imperfecta Metalla possit

*Lapis
Philoso-
phicus ex
sola Luna
non confi-
ciunt.*

possit proici; cum tandem fucus, & fraus inesse deprehendatur. Potest tamen verius ita præparari, vt medicina ex Luna confecta, in veram Lunam transmutetur. Porrò ad medicinam ex Luna producendam, autè omnia nigredine sua, & morbis esset liberanda. Est enim & illa, vt reliqua Metalla, duobus morbis obnoxia, quos antequam sustuleris, plus quàm dimidia sui ponderis pars tibi perierit. Adhæc, quia corpus est frigidum, humidum, crudum, & in minera non satis coctum, persequenda tibi essent, quod nisi longo tempore, & magnis expensis fieri posset; ac tum demùm præparata esset Luna, ad medicinam, seu Elixir, seu Lapidem ex ea conficiendum, quod propter ponderis diminutionem, tanto adhuc sumptu tantoque labore, ac tam longo tempore constaret, vt tamen si artificii omnia ex vero succederent, ac projectio per eam fieret: tamen supputatis omnibus, ex ea re parum lucri sit redditurum. Quare expertis constat, ex nulla alia re, præpter quàm ex Sole, Solem, veram Philosophorum Lapidem esse conficiendum. Quod ita esse, tibi certò persuade. Iam verò, vt ad opus reuertamur, materiam tuam, huiusmodi cucurbitæ vitreæ satis densæ, imposito, adlutataque capaci galea, & receptaculo; ita vt spiritus, qui per quàm subtiles sunt, & lethales, nusquam possint euolare, in furno cinerum colloca; ita vt cucurbitæ vno transuerso digito duntaxat cineribus sit immersa, & tectâ furni marginibus probè adlutata, vt calor intra furni spatium coercitus, tectâ duntaxat furni feriat,

*Morbi
Lunæ,*

lutamentis siccatis, ignem subijce, primò lentum, deinde per gradus paulò fortiozem, vt materia sublimari incipiat, quod exiguo igne contingit : quem tum memineris in eodem gradu seruare, vt materia lentè & æqualiter sublimetur & cum videris tardius sublimari, augeto aliquantulùm ignem: sin omninò desinit sublimari, gradum eò vsque intende, vt vitri fundum candescat : quod si nec tum quidem quicquam amplius ascendit, sine vt refrigescat, demptoque alembico, sublimatam inuenies materiam, instar niuis albam, ac vitri instar perlucidam, quæ quidem est intrinsecj eius in extrinsecum conuersio. Porro in cucurbitæ fundo aliquantulùm fusci pulueris inuenies : quod in interioribus partibus latuerat, nihil aliud est, quàm fæcis genus quoddam, ponderis tamen non expers. Id igitur tanquam inutile abiice, & materiam tuâ cucurbitæ impositam, iterum sublima, vt prius: fæcibusque, si quæ sint (quod tum non arbitror) abiectis, sublimationem repete: donec materia instar cristalli sit perlucida, omnemque niuis albedinem superet: tum namque satis erit sublimatum: quo autem sæpius sublimatur, eò faciliùs, & lentiori igne ascendit, eoque spiritualior fit, & subtilior, ac etiam proiectionis subtilioris. Neque enim alia est Lapidis multiplicatio, quàm sublimatio, & distillatio sæpius repetita, quæ tandem reddi potest, vsque eò subtilis, vt vitrū: licet vno pede dēsius sit penetraturus, neq; vllis omnino vasis possit contineri. Et quicunque aliam multiplicationem quærit, vel intelligit, is artem ignorat. Cœterum sublimatione finita,

Sublimatus Luna color albus.

nita, sequitur materiæ calcinatio, hoc modo. Materiam tuam sublimatam, ad impalpabilitatem super marmor, pulverisā, impone phialæ vitreæ, quæ ignem ferre valeat, sūdoque sit lato, ac plano, materiæ superficiem penna, vel pede leporino, æquato. Tum in arcano furno, in quo spiritus calcinantur, colloca, primumque impone interius operculum, quod testam obtegit, quo forti luto, ne fundatur, adaptato, exsiccatoque, alterum ipsius furni operculum adluta, ac demum eo itidem exsiccato: tertium, quod furni marginib. quadrans, reliqua omnia opercula tegit. His actis, ignem furno subiice, primis sex horis valde lentum, quem deinceps de sex horis in sex horas ita augeto, vt post 14 horas ab igne primum accenso, manum tuam per quadratum illud foramen, quod in furni latere est, non possis absque noxa intromittere, & vas in furno suspensum, si madido linteo, ad baccillum aligato, contingatur, non aliter subrideat, seu crepet, quàm lapis calefactus, cum aqua vel sputum ei iniiceret. Hunc gradum per 40. dies continuo, bacillo subinde per foramen iniecto, vt de iusto gradu tibi constet: post id tempus furno per tres aut quatuor dies refrigerato, materiam tuam inuenies probè calcinatam, præparatamque, vt frigido & humido loco in claram aquā soluatur, siccoque calore iterum congelatur: quam quidē naturā opus est, vt Lapis in calcinatione acquirat, quando alioquin in simplicem aquam non posset reduci, nec postea distillari. cum tamen omninò necesse sit, vt subtilis reddatur, siquidem absque subtilitate ad projectio-

nem faciendam esset inutilis. Sic Lapidis materia, sæpius ex vna natura in aliam, arte, est transponenda: donec omnia opera in ea sint perfecta, quæ ad eius processum requiruntur: tãdemque ad eam naturæ perfectionem sit perductus: vt nulla arte, vel in peiorem, vel in meliorem naturam possit traduci: sed in suo statu in æternum maneat. Iam verò materiam distillatam, in aqua communi dissolue. Posset quidem marmor instructo, 8, vel 9 duorum spatio per se solui: sed propter puluerem & sordes, quæ sæpe incidunt, ipsamque aëris, & humiditatis impuritatem (cui ne attracta sit solutio) præstat dictam materiam, vt pura conseruetur, huiusmodi vitro, cum operculo itidem vitreo, ad orificium adlutato, imponere: eique interdum non nihil aquæ sæpius distillatæ; vt nullas post se sæces relinquat, infundere, totaque, propter subtilitatem suam facilè in aquam soluetur: quod id quod subtile est, facilius & minori humiditate, quàm id, quod impurum est, & crassum in aquam reducitur. Porro, materiam tuam hoc processu, absque vllis peregrinis, corrosiuis, in simplicem aquam reductam, adlutato ad rostrum, quod in ventre vasis vides, receptaculo, pone in cinerib. & aquam communem ad siccitatem vsque ab ea distillatum dempto operculo, tãtum aceti pluries distillati materiæ affunde, quantum ad eam soluendam requiratur: idque adlutato rursum operculo per balneum, tepido calore abstrahere, & nouies affunde, & distilla, vt prius, idque nouo tãdiu aceto repete, donec materia non amplius congeletur, sed instar pulchri olei maneat. Est

nary

LAPID. PHILOS. THEORIA. 17

namque eius albedo foras producta, & rubedo intro compulsa. Sic Lapidis materia saepius transmutanda est, & modo in terram modo in spiritum & modo in calcem, modò in aquam, modò in oleum. Etenim si in initio non fuisset aperta, quo modo potuisset sublimari? Si deinde non calcinata quomodo in aquam simplicem solui? demum si in oleum conuersa, quomodo distillari, ac subtilis reddi, vt virtutem acquireret, metalla omnia in Solem aut Lunam transmutandi? Atque hic est, quod Philosophi, pro varia huius materiae natura, varia ei nomina indiderunt: apertam namque, & spiritualem redditam, vocauerunt rem vilem: sublimatam, serpentem, ac rem venenosam: calcinatam, Sal: solutam, aquam, ac rem, quae vbique locorum inuenitur: in oleum reductam, rem viscosam, vbique venalem congelatam terram, pauperibus & quae ac diuitibus communem: albedine ab ea abstracta, lac virginis, ac rem albam, distillatamque: eius rubedinem, ac rem rubeam; & sic deinceps, prout materiam in diuersas naturas, conuertebant, ita variis nominib. eam appellarunt. Ergo materia in clarum, atq; album oleum redacta, vas tuum ex balneo exemptum, colloca in cineribus, atque magnum receptaculum, quod in ventre itidem rostrum habeat, adluta: Neque enim amplius per Alembicum est distillandum, ne crebris transmutationibus, ex materia aliquid depereat: sed huiusmodi rostrata receptacula, alternis vicibus cineribus sunt imponenda: vt materia sola, rostrorum apertione, ex vno in alterum distilletur. Itaq; lu-

N iij

to, quo & orificia, operculum, & receptaculi rostra sunt lutata, exsiccato, ignem subtrahe, primo lentum, deinde fortiolem, per gradus, donec videris albissimum spiritum guttatim in receptaculum ascendente: tum gradum serua, dum amplius non distillet: tunc augeto ignem, & obserua diligenter, an nulli spiritus albi amplius ascendant, nullæque guttæ per vitri rostrum decendant: tum vbi per se refrigerit, receptaculum probè obstrue, & habebis in eo spiritum album, ab oleo rubeo separatum, ac proinde materiam in duas partes diuisam. Restat vt singulas partes ad eas subtiles reddendas, per se distilles. Quando vtraque tam rubea quàm alba, crebris distillationib. vsque eò euadet subtilis, vt earum proiectio in infinitum se se extendat. Atque hæc vera est, & vnica Lapidis multiplicatio: neque vlla alia excogitari potest. Etenim quando Lapis ad summam suam virtutem est semel perductus: nulla deinceps in eum cadit mutatio: neque in peius, aut melius potest traduci: sed in vno eodemque statu in æternum permanet. Vnde in quo Lapide, post perfectâ eius præparationem, adhuc sequitur multiplicatio, cum scitò non esse verum Philosophorum Lapidem, de quo hic agimus; sed aliquam aliâ medicinam, per quam non nego, quin fieri possit proiectio. Itaque istæ duæ partes, nempe spiritus albus, & oleum rubrum, vase, furnoque distincto, sunt distillandæ. Etenim pars alba lento: rubra non nisi fortiori igne ascendit: quam & hæc post tertiam aut quartam distillationem, facilius, ac leuiori igne incipit ascendere:

re:

LAPID. PHILOS. THEORIA. 199

re: quóque spiritualior & subtilior redditur, eò
tandem facilius, & minori igne distillatur. Hic
verò: illud diligenter notato, materiam, quæ
lento igne ascendit, admodum tenuem ac sub-
tilem fore: quæ tum, tamdiu est distillan-
da, redistillandaque donec rursus videat-
ur spissior atque ascensu difficilior euasura:
continuata nempe distillatione, materia tam
alba quam rubea, rursus densa ac demum du-
ra fieret, fortique igne subiecto, funderetur,
antequam euolaret, adeoque vna parte euolan-
te, potior pars per vitrum penetraret, & ibi pe-
riret. Quare materia tua cum paruo igne incipit
ascendere, & valde tenuis est ac subtilis; ac po-
stea videbis paulò fieri densiorem, ignisque gra-
dum tibi aliquantulum esse augendum; tum
scitò satis esse distillatam; quãdo distillatio post
id tempus, adhuc octies aut decies repetita, id ti-
bi vsu veniret, cuius modò mentionem feci. Sin-
gulas ergo partes separatas vitris impone, quæ
probè obturata, dum quis sit earum vsus, te do-
cuero, serua. Habes iam vnã tui pulueris par-
tem solaris præparatam, ac subtilem redditam,
ad Lapidem ex eo cõficiendum. Restat vt ad al-
teram veniamus, quam seruare te iusseram, ad
eam corporalem, ac fixam reddendam. Eam i-
gitur in reuerberatorio, flamma perpetuò ma-
teriam feriente, reuerbera, donec puluis instar
spõgiæ intumescat; deinde exempta, cum aceto
distillato, super marmor ad impalpabilitatem
tere, tum affusa magna aceti rectificati quanti-
tate, in capaci receptaculo in balneo calido col-
loca; vase prius bene concusso, vt materia cum

*Perfecta
distilla-
tionis si-
gna.*

*Processus
ad Solem
corporalẽ
flam red-
dendum.*

aceto ritè commisceatur: stet ibidem per 4, aut
 5. dies ac sabinde bacillo moueatur. Demùm
 facta residentia, quod clarum est, in aliud vas
 separa, idèmq; repete, donec tota materia
 sit soluta, nec quicquam in fundo relinquatur:
 Tum solutionem omnem, lento igne cinerum
 euaporando, in siccum puluerè congela. Tum
 rursum, dum intumescat, reuerbera, quod plus
 minus octo dierum spatio continget: cum Ace-
 to distillato tere, & in eo solue, vt prius, & con-
 gela, & tertio ad tumefactionè reuerbera, quod
 quatrduo ad summum continget, flamma non
 ita vehementi, vt materia fundatur. Hoc facto,
 cum Aceto rursum super marinor tere, in bal-
 neo solue, & congela: quarto reuerbera, dum
 intumescat: tum cum aqua communi distillata,
 tere, in eaque frigida solue; quod facillè fiet, ha-
 bebisque materiam Lapidis, absque vllius cor-
 rosui admistione, in aquam simplicem reda-
 ctam, quæ in humido frigore soluitur, & in sic-
 co calore congelatur: quod est materia Lapidis
 proprium: tumque intelligatur intrinsecù eius,
 hoc est albedo, in extrinsecum, hoc est rubedi-
 nem conuersam, & e cōtra. Iam verò materiam
 hoc modo, in simplicem solutam, in cineribus
 ponito congelandam, dum humiditas eò vsque
 sit consumpta, vt superficies pellicula tegi inci-
 piat; tum vas refrigeratum furnoque exemptum
 in cella frigida, & humida colloca; & materia
 instar salis petræ, aut aluminis candidi lapillos
 congelabitur. Quibus exemptis, quod reliquum
 est, dum pellicula rursus appareat, euapora, vt
 prius; iterumque congela, & euapora: & hunc
 pro-

*Solis re-
 uerberatio,
 solutio, &
 congelatio
 sepius re-
 perienda.*

processum continua, donec tota tua materia in Lapidem sit collecta. Hos omnes phialæ impositos, in cineribus calidis colloca; & protinus in aquam conuertentur. Quos ad siccitatē euapora, & habebis puluerem album, quem per duas, aut tres orationes dominicas, in reuerberatorio pone, eo calore, vt duntaxat rubescat, tum exime, vitreoque vasi imposito, aquam communem distillatam superfunde & viginti quatuor horarum spatio facile, extra balneum, in claram aquam soluetur, aliquantula fæce in fundo relicta, quæ quidem eius fæx est interior, neque à materia separatur, antequam eius intrinsecum in extrinsecum sit conuersum: hanc fæcem, vt inutilem, abijce, quemadmodum et eas omnes; quas in singulis solutionibus inuenies: neque enim fieri potest, vt in ignitionibus solutionibus & congelationibus. Materiam à puluere, & cineribus ita tuearis, vt non semper aliquid in ea incidat. Solutione perfecta, quod clarum est, per filtrum abstrahe fæcibusque nouam aquam distillatam affunde, & facta residentia, filtra, vt prius, fæcesque, nequid ex Lapidis tui materia perdatur, tamdiu aqua comuni ablue: donec certò scias, nihil amplius inesse. Porro omnes aquas tuas per filtrum abstractas, in vnum collige, & congela: tum per tres, aut quatuor orationes dominicas reuerbera vt prius; solue rursum, fæcesque ablue, distilla per filtrum, & congela: Hasque congelationes, solutiones & ignitiones seu reuerberationes, quotieslibet repete; quando per eas multum lucraberis: materiaque tandem ita subtilis potest reddi, vt si tribus aut

*Solis in
lapillos cō
gelatio.*

*Lapillon
rum, in a-
quam so-
lutio &
cōgelatio.*

*Solutio
ad facem
interio-
rem sepa-
randam.*

quatuor diebus soluta, in vitro relinquatur, vitrum sit penetratura. Quod, ne fiat, satisfuerit materiam decies septies, vel decies octies, reuerberare, soluere, & congelare. Quo facto, habebis puluerem præparatum, vt cum spiritibus misceatur, & vniatur: quem in pixide vitrea, ad vsum serua. Atque hæc est absoluta vtriusque partis materiæ tuæ ad Lapidem ex ea conficiendum, præparatio. Et quicumque alijs processibus ac via tentat: is errat, nec se ipsum intelligit. Possunt quidem ex Sole variæ fieri medicinæ, quæ magno cum emolumento, ac lucro projectionem faciunt. Sed Lapis physicus alia, atque hac, quæ hoc loco tradita est, ratione fieri non potest: quin & ex Sole ita præparato.

FINIS HVIVS TRACTATVS.

Iohannes iste Isaacus Hollandus vixit paulò post Arnaldum Villanouanum, & Raymundum Lullium, cuius Pater fuit insignis Philosophus, & Alchemistæ, vt eius Filius refert in opere Saturni. At Filius edoctus à Patre, longè superauit illum in omnibus scientiis. Si extarent eius opera, & in lucem mitterentur, Paracelsi opera sepelirentur. Hic ipse Isaacus Hollandus ille est, de quo Paracelsus vaticinatus est, dicens: *Et veniet post me Elias Artista, qui abdita rerum patefaciet.* Præuidebat Paracelsus Isaaci opera fore tandem manifesta; & peruentura ad manus Doctissimorum virorum. Quia verò pauca legentes de multis dubitare necesse est; ita etiam legendo, & nihil intelligendo in Paracelsi scriptis, ob vocabulorum obscuritatem; idem euenire necesse est. Cùm autem incidissem in Isaac

ci

ci librum de Opere Vegetabili; reperi, de verbo ad verbum doctrinam de Tribus Principiis, & de separatione quatuor Elementorum ab eodesumptam: vnde constat illum præcipua sua opera suffuratum fuisse, atque hinc inde expiscatum: vt, De gradationibus medicinarum, ab Arnaldo: Archidoxa, à Raymundo Lullio; ex sua arte operatiua: De Arcanis, à Rupefcissa. Nihil prorsus à se ipso, præter quàm vitia, & imaledicta. Synonima, quibus vtitur, à Doctissimo DOMINO Harlando Anglo tenet. A Tritemio varia. Si quis attentè Arnaldum legerit, & Raymundum in arte operatiua, animaduertet Paracellum istorum virorum truncasse, & sibi vindicasse, scripta. Legite Landfrancum; animaduertetis Paracellum ab eodem suam Chirurgiam desumpsisse. Cur non citat Arnaldum, capite de Paralyfi, de Galbaneto suo descripto, libro de morbis Tartareis? Plura alia sunt, quæ doctis viris relinquo inuestiganda. Pertæsus vitæ præsentis, aperio vobis studiosis viam, qua poteritis ad meliora, & faciliora peruenire; & alium Eliam Artistam expectare nolite, præter Isaaci Hollandi opera. Ipse enim tam apertè loquutus est, vt nihil supra. Vos interim, Lectores, Beneualete. Cal. Ianuar. 1608.

AVCTOR AD LECTOREM.

Candide Lector habes nostri monumenta laboris,

Quæ non obtulimus laudis amore tibi:

Ast, in star stimuli, dedimus, quæ pectora firmant;

Quæq; animum stimulent, ex hilarentq; iuuum:

Ut deinceps meliora tuo tu Marte, vel Arte

Præstes. Inuere, Lector Amice, Vale.

RERVM, TOTO MEMORABILIVM, INDEX.

BVSVS non tollit vsum	95	B. Brigidda	34
Acetū sumitur pro oleo incernatio	173	Bezoar qualis	9
Achillis Vmbra	37	Cabal. 8. 20. 36. 37. 40. 41. 42. 43. 44	168
Admonitio ad Le- ctorem	15	Calcinatio spirituum	168
Æsculapius	30	Camphora mirabilis præparatio, ad cancerum vlcera, &c.	74
Alchemia quid præstet 97. Bōmum Dei 108. Quid sit 116. Eius Arcanum laret in spiritibus	165	Carolus Doctoris Sorbonici famulus	
Alchimistæ fere omnes in materia lapid. errant	93. 105	Cancro, remedium	75
Alterantia frigida	} 21	Catharticum catholicū minerale	72
Calida		Chemia inter artes non postrema	85
Humida		Chiffre minerale quid	94
Angeli, quid possint	35	Chyron	30
Antimonij Magisterium	13	Clavis artis, est sol communis	164.
Aquæ Mercurialis rectificatio alia	143	Aqua communis facile soluitur	165
Aqua Mercurialis alia 145. Alia, qua Mercurius omnis à corporib. exeri- tur 146. Alia 147. Alia 148. Alia 149	149	Cōpendiorū Authores laudandi pag. 7	
Aqua salis Armoniaci	149	Conciliator	8
Aqua tingens, mirabilis	151	Costabæ. de Physicis Ligaturis	12
Aqua Alkali secreta	68	Corneus Agrippa	40
Aqua alia magnarum virium	70	Curandi via triplex	31
Aqua alia mirabilis ad obstruct. Hep. Lienis, Renum, &c.	71	D Amasemus	18
Aqua alia, Vlcera Tibiar. Lupum, cā- crum &c. sanans	70	Daemon meridianus quos mor- bos inferat. 32. Quid sit,	33
Aqua mercurialis magnarum viriū in Medicina	68	Daemonum potentia quænam	32
Aqua mirabilis ad Calculum	66	Deber, quid	33
Aqua Mercurialis 141. eiusdem re- tificatio prima 141. secunda 142		Denarius numerus	20
Argentū viuū, à Mercurio differt 17		Dionysius Areopagita	34
Arnaldus de Villanova 8. idem, de simplicibus 17. de Physicis Ligatu- ris	52. 86. 87. 94	Distillatio	179
Arsenici sublimatio	181	Duplex medendi via	17
Auicennæ opinio, de potetia incor- porea 34. item de lap. philo.	88	Disenteriz remedium	75
Autipigmentum.	181	Eduardus Kelleus Anglus celebris chimista	91. 139
Authores cōpendiorū laudandi pag. 7		Emplastrum ad sedandos dolores a- cerbissimos	74
Balsami formula	100	Emplastrum optimū ad vlcera &c. 73	
Balsamum præparandi formula 58.		Elixir, siue tinctura alba & rubra	108
Vries 59. Quibus morbis prodest	59	Enothea Petroniana	38
Balsamus artificialis	74	Epilepsia remedium	75
		Extras in fragatur Alchemistis	98
		Fermentatio	124
		Fermentum quid	180
		Fixatio	170
		Forma est principium actionis	35
		Fuessius Norimberg. Med.	19
		Galenus	8. 28. 29
		G Geber. magister magistrorum	109. 110
		Germania quib. abundet simplicib. 19	
		Hæroæ magice. Coraceia Callic- cia &c.	19

INDEX.

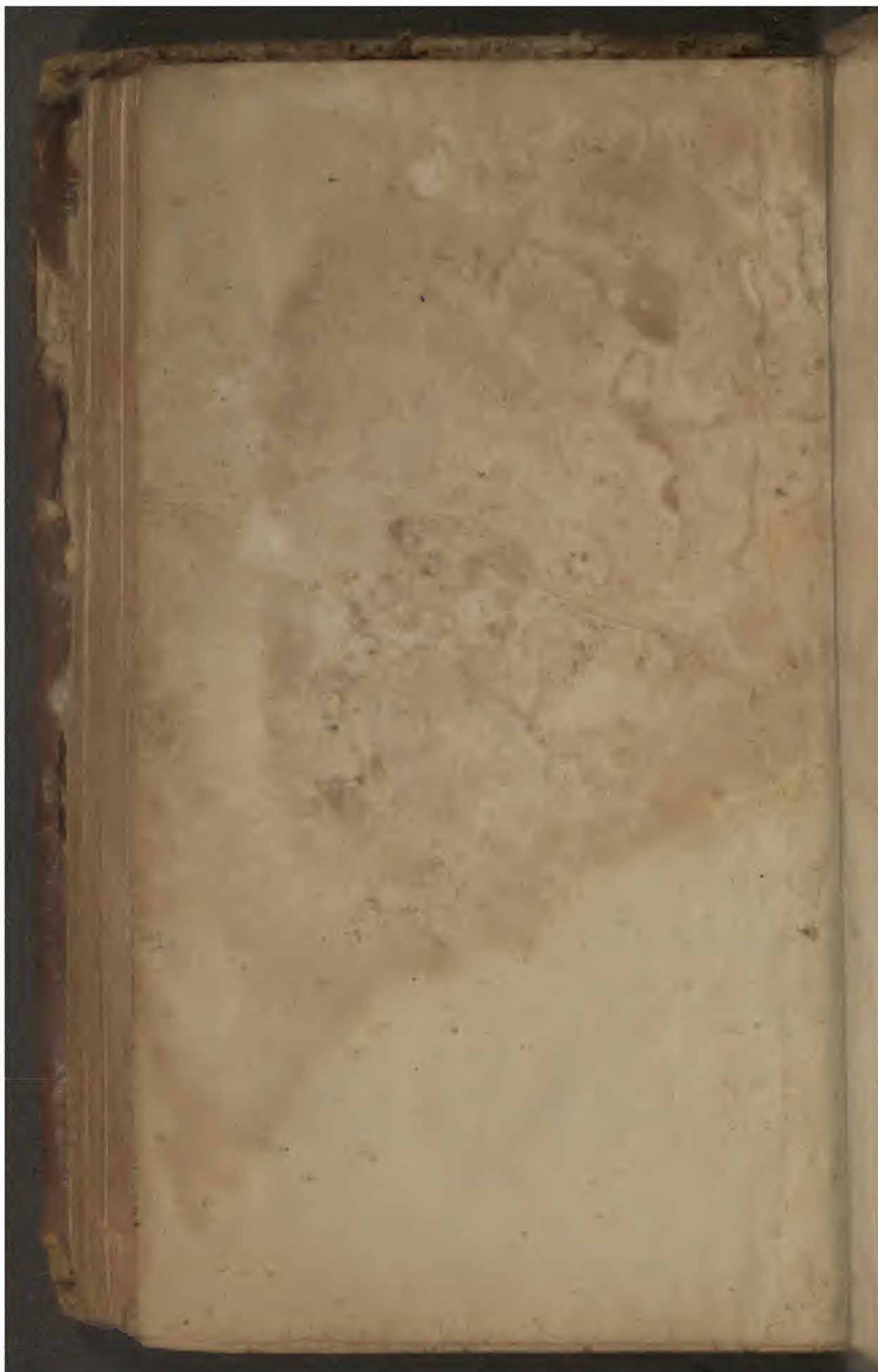
hermes Trismegistus, probat Lap. Phil.	87	Medici ante Hypocratem vno vñ medicamento	17
Hippocrates quo tempore vixit	30	Medicina in corporea	18
Maginario sortis, quid præstet	19	Medicina rudis ante Hipper.	30
Imaginatio quid possit	47.48	Medico quid cognoscendum	8
In modica quantitate, maxima vis	8	Medicus qualis esse debeat	21
Isaacus Holl. vide Isaacus.		Menestrates	40
Isaacus Hollandus 9 eius opus vege-		Mel	9
tabile ibid. eius opera detinetur	12	Mercurij sublimatio	183
Italia quibus abundet simplicib.	19	Mercurius Physicus 106. 108.	154.
Eten, quid	33	Mercurius vitæ	153
Apidis materia	176	Metallarū generationem perpende-	
Lapidis Philo subiectum quod	92.	runt Veteres.	164
Ex quo constet. 116. Quotuplex 101.		Metallorum metamorphosis diuer-	
An vno vase & furno 103. 117. 118.		sarum gentiū consensu probatur	87
119. vsque 124		Moly Homericum	13
apis Philosophorum. Ruber.	9	Morbi animæ	17
apis Philosophicus ex sola Luna non		Morbi à Dæmonæ meridian	032
conficitur	192	Morbi Gallici remedia &c.	76
apidem Philo. cur pauci assequuti		Morbi Hispanici dignatio	25
sunt	88	Morbi in anima, quinam	31
apillorum Solis in aquam cōgelatio		Morbi principales quatuor	13
201		Morbi spirituales.	32
apid. Philos vires. 92. diuersa nomi-		Morbi luna	193
na. 94. vnde conficiatur 98. 106. 109		Morbus cum Materia	21
lingua Auis, pag.	11	Morbus simplex. quid	21
Luna 191. Eius morbi 193. sublimatæ		Natura quatenus subsequenda	178
color albus	194	Naturæ Solis descriptio	185
Machaon	30	Nero	39
Magiæ species diuersæ 44.	12	Nodis, Thopis, & Scrofulis reme-	
quo consistat	48	dium Singulare	72
Magi Aegyptij	38	Opus primi ordinis	170
Magica ars	36. 37. 39	Opus secundi ordinis	171
Magica facultas in quib. consistat	20	Opus Vegetabili Isaac Holl.	9
Marcellus Ficinus Probat. lapid Phil.		Orpheus	18
87		PAnacha	13
Martini Rulandi Centuriæ	12	Paracelsus.	12. 46
Materia lapidis	94. 96	Paracelsi furta, lingua male lica	202
Medicamentum Primum	22	Perfectæ distillationis ligna	199
Secundum		Pestis remedium non spernendū	76
Tertium	23	Petrus Bonus Ferraciensis affirmat	
Quartum		artis certitudinem	9
Quintum		Petrus Robertus Vallenſis author li-	
Sextum		belli de veritate & antiquitate	
Septimum	24	Chimium	91
Octauum		Petr. Seuer. Dani Idea Med.	13
Nonum	25	Philos opinio, de Deo, & Creaturis	14
Decimum		Philosorum Tartarum	143
		Picus Mirandula	20. 42

INDEX.

Pithagoras	21	Stultitiam. Conuulsionem. 60. Ci-	
Platonis opinio de potentia incor-		nicum Spasium. Faciei tubercula,	
porea	34	61. Ad oculor. inflamm. Collyriū 1.	
Plin. de Democrito & Pythagora	50	Collyr II. 62. Ad surditatem. 62. Ad	
Podagræ doloribus sedandis & tol-		Apoſtema Pleuriticum. Ad Herpe-	
leudis remedium exquisitiss.	71	tes, & Formicæ 63. Ad Lienteriā;	
Podolyrius	30	Dysenteriam, & Diarrhæam. Ad a-	
Polonia quib. abundet simplicib.	19	ni procidentiam, & Teneſmun.	
Præparatio ad Lapidem, prima	111. se-	Ad Polorem Iſchiadicum. 64. Ad	
cunda.	113	Podagram. 65. Ad Lapidem Renum	
Principia tria, Sal, Mercurius, Sulphur		66. Ad Hemigrammum ueteratā.	
175		Ad Pulmonum vlcera. Ad Vteri	
Proprietates rerum minus cognitæ	19	Suffucationem. Ad partum facile	
Processus ad Solem corporalem fi-		reddendum. Ad desperatiss. partiū	
xum reddentem	199	conuulſiones. 67. Ad vulnus breui	
Pulueris rubri semigrano 3iij. β plū-		spatio sanadū. Secretū ad Hidropē.	
bi in aurum conuerſæ	90	Præparatio; Salis petræ in Pleurisi	
Putrefactio	179	68	
Quinta essentia	104	Spirituū calcinatio. Solutio	168
Quaternarius numerus	104	Suares	48
Raimund. Lull. 12 58, 86. 87. 92 94		Subiectum Lapidis Philos. quodnā	92
Renum obstructionibus calculo		Sublimandi ratio	181
Reni & Vesicæ remedium opt.	71	Sublimatio Arsenici	181
Renū omniū, in Mercuriū reductio	17	Mercurij	183
Rex Albus	115	Sublimatio Philosophica quæ nā	104
Ros Solis	9, 10, 11	110. 111. Neceſſaria.	167
Sacolarum	9	Tartarum Philosophorum	141
Sanguinis Cuniculi præparatio	66	T haddæus Agetius Doct. Med.	
Sindavu.	2, 11	Prægenſis	91
Siri Febricitantium, remed.	76	Theobald. de Hochelande probet	
Solaria Herba. pag.	11	Lap. Philos.	87
Solaris operis processus	186	Theurgica Magia	44
Sol communis, est Clauis artis	164	Tinctura alba & rubra, vnde fiat	108.
Sol in albedinem, & rubedinem se-		110	
peratur	188	Thomas Aquinas probat Lapid. Phil.	
Solis natura descriptio	185	86, 87, 89	
Solis secunda solutio	189	Thomas Morus	47
Solis spiritualisandi processus	189	Tria principia; Sal, Mercurius, Sul-	
Solis reuerberatio, Solutio, & conge-		phur.	175
latio sæpius repetenda	200	Triplex est curandi via	31
Solis in Lapillos congelatio	201	V erbi Dei neglectus causa multa-	
Solutio	179	rū Superſtitionum & artium Dia-	
Solutione facta, Deus, non natura		bolicarum	48. 49
amplius sequenda	179	Vinum congelatum, vapescit	133
Solutio ad faciem interiorem sepa-		Vnum, quid sit	21
randam	201	Vnus Morbus quid	ibid.
Specificæ Receptæ. Ad Phrentim. Ad		Zaccharum	9

FINIS.

20 eck. 28 -

C 8^h